

Utlåtande Rotel I (Dnr KS 2019/273)

Stockholms stads näringslivspolicy

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. *Stockholms stads näringslivspolicy*, enligt med bilaga 2 till utlåtandet, godkänns.
2. Stockholms Stadshus AB uppmanas att anta och implementera och ge alla bolagsstyrelser inom koncernen i uppdrag att anta och implementera *Stockholms stads näringslivspolicy*, enligt bilaga 2 till utlåtandet.
3. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska implementera *Stockholms stads näringslivspolicy*, enligt bilaga 2 till utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Näringslivspolicyn syftar till att vägleda stadens näringslivsarbete och vara ett strategiskt verktyg för att uppfylla kommunfullmäktiges mål:

- *En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt*
- *Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv*

Näringslivspolicyn ska bidra till att staden utvecklar organisation och arbetssätt för att bli mer näringslivsfrämjande och att förståelsen för näringslivets betydelse och näringslivsfrågor ökar inom staden. Policyn är i

första hand ett internt dokument för Stockholms stad och målgruppen är främst anställda i stadens egna verksamheter.

De övergripande målen för stadens näringslivsarbete specificeras i fokusområden som syftar till att få nya företag att starta och befintliga företag att växa, vilket i sin tur leder till ökad tillväxt och nya arbetstillfällen.

Utgångspunkterna är följande:

Stadens organisation och arbetssätt ska vara näringslivsfrämjande och förståelsen för näringslivets förutsättningar och behov ska vara hög i stadens verksamheter. Hela Stockholm ska kunna erbjuda trygga, välfungerande och innovativa miljöer för företagande.

Intern samverkan ska öka för att staden ska kunna vara proaktiv, smidig och serviceinriktad i relationerna med näringslivet. Kommunikation och kontaktvägar ska utvecklas för att skapa tydliga ingångar, bättre service och effektivare myndighetsutövning. Näringslivsperspektivet ska stärkas i stadsutveckling för att säkerställa att näringslivets behov tas med i ett tidigt skede i planeringsprocessen och ges goda förutsättningar att långsiktigt verka i staden.

Näringslivet ska ses som möjliggörare i arbetet med att uppfylla stadens mål kring platssamverkan, integration och hållbarhet. Långsiktiga samarbeten ska finnas kring kompetensförsörjningsfrågor.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret och remitterats till arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, valnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, Botkyrka kommun, Danderyds kommun, Ekerö kommun, Företagarna, Företagsgrupperna Stockholm, Haninge kommun, Huddinge kommun, Järfälla kommun, Karolinska Institutet, KTH, Lidingö stad, LO Stockholm, Länsstyrelsen Stockholm, Nacka kommun, Norrtälje kommun, Nykvarns

kommun, Nynäshamns kommun, Region Stockholm, SACO, Salems kommun, Sigtuna kommun, Sollentuna kommun, Solna kommun, Sting, Stockholms Handelskammare, Storsthlm, Stockholms Universitet, Sundbybergs kommun, Svensk handel, Svenskt Näringsliv, Södertälje kommun, TCO Stockholm, Tillväxtverket, Tyresö kommun, Täby kommun, Upplands Väsby kommun, Upplands-Bro kommun, Vallentuna kommun, Vaxholms stad, Värmdö kommun, Österåkers kommun.

Danderyds kommun, Ekerö kommun, Företagarna, Järfälla kommun, Lidingö stad, LO Stockholm, Nacka kommun, Norrtälje kommun, SACO, Salems kommun, Sigtuna kommun, Sting, Stockholms Handelskammare, Sundbybergs kommun, Södertälje kommun, Täby kommun, Upplands Väsby kommun, valnämnden, Vaxholms stad, Värmdö kommun och Österåker kommun har inte inkommit med svar. Fastighetsnämnden har svarat med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret menar att stadens näringslivspolicy syftar till att förbättra stadens organisation och processer och har utgått från ett stadsövergripande perspektiv.

Arbetsmarknadsnämnden anser att det är positivt att staden genom en näringslivspolicy tydliggör stadens åtaganden och arbetsätt för att stödja, serva och samverka med näringslivet.

Exploateringsnämnden ser positivt på framtagandet av en Näringslivspolicy för Stockholm stad.

Idrottsnämnden anser att förslaget till näringslivspolicy ger en bra vägledning på en väl avvägd strategisk nivå utan detaljstyrning.

Kulturnämnden delar i huvudsak de bedömningar som stadsledningskontoret gör i förslaget till policy men vill på några punkter förtydliga kulturens betydelse för utvecklingen av stadens näringsliv.

Kyrkogårdsnämnden har inga synpunkter på ändringen och föreslår att nämnden tillstyrker remissen

Miljö- och hälsoskyddsnämnden instämmer i policyns övergripande syfte att säkerställa ett positivt företagsklimat och ett konkurrenskraftigt näringsliv.

Servicenämnden påverkas av näringslivspolicyn främst inom verksamhetsområdena Upphandling och inköp och Kontaktcenter Stockholm.

Socialnämnden ser positivt på att staden tagit fram en policy som konkretiserar hur staden ska arbeta med näringslivsfrågorna och där mål, åtgärder och ansvarsfördelning tydligt framgår.

Stadsbyggnadsnämnden anser att det är positivt att näringslivspolicyn på ett konkret sätt pekar på hur näringslivsperspektivet på ett tydligare och mer enhetligt sätt kan påverka och styra den fysiska planeringen av staden.

Trafiknämnden ser positivt på att staden tagit fram en policy som konkretiserar hur staden ska arbeta med näringslivsfrågorna och där mål, åtgärder och ansvarsfördelning tydligt framgår.

Utbildningsnämnden instämmer i policyns ansats att förtydliga ansvarsfördelning och förbättra förutsättningar för samverkan, som en viktig strategisk del i att utveckla och stärka företagsklimatet.

Äldrenämnden välkomnar en gemensam näringslivspolicy för staden och är även positiv till att implementeringen görs inom ramen för ordinarie planering och uppföljning av verksamheten.

Överförmyndarnämnden menar att näringslivspolicyn skulle tjäna på att något beröra den för näringslivsutvecklingen så viktiga frågan om bostadsförsörjningen.

Bromma stadsdelsnämnd är positiv till näringslivspolicyn i sin helhet och välkomnar en kommande samverkan i näringslivsarbetet inom stadsdelen.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd är positiv till att stadens näringslivsarbete och dess ansvarsfördelning förtydligas i näringslivspolicyn.

Farsta stadsdelsnämnd ser mycket positivt på förslaget till näringslivspolicy.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd ställer sig positiv till att staden skapar en övergripande näringslivspolicy. En tydligare roll- och ansvarsfördelning är fördelaktigt för stadens arbete med företag.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd välkomnar näringslivspolicyn. Det är positivt att åtgärder för att främja småföretagandet ska ha extra fokus på ytterstadsstadsdelarna.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att näringslivspolicyn definierar ansvarsområden, förhållningssätt och arbetssätt för stadens arbete med att utveckla näringslivsarbetet och nå de uppsatta målen för området.

Norrmalms stadsdelsnämnd anser att föreslagen näringslivspolicy är detaljerad och förvaltningen är positiv till att åtgärder och genomförandeansvar är tydligt beskrivna.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är positiv till Stockholms stads näringslivspolicy.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd välkomnar en näringslivspolicy som tydliggör hur ansvaret fördelas mellan nämnder och bolagsstyrelser när det gäller näringslivsarbetet. Policyn pekar också ut de områden som behöver utvecklas för att uppnå stadens målsättningar för näringslivsarbetet.

Skärholmens stadsdelsnämnd är positiv till näringslivspolicyn som är ett viktigt steg i arbetet med att stärka företagsklimatet och säkerställa ett

internationellt konkurrenskraftigt näringsliv, vilket i sin tur bidrar till att skapa fler jobb, ett ökat skatteunderlag och ökad välfärd.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd välkomnar en stadsövergripande näringslivspolicy. Policyn skapar tydlighet om vad som ska uppnås, prioriterade åtgärder, ansvar och hur samverkan ska ske.

Södermalms stadsdelsnämnd instämmer i att ett gott företagsklimat är viktigt för en växande stad och bidrar till jobb, ökad skattekraft och bättre välfärd.

Älvsjö stadsdelsnämnd är positiv till att staden tar fram en näringslivspolicy. Företagen efterfrågar i stort sett samma saker som medborgarna i en stad; den ska vara attraktiv och trygg, med god tillgänglighet och bra kommunal och privat service.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att genom näringslivspolicyn klargörs ansvars- och rollfördelningen mellan stadens nämnder och bolag på ett tydligare sätt än tidigare.

Stockholms Stadshus AB anser att det är positivt att kommunstyrelsen och SBR tagit ett strategiskt grepp kring näringslivsfrågorna i och med förslaget till en stadsövergripande näringslivspolicy.

Botkyrka kommun är positiv till förslaget till Stockholm stads näringslivspolicy och de valda fokusområdena.

Företagsgrupperna Stockholm ser det som en bra ambition att staden tar ett helhetsgrepp på näringslivsfrågorna.

Haninge kommun tackar för möjligheten att yttra sig, men avstår denna gång.

Huddinge kommun ser mycket positivt på att näringslivsfrågorna tydliggörs på ett samlat sätt genom en Näringslivspolicy. Stockholmsregionen är Sveriges huvudstadsregion och Nordens främsta storstadsregion med en mycket stark tillväxt. Därför är näringslivet i Stockholm stad viktigt för hela landets utveckling.

Karolinska Institutet anser att det är oklart om policydokumentet omfattar endast aktiviteter mot företag som befinner sig inom kommungränsen eller hela Stockholmsregionen inklusive kranskommunerna.

KTH ser positivt på att Stockholms stad utvecklat en Näringslivspolicy. För KTH är det av stor vikt att ett gott företagsklimat råder i Stockholm då merparten av de utexaminerade studenterna stannar i regionen och därmed utgör arbetskraft till företagen i regionen.

Länsstyrelsen Stockholm har tagit del av rubricerat ärende.

Nykvarns kommun anser att det är mycket glädjande att det av policyn framgår att staden ska stärka dialogen med andra kommuner i regionen.

Nynäshamns kommun konstaterar att det trots den tydliga ambitionen att förstärka dialogen och förbättra samverkan saknas förslag på specifika åtgärder kring hur detta ska uppnås. De önskar därför att policyn innehöll konkreta förslag på åtgärder som gör att denna förbättrade dialog och samverkan kan bli verklighet.

Region Stockholm ser positivt på att Stockholm stad har tagit fram en policy som fastlägger ambitiösa riktlinjer och målsättningar för stadens näringslivsarbete, ambitioner som väl matchar Region Stockholms vision i RUF 2050 – att Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion 2050.

Sollentuna kommun lämnar inga synpunkter på Stockholm stads näringslivspolicy.

Solna stad anser att Stockholm, och övriga städer i Stockholmsregionen, arbetar systematiskt för ett gott företagsklimat är viktigt även för tillväxten i Solna.

Storsthlm yttrar sig inte över remissen Näringslivspolicy för Stockholm stad.

Stockholms Universitet vill understryka vikten av att beakta universitetens roll som kunskapsmotor i den lokala och regionala kontexten inom både utbildning och forskning.

Svensk handel ställer sig bakom de fyra fokusområden som specificerats.

Svenskt Näringsliv är positiva till att Stockholms stad tar ett samlat grepp kring näringslivsfrågor, formulerar tydliga mål och tydliggör var genomförandeansvaret ligger.

TCO Stockholm anser att förslaget till Näringslivspolicy välgrundat och relevant.

Tillväxtverket delar synen på vikten av ett tydligt ledarskap där nya roller och arbetssätt kan hantera olika lösningar på ett flexibelt sätt och som ger aktörer möjligheter till sektorsmedverkan och samarbete. Tillväxtverket ser det som positivt att åtaganden och ansvar finns noterat i policyn och vill samtidigt betona det förtjänstfulla med att utarbeta en handlingsplan kopplat till policyn.

Tyresö kommun välkomnar förslaget som presenteras och anser att det är viktigt att fastställa hur man avser att arbeta för att uppnå en hållbar ekonomisk tillväxt.

Upplands-Bro kommun är positiv till förslaget för näringslivspolicy som Stockholms stad presenterar. Att näringslivsperspektivet tydliggörs i stadens service och myndighetsutövning skapar goda förutsättningar för att ytterligare stärka företagsklimatet.

Vallentuna kommun har inget att erinra beträffande Stockholms Stads Näringslivspolicy.

Mina synpunkter

Stockholms stads näringslivspolicy har tagits fram för att vi ska höja ambitionsnivån när det gäller företagsklimatet. Och ambitionsnivån är hög. År 2025 ska Stockholm ha Sveriges bästa företagsklimat.

Den pandemi som drabbat Stockholm och världen har fått betydande negativa realekonomiska konsekvenser och näringslivet, inte minst i Stockholm, har utsatts för exceptionella påfrestningar. Samtidigt är Stockholms näringsliv en avgörande tillväxtmotor för hela Sverige. Företagsklimatet här är avgörande för Stockholms framtid, särskilt i tider av kris. Därför behöver alla stadens medarbetare, oavsett funktion, omfattas av ett näringslivsperspektiv.

Näringslivspolicyn stakar ut riktlinjer och mål för hur synsätt samt arbetssätt inom staden kan utvecklas så vi främjar innovation, utveckling, näringsliv och hållbar tillväxt på bästa sätt. I dessa utmanande skeden ska vi fortsätta att underlätta för näringslivet då återhämtningen från denna Extremsituation är avgörande för Stockholms och Sveriges fortsatta välfärd och tillväxt.

Tillsammans kommer vi att förverkliga det målet genom en vässad service, fler kontaktytor mellan näringslivet och staden samt en samsyn när det gäller bemötande och ambitioner inom alla stadens verksamheter.

Det som är viktigt för företagen är även viktigt för alla invånare i Stockholm. En trygg, attraktiv och ren stadsmiljö. God service och trevligt bemötande i kontakterna med stadens medarbetare. Stockholm ska ligga i topp inom alla dessa områden och möta de önskemål och behov som finns hos företagen.

Ett gott och blomstrande företagsklimat är en förutsättning för framtidens tillväxt. Det är avgörande för hela regionens utveckling och för Sveriges framgång som näringslivsnation. En för näringslivet gynnsam miljö är utslagsgivande för Stockholms möjligheter att attrahera internationella innovationer, talanger och investeringar. Stockholms stad ska även vara ledande i genomförande av FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling enligt Agenda 2030. Näringslivet och företagens samverkan med staden har en avgörande roll för att nå målen inom Agenda 2030.

Vi har ett gemensamt uppdrag att tillsammans arbeta näringslivsfrämjande för att Stockholm ska utvecklas som en hållbart växande och dynamisk storstad. En stad med ett världsledande företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Stockholms stads näringslivspolicy
3. Stockholms stads näringslivspolicy med markerade revideringar

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Jan Valeskog (S) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis bifalla förslaget till Näringslivspolicy
2. Att därutöver anföras

Vi välkomnar ambitionen med att stärka stadens arbete för ett växande näringsliv och företagande. Flera av insatserna som omnämns i policyn är sådana som pågått i staden under lång tid och succesivt utvecklats. Att det värdefulla arbetet staden bedriver i stort nu fortsätter är positivt. Staden behöver dock kontinuerligt utveckla sina rutiner och sitt arbete i en föränderlig omgivning. Inte minst gäller det den situation som nu råder.

Stockholms näringsliv står inför stora utmaningar. Den globala pandemin var svår att förutse och många aktörer i samhället och näringslivet arbetar nu efter bästa förmåga för att mildra dess effekter. Utöver risken för människors hälsa skapar pandemin också en tydlig konjunkturedgång. Situationen nu är unik men perioder av vikande konjunktur är inget ovanligt och något som kommer återkomma även efter pandemin.

Vi anser därför att den föreslagna näringslivspolicyn i större grad bör behandla insatser för stöd till näringslivet under svårare perioder. Det är orimligt att tänka att policyn bara ska gälla för soliga dagar. Stadens arbete för att mota en del av de negativa effekterna för företag vid vikande konjunktur borde vara en självklar del av en näringslivspolicy. Likaså de långsiktiga effekterna av den omvandling som kommer ske till följd av pandemin.

De lärdomar som pandemin ger oss kring exempelvis globalisering, lokalt näringsliv och beredskap bör påverka stadens arbete och borde också påverka policyn. Vi har all respekt för att detta inte var utgångspunkten när förslaget till näringslivspolicy skrevs och remitterades ut. Det förklarar dock inte varför den politiska majoriteten väljer att lägga fram policyn helt utan att policyn påverkats (ett

stycke i förordet undantaget) av den nu pågående situationen och den påverkan som kommer gälla för Stockholms näringsliv.

Några sådana insatser som behöver lyftas är:

Ökad utbildning för omställning. Utöver bättre förberedelse inför en vikande konjunktur vill vi poängtera risken med missmatchning på arbetsmarknaden. Hinder att utbilda och attrahera personal och medarbetare hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Bristen på matchning skadar dock inte bara näringslivet direkt, även svårigheten att säkra kompetensförsörjningen för stadens verksamheter är en utmaning som i förlängningen drabbar det privata näringslivet. Staden måste fortsätta arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universiteten för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition i policyn men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligt definierat. Till detta behövs resurser så att en god och erforderlig verksamhet kan bedrivas. Inte som de nedskärningar nuvarande styret genomfört på exempelvis vuxenutbildning. Detta gäller både i konjunkturuppgång med risk för missmatchning men också i den situation av snabb nedgång som vi sett nu. Samtidigt som det finns jobb i stora delar av näringslivet sjunker efterfrågan snabbt i andra delar. Omställningen kräver då massiva insatser i utbildning.

Stadens beredskap behöver öka. En ökad förberedelse från stadens sida att stödja näringslivet vid osäkerhet på marknaden behövs. I flera fall har andra kommuner visat sig mer förberedda på att stödja det lokala näringslivets förmåga att överleva vid en kris än vad Stockholm gjort. Det handlar exempelvis om hur regelverk ska tillämpas, hur förvaltningar jobbar och att använda offentlig konsumtion och produktion som verktyg. Konkreta åtgärder skulle kunna vara vägledning kring hur hyresreduktion eller andra stödjande insatser ska bedömas samt hur dessa ska vara enhetliga och likvärdiga för att ge snabbare och bättre möjlighet för staden att agera när behovet uppkommer. Staden behöver utveckla sin beredskapsförmåga inom en rad områden. Tillgången på skyddsmaterial är bara ett sådant exempel. En generellt höjd beredskapsförmåga bör utvecklas i samverkan med det lokala näringslivet i Stockholm.

Lokal samverkan och produktion blir viktigare. Sverige och Stockholm är, och ska förbli, en del av en globaliserad ekonomi. Vår stad, liksom vårt land, är beroende av handel över gränserna. Vi är inte bara beroende – handeln stärker och utvecklar oss. Med detta sagt är det viktigt att staden inte är naiva inför globaliseringens avigsidor. Pandemin har illustrerat värdet av lokal samverkan mellan företag och mellan företag och offentliga aktörer. Staden behöver därför intensifiera det lokala utvecklingsarbetet som både syftar till att starta nya företag och till att utveckla befintliga företag. Arbetet med att skapa företagskluster och arenor för samverkan är en viktig uppgift för det offentliga. Det möjliggör också att värna ägarförhållanden som är bra för lokal och regional utveckling.

Samhällsutveckling och samhällsservice som stärker näringslivet. Policyn berör även frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling på fler platser i staden. Det är bra att översiktsplanen ska vägleda fortsatt

arbetsplatsutveckling men vi vill också uppmärksamma vikten av att samverka och påverka regionen som ansvarig både för kollektivtrafikförsörjningen och efter regionbildningen även tillväxtansvaret. Utan tillräckligt med resurser för utvecklingen av kollektivtrafik är fortsatt företagsetablering i ytterstaden mycket svårt. Samtidigt är det viktigt att förstå att bostadsförsörjningen står i symbios med ett växande näringsliv. Med ett sjunkande bostadsbyggande och svårigheter för den styrande majoriteten att få fram exempelvis detaljplaner kommer det på längre sikt hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt och skapa goda samband mellan bostad- och arbetsplatsområden.

Vi Socialdemokrater ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete. Ambitionen med Näringslivspolicyn är därför god. Det är nu viktigt att de orden om utveckling efterföljs av tillräckligt med resurser för att kunna genomföras. Mycket av näringslivets förutsättningar är långsiktig relaterat till kommunens kärnuppgifter likt stadsutveckling, utbildning och arbetsmarknadsinsatser. Om inte dessa verksamheter får tillräcklig med medel riskerar policyn att i förlängningen inte får önskad effekt – utan istället bli en hyllvärmare med målformuleringar som stannade på pappret.

Så även om vi delar grundambitioner i förslaget till näringslivspolicy anser vi att den behöver revideras med utgångspunkt i de lärdomar vi kan dra av den nu pågående krisen. Vi föreslår att kommunstyrelsen ges i uppdrag att återkomma med en reviderad policy i enlighet med ovanstående.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. *Stockholms stads näringslivspolicy*, enligt med bilaga 2 till utlåtandet, godkänns.
2. Stockholms Stadshus AB uppmanas att anta och implementera och ge alla bolagsstyrelser inom koncernen i uppdrag att anta och implementera *Stockholms stads näringslivspolicy*, enligt bilaga 2 till utlåtandet.
3. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska implementera *Stockholms stads näringslivspolicy*, enligt bilaga 2 till utlåtandet.

Stockholm den 13 maj 2020

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Reservation anfördes av Karin Wanngård, Jan Valeskog och Kadir Kasirga (alla S) med hänvisning till Socialdemokraternas reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Clara Lindblom och Rashid Mohammed (båda V) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Förslaget till näringslivspolicy för Stockholms stad återremitteras för att inarbeta nedanstående synpunkter i förslaget
2. Därutöver anföras följande

Den näringslivspolicy som nu ligger uppe för beslut består av en del självklarheter och många delar oroväckande signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag. Enligt vår uppfattning läggs grunden för ett bra näringslivsklimat istället av att staden har en välfungerande arbetsmarknad, är en ledande kunskapsregion, har en trygg gemensam välfärd, ett rikt kultur-, idrotts- och nöjesliv och inte minst har en väl utbyggd kollektivtrafik.

Goda förutsättningar för företagande är en okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som hursomhelst ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag, samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens.

Men att lägga fram en policy som föreslår att "Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden" visar på en oroande okunskap om villkoren för stadens anställda och deras huvuduppgifter samt vad som är kommunens främsta ansvar. Att näringslivsperspektivet ska "genomsyra" stadens verksamheter riskerar att uppfattas som att andra intressen ska sättas på undantag. Dessa formuleringar behöver ersättas med ett lämpligare ordval, så att inga tvivel råder om att kommunens främsta ansvar är gentemot medborgarna. Även skrivningar om att

”förenkla” reglerna kan behöva problematiseras, så att det inte i en missriktad ambition leder till att seriösa företag i berörda branscher slås ut.

Den pågående pandemin har dessutom på ett smärtsamt sätt gjort oss varse vikten av men också sårbarheten i vår underfinansierade välfärd, där äldreomsorgen kommit i fokus på grund av de äldres stora utsatthet. Småföretagarnas, affärsidkarnas och kulturskaparnas och många andras förutsättningar att verka har snabbt underminerats, vilket trots statliga och kommunala stöd och insatser, exempelvis för stadens lokalhyresgäster, har lett till konkurser och arbetslöshet. I en återremiss av näringslivspolicyn ska därför erfarenheter av pandemin beaktas, liksom lärdomar om vad staden behöver göra för att företagarna ska ha goda förutsättningar att verka i staden.

Vidare är det anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vore sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro.

Om den styrande majoriteten menar allvar med att öka Stockholms attraktivitet och kunna locka hit arbetskraft till bristyrken, både inom det privata näringslivet och egna verksamheter behöver majoriteten fortsätta med den höga bostadsbyggnadstakten som vi hade under föregående mandatperiod. TCO skriver väl i sitt remissvar om hur bristen på bostäder förhindrar människor som vill flytta till Stockholm att göra det. Vi delar också TCO:s oro över takten i bostadsbyggandet och håller med om att staden bör driva på för ett ökat byggande och bland annat kräva att givna byggrätter utnyttjas snarast även under en avmattad konjunktur. Därutöver behöver våra fyra kommunala bostadsbolag få avsevärt fler markanvisningar om de ens ska kunna nå majoritetens egna bostadsbyggnadsmål.

Givetvis kan vi inte heller ha en näringslivspolicy som inte inkluderar de kreativa näringarna, då ”Drygt var femte företag i länet finns inom den kulturella och kreativa sektorn som omsätter cirka 260 miljarder kronor i Stockholms län. (...) antalet arbetsställen inom kultur, fritid och nöje ökade med 43 % från 2010 till 2017. Snittet för alla branscher visar en ökning med 30%” enligt kulturförvaltningens remissvar. Policyn behöver därför tillföras en beskrivning av de kulturella och kreativa näringarnas betydelse.

Därtill menar Vänsterpartiet att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna. Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och då högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Överhuvudtaget saknas viktiga överväganden i policyn om hur staden ska klara kompetensförsörjningsbehoven i framförallt välfärden, inte minst mot bakgrund av att

Långtidsutredningen 2019 pekar på att närmare hälften av den totala sysselsättningsökningen fram till 2035 behöver tillkomma i kommunfinansierad verksamhet och att andelen av befolkningen som är sysselsatta i sektorn behöver öka. Kompetensförsörjningsfrågan är därtill högaktuell med tanke på nedrustningen av Arbetsförmedlingen som traditionellt haft det samhälleliga ansvaret för kompetensförsörjning, matchning och fortbildning. Såväl statens som företagens eget ansvar behöver lyftas fram i återremissen.

Tyvärr uppfattar vi också att de insatser och åtgärder som föreslås i policyn inte är tillräckligt tydliga eller konkreta när det gäller ansvarsfördelning, exempelvis mellan kommunstyrelsen och Stockholm Business Region. Det är även otydligt på vilket sätt stadsdelsnämnderna kan och ska medverka. Målsättningar saknas om att utveckla besöksnäringen mot inhemsk turism och kulturella attraktioner, som kan inspirera stadsdelarna till att utveckla nischade besöksmål inom verksamheter där staden har gott renommé. Vi vill även lyfta frågan om ett återinförande av den kommunala turistrådgivningsbyrån, som fanns i Kulturhuset under namnet Stockholm Visitor Center och lades ner förra året, för att främja informationen om icke-kommersiella besöksmål i stadsdelarna. Detta är frågor som återremissen också bör beakta.

Reservation anfördes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att föredragande borgarråds förslag avslås
2. Att därutöver anföras följande.

Sverigedemokraterna ser negativt på åtgärder som särbehandlar vissa grupper i samhället. Lika villkor sett till möjligheter till småföretagande ska gälla samtliga medborgare i Stockholm, oavsett var de bor. Vi anser att de satsningar som görs ska vara så kostnadseffektiva som möjligt för att maximera värdet i varje spenderad skattekrona.

Med utgångspunkt i detta anser Sverigedemokraterna att punkten om särskilt främjande av småföretagande i ytterstadsdelarna bör strykas ur policyn.

Ersättaryttrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (Fi) med hänvisning till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Remissammanställning

Ärendet

Näringslivspolicyn syftar till att vägleda stadens näringslivsarbete och vara ett strategiskt verktyg för att uppfylla kommunfullmäktiges mål:

- *En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt*
- *Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv*

Näringslivspolicyn ska bidra till att staden utvecklar organisation och arbetssätt för att bli mer näringslivsfrämjande och att förståelsen för näringslivets betydelse och näringslivsfrågor ökar inom staden. Policyn är i första hand ett internt dokument för Stockholms stad och målgruppen är främst anställda i stadens egna verksamheter.

De övergripande målen för stadens näringslivsarbete specificeras i fokusområden som syftar till att få nya företag att starta och befintliga företag att växa, vilket i sin tur leder till ökad tillväxt och nya arbetstillfällen.

Utgångspunkterna är följande:

Stadens organisation och arbetssätt ska vara näringslivsfrämjande och förståelsen för näringslivets förutsättningar och behov ska vara hög i stadens verksamheter. Hela Stockholm ska kunna erbjuda trygga, välfungerande och innovativa miljöer för företagande.

Intern samverkan ska öka för att staden ska kunna vara proaktiv, smidig och serviceinriktad i relationerna med näringslivet. Kommunikation och kontaktvägar ska utvecklas för att skapa tydliga ingångar, bättre service och effektivare myndighetsutövning. Näringslivsperspektivet ska stärkas i stadsutveckling för att säkerställa att näringslivets behov tas med i ett tidigt skede i planeringsprocessen och ges goda förutsättningar att långsiktigt verka i staden.

Näringslivet ska ses som möjliggörare i arbetet med att uppfylla stadens mål kring platssamverkan, integration och hållbarhet. Långsiktiga samarbeten ska finnas kring kompetensförsörjningsfrågor.

Fokusområden

Policyn pekar ut fyra fokusområden där insatser bedöms ha positiv effekt för ett växande näringsliv med fler arbetstillfällen och ett inkluderande samhälle. Fokusområdena är valda utifrån att insatser inom dessa områden bedöms göra

största nytta och/eller att näringslivsperspektivet behöver förstärkas inom dessa områden. För vart och ett av de fyra fokusområdena beskrivs utgångspunkter, önskad effekt, åtgärder, samt samordning och organisation.

Fokusområde 1 - Stimulera tillväxt och företagsamhet

Fokusområdet beskriver vikten av att goda förutsättningar för företagande för en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling. Staden ska genomsyras av en förstående och tillmötesgående inställning som stimulerar företagande, entreprenörskap och innovationer och som erbjuder mötesplatser för dialog. Staden ska främja en ökad tillväxt genom att underlätta för näringslivets etablering och tillhandahålla en tydlig serviceprocess, för både stora och små företag.

Fokusområde 2 - Förbättra service, tillgänglighet och myndighetsutövning

Fokusområdet beskriver att näringslivsperspektivet ska vara en naturlig del av stadens arbete och att alla stadens medarbetare ska agera näringslivsfrämjande. Fokusområdet handlar om att förenkla och förtydliga processer och arbetssätt kring myndighetsutövning, kommunikation, kontaktvägar, regelverk och digitalisering. Samverkan är en central del för de nämnder som ansvarar för myndighetsutövning inom sina respektive verksamheter inom staden. Samsyn, helhetsgrepp och kunskap om andra nämnders tillståndsprocesser ska finnas.

Fokusområde 3 - Attraktivare miljöer och bättre framkomlighet

Fokusområdet beskriver vikten av att näringslivets behov tas med tidigt i stadsplaneringen och stadsutvecklingsprocesserna. Staden behöver verka för en attraktiv stadsmiljö med god framkomlighet där frågor som berör företagets vardag och närmiljö är prioriterade. Trygghet och platssamverkan är också viktiga delar. Stockholm ska vara en växande och attraktiv stad som lockar människor, företag och besökare från hela världen. Staden behöver en god tillgänglighet för både medborgare och företag för att ge alla möjlighet att utvecklas.

Fokusområde 4 - Öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens

Fokusområdet beskriver hur god samverkan med näringslivet är av vikt för att för att möta näringslivets behov av utbildning och kompetens. Det handlar om att erbjuda attraktiva och relevanta utbildningar, att skapa förutsättningar för en god matchning och att kunna säkerställa att kompetens finns.

Ansvarsfördelning och samordning

Näringslivspolicyn pekar ut ansvarsfördelning för det kommunala näringslivsuppdraget och hur samverkan i staden ska öka. Utgångspunkten är att samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bidra till kommunfullmäktiges mål att Stockholm ska vara en hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt samt ha Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv.

Kommunstyrelsen ska genom stadsledningskontoret leda och samordna stadens strategiska näringslivsarbete, klargöra ansvar samt följa upp arbetet. Kommunstyrelsen ska även föreslå större satsningar. En styrgrupp för näringslivsfrågor under stadsdirektörens ledning ska leda stadens strategiska näringslivsarbete med representanter från relevanta nämnder och bolag.

Huvudansvar för stadens näringslivsuppdrag ligger på Stockholm Business Region AB. Bolaget ska samordna och utveckla regionen tillsammans med näringslivet och investerare. Vidare ska bolaget leda, stödja, samordna och utveckla stadens näringslivsarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser.

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser har uppdraget att säkerställa att deras arbetssätt genomsyras av ett näringslivsperspektiv samt att, inom ramen för sina budgetuppdrag, möta kommunstyrelsen och Stockholm Business Region AB i näringslivsfrågor som berör deras verksamhet.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 juli 2019 har i huvudsak följande lydelse.

I linje med det uppdrag som formulerats i kommunfullmäktiges budget har stadsledningskontoret tillsammans med Stockholm Business Region AB och i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser tagit fram ett förslag till näringslivspolicy för staden. Arbetet med att ta fram policyn har utgått från kommunfullmäktiges mål att Stockholm ska vara en hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt samt ha Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv.

Ett starkt företagsklimat är avgörande för en växande stad och bidrar till jobb, ökad skattekraft och bättre välfärd. Näringslivet är också centralt för att Stockholms stad ska klara av att möta de utmaningar som staden och regionen står inför, inte minst för att hitta lösningar för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar stad. För företagen gäller det mer än någonsin att snabbt kunna ompröva och förbättra sin verksamhet för att vara konkurrenskraftiga. Kommuner behöver följa med i utvecklingen. Många av de myndighetskontakter och frågor som företagen möter i sin vardag, inte minst

avseende myndighetsutövning, är inom stadens rådighet. Många gånger handlar det om enkla åtgärder men som för en enskild företagare kan vara avgörande. Ökad samordning och samverkan inom stadens verksamheter är av stor betydelse för att främja näringslivet i Stockholm. Arbetet med policyn har utgått från hur staden kan förbättra intern organisation och interna processer för att möta företagens behov av rättssäker, effektiv och proaktiv ärendehantering och service.

För att stadens verksamheter ska bli effektivare och bättre möta näringslivets behov behöver ett antal utmaningar lösas. En utmaning är att det saknas en gemensam syn kring ansvar och mandat mellan nämnder och bolagsstyrelser. Det gäller inte minst ansvarsfördelningen och prioriteringarna i de näringslivsrelaterade uppdrag som spänner över flera nämnder och bolag. Näringslivspolicyn strävar efter att möta behovet av en tydligare rollfördelning. Stockholms stad som organisation ska uppfattas som trovärdig, kompetent och lösningsorienterad och det ska finnas långsiktiga förutsättningar för näringslivet att växa och utvecklas. Enklare regelverk kring tillståndsfrågor och tydliga kontaktvägar är av vikt för att skapa en positiv inställning till stadens myndighetsutövning. En tydlig fördelning av ansvar för näringslivsfrågorna inom staden ska också bidra till att göra stadens medarbetare medvetna om sin egen roll för att förbättra stadens företagsklimat.

Den interna samordningen är central för att näringslivet ska uppfatta staden som effektiv och serviceinriktad. Stadens nämnder och bolag är idag organiserade på olika sätt. En del arbetar utifrån en geografisk indelning och andra mer utifrån verksamhetsområden. Stadens nämnder och bolag måste överbrygga skillnader i organisation och utveckla samverkan för att näringslivet ska uppleva staden som en part. Staden ska ha tydliga kontaktvägar in för att göra det enkelt för företagen och uppfattas som samordnad och koordinerad.

Genom att etablera en gemensam plattform, tydliggöra ansvarsfördelning och förbättra förutsättningarna för samverkan i staden är näringslivspolicyn ett strategiskt bidrag till att företagsklimatet kan utvecklas och stärkas. Näringslivspolicyn ska utgöra ett stöd för nämnders och bolagsstyrelserns arbete och pekar ut behovet av utvecklingsarbetet för att nå stadens målsättningar inom näringslivsuppdraget. Utvecklingen av näringslivsarbetet enligt kommunfullmäktiges mål ska konkretiseras i nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplaner. Där det finns behov av extra samordningsinsatser ska särskilda handlingsplaner tas fram. Handlingsplaner tas fram i samverkan med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region AB.

Stadens näringslivspolicy syftar till att förbättra stadens organisation och processer och har utgått från ett stadsövergripande perspektiv. Branscher, riktade satsningar mot prioriterade grupper och anpassade insatser eller samordning baserat på lokala behov lyfts inte fram eller pekas ut i policyn men är viktigt för stadens arbete för ett bättre företagsklimat med möjligheter för alla att starta och driva företag. Detta arbete ska lyftas fram i nämnders och bolagsstyrelserns verksamhetsplaner eller i de särskilda handlingsplanerna. I det arbetet kommer arbetet med att verka för ökad jämställdhet och Agenda 2030:s globala mål tydligare synliggöras.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunfullmäktige godkänner *Stockholms stads näringslivspolicy*, i enlighet med bilaga 2 samt att Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge alla bolagsstyrelser inom koncernen i uppdrag att anta policyn. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska implementera Stockholms stads näringslivspolicy i samband med upprättande av verksamhetsplaner och budget för kommande år.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret och remitterats till arbetsmarknadsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, valnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnåcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB, Botkyrka kommun, Danderyds kommun, Ekerö kommun, Företagarna, Företagsgrupperna Stockholm, Haninge kommun, Huddinge kommun, Järfälla kommun, Karolinska Institutet, KTH, Lidingö stad, LO Stockholm, Länsstyrelsen Stockholm, Nacka kommun, Norrtälje kommun, Nykvarns kommun, Nynäshamns kommun, Region Stockholm, SACO, Salems kommun, Sigtuna kommun, Sollentuna kommun, Solna kommun, Sting, Stockholms Handelskammare, Storsthlm, Stockholms Universitet, Sundbybergs kommun, Svensk handel, Svenskt Näringsliv, Södertälje kommun, TCO Stockholm, Tillväxtverket, Tyresö kommun, Täby kommun, Upplands Väsby kommun, Upplands-Bro kommun, Vallentuna kommun, Vaxholms stad, Värmdö kommun, Österåkers kommun.

Danderyds kommun, Ekerö kommun, Företagarna, Järfälla kommun, Lidingö stad, LO Stockholm, Nacka kommun, Norrtälje kommun, SACO, Salems kommun, Sigtuna kommun, Sting, Stockholms Handelskammare, Sundbybergs kommun, Södertälje kommun, Täby kommun, Upplands Väsby kommun, valnämnden, Vaxholms stad, Värmdö kommun och Österåker kommun har inte inkommit med svar. Fastighetsnämnden har svarat med ett kontorsyttrande.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2019 följande.

Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen.

Reservation anfördes av Rashid Mohammed m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Salar Rashid m.fl. (S), *bilaga 1*

Särskilt uttalande gjordes av Martin Westmont (SD), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Maria Jansson (Fi), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Näringslivets förutsättningar att verka och utvecklas i Stockholm är av avgörande betydelse för stadens hela utveckling. Innovation, ekonomisk tillväxt och nya arbetstillfällen utvecklar staden i sin helhet. Arbetsmarknadsförvaltningen anser därför att det är positivt att staden genom en näringslivspolicy tydliggör stadens åtaganden och arbetssätt för att stödja, serva och samverka med näringslivet. Förvaltningen är också positiv till att policyn tydliggör den grundläggande ansvarsfördelningen mellan, och förväntningar på, stadens nämnder och bolag i förhållande till näringslivet och stadens utvecklingsarbete inom området.

Stockholms stads budget anger tydliga utvecklingsområden för stadens näringslivsarbete och arbetsmarknadsförvaltningen anser att de fyra fokusområden som anges i policyn på ett tydligt sätt konkretiserar uppdraget.

De fyra fokusområdena ger grunden för ansvarsfördelningen mellan nämnder och bolag. Förvaltningen vill samtidigt framhålla att de olika fokusområden är nära sammanlänkade vilket gör det angeläget att stadens samtliga nämnder och bolag tar ansvar även för helheten och inte enbart fokuserar på "sitt eget" ansvarsområde. Det är viktigt att en sådan helhetssyn tydligt markeras i policyn. I beskrivningen av syftet med policyn anges att alla nämnder och bolagsstyrelser ska känna ett gemensamt ansvar för att bidra till att uppnå stadens mål med näringslivsarbetet, men förvaltningen ser gärna att en sådan helhetssyn förstärks ytterligare.

Arbetsmarknadsnämnden pekas ut som en av flera ansvariga aktörer i staden på kompetensförsörjningsområdet inom fokusområde *öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens*. Här framhålls att det ska finnas ett attraktivt utbud av utbildningar

inom alla nivåer för snabb etablering på arbetsmarknaden och för att tillgodose näringslivets behov av rätt kompetens. Vidare framhålls att näringslivet behöver involveras i utformningen av utbildningar och arbetsmarknadsinsatser. Detta ligger helt i linje med arbetsmarknadsförvaltningens arbets sätt inom vuxenutbildningen där arbete pågår för att utveckla nya forum för samverkan med näringslivet. Inom yrkeshögskolan finns redan ett väl utvecklat arbets sätt för att involvera arbetsgivare i utformningen av olika utbildningar vilket utgör förebild för fortsatt utvecklingsarbete inom hela vuxenutbildningen. Inom arbetsmarknadsområdet har nämnden ett omfattande samarbete med arbetsgivare både på de lokala jobbtorgen och genom enheten för arbetsgivarsamverkan; som bygger nya partnerskap med arbetsgivare för att öppna dörrar för personer som idag står utanför arbetsmarknaden samtidigt som arbetsgivare får tillgång till arbetskraft. Nämndens arbete ligger väl i linje med den föreslagna näringslivspolicyn och kan fortsätta utvecklas med stöd av den.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att nämndens arbete utöver fokusområde ”*Öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens*”, också bidrar till fokusområde ett ”*Stimulera tillväxt och företagsamhet*”. Under målområdet *attraktivare miljöer och bättre framkomlighet* nämns tillgången på arbetskraft som en viktig faktor vid företagsetableringar och även där kan nämndens arbete bidra till måluppfyllelsen.

Under målområde ”*öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens*” finns en skrivning om att redan tidigt i grundskolan föra in utbildning om entreprenörskap som ett sätt att få fler unga intresserade av att starta företag.

Arbetsmarknadsförvaltningen vill understryka viken av detta både i grundskolan och på gymnasieskolan och anser att ett sådant arbets sätt är en viktig strategi även inom fokusområde ”*stimulera tillväxt och företagsamhet*”. Många människor som kommer till Stockholm från andra länder har erfarenhet och intresse av att starta och driva företag. Det är ett alternativ att etablera sig och även här behöver staden stimulera och underlätta. Förvaltningen ser gärna att frågan ägnas något större uppmärksamhet i policyn.

Under målområde ”*förbättra service, tillgänglighet och information*” tas betydelsen av tydliga kontaktvägar in till staden upp som en viktig aspekt. Idag finns många olika ingångar för näringslivet till staden. Inom arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde etableras för närvarande en särskild integrationspakt med näringslivet, en miljöpakt med näringslivet finns etablerad inom staden och många fler exempel på olika vägar finns. Detta är nödvändigt om arbetet ska flyta smidigt. Samtidigt är det angeläget som framhålls i policyn att staden internt samordnar sitt arbete, har kunskap om varandras arbete och tillvaratar möjligheterna till gemensamt utvecklingsarbete där så är möjligt. I policyn föreslås skapandet av ett digitalt verktyg för att underlätta näringslivets och enskilda arbetsgivares kontakter med staden.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att detta är positivt och ser behovet av att arbetet samordnas så att inte många olika verktyg skapas utifrån olika nämnders egna behov. En digital ingång till staden som leder vidare till stadens olika aktörer skulle underlätta både service och samordning.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 september 2019 följande

Exploateringsnämnden godkänner anmälan av remissvar och lägger ärendet till handlingarna.

Reservation anfördes av Clara Lindblom m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjuggren m.fl. (S), *bilaga 1*.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret ser positivt på framtagandet av en Näringslivspolicy för Stockholm stad.

Innehållet i förslaget stämmer väl överens med Exploateringsnämndens budgetmål om och de aktiviteter för fler tillskapade arbetsplatser som pågår på kontoret.

Kontoret ser positivt på att det kan skapas en funktion för etableringsservice på Stockholm Business Region. En sådan funktion skulle vara ett bra komplement till de nya rutinerna för stadsutveckling för möjligheterna att skapa fler arbetsplatser utanför innerstaden. Det skulle även underlätta kontorets markförvaltning vid förfrågningar om tillgängliga tomträtter och utveckling av befintliga verksamhetsområden.

Näringslivspolicyn har fyra utpekade fokusområden, varav det tredje bland annat handlar om vikten av att beakta näringslivets behov vid större infrastruktursatsningar (sidan 16). Kontoret vill betona att Region Stockholm genom trafikförvaltningen samt Trafikverket är ansvariga för strategiska beslut kring spår- och kollektivtrafik och större vägar.

Fastighetsnämnden

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Kontoret konstaterar att ett bra företagsklimat är viktigt för den växande staden där starka samarbeten med näringslivet är avgörande för att hantera nuvarande och framtida utmaningar. Kontoret ser därför positivt på att Stockholms stad har en gemensam näringslivspolicy som anger riktningen och har ett fokus på att tydliggöra ansvarsområden, ge vägledning och öka insikten och kunskapen bland stadens medarbetare. Kontoret konstaterar att förslaget till näringslivspolicy för Stockholms stad har en bra och tydlig struktur och att de utpekade fokusområdena är relevanta utifrån de utmaningar staden står inför. Kontoret anser att policyn fyller syftet att vägleda stadens och kontorets näringslivsarbete. För kontorets del handlar näringslivsarbetet i första hand om att, tillsammans med andra berörda förvaltningar och bolag, tillhandahålla en effektiv serviceprocess för företag som vill etablera eller omlokalisera sig i Stockholm. Kontoret ska också alltid ha ett gott bemötande, vara lyhörd för företagets behov och som hyresvärd erbjuda en professionell service och rättssäkerhet i alla kontakter med företag och entreprenörer. Kontoret ska även stärka företagarperspektivet i vårt trygghetsarbete. Det handlar dels om att, ur ett trygghetsperspektiv, etablera starka samarbeten med företag i ett närområde, men också om att säkerställa goda förutsättningar för företagande i och omkring de byggnader som kontoret förvaltar.

Idrottsnämnden

Idrottsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2019 följande

Idrottsnämnden hänvisar till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på remissen om näringslivspolicy.

Reservation anfördes av Tobias Johansson m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Johan Fälldin (C), Bo Sundin m.fl. (M), Minna Thullberg (MP), Daniele Fava (L) och Nike Örbrink (KD), *bilaga 1*

Särskilt uttalande gjordes av Alexander Ojanne m.fl. (S), *bilaga 1*.

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att förslaget till näringslivspolicy ger en bra vägledning på en väl avvägd strategisk nivå utan detaljstyrning. Policyn är samordnad med Vision 2040 och relevanta mål satta av kommunfullmäktige. Därför har förvaltningen inget att erinra mot förslaget och föreslår att idrottsnämnden antar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2019 följande

1. Att godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Att förklara beslutet omedelbart justerat.

Särskilt uttalande gjordes av Torun Boucher m.fl. (V), och Margareta Stavling m.fl. (S), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningen tjänsteutlåtande daterat den 7 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen delar i huvudsak de bedömningar som stadsledningskontoret gör i förslaget till policy men vill på några punkter förtydliga kulturens betydelse för utvecklingen av stadens näringsliv.

Stockholms stads näringslivspolicy skulle tjäna på att kompletteras med vissa branschbeskrivningar som exempelvis de kulturella kreativa näringarna som ökar kraftigt i Stockholm. Detta kan ske genom att tydligare visualisera olika näringslivsområden för stadens medarbetare. En beskrivning av vilken fackförvaltning och vilka bolag som har kunskap om olika näringslivsområden kan ske genom att peka ut klusterbildningar och visa på förvaltningsövergripande samverkan.

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska bidra och det finns ett utpekat ansvar att handlingsplaner tas fram i samverkan med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region. Det är positivt att genomförandeansvar är utpekat i policyn och vilken önskad effekt som ska uppnås. Det är dock något oklart vem som ska hålla i företagsetableringen i staden. Förvaltningen ser även behov av en tydligare beskrivning av vem som ska utveckla det regionala samarbetet.

I policyn anges inte vad vi som stad har för ansvar att göra analysen av näringslivets behov. Det saknas också en beskrivning om huruvida åtgärderna bygger på en framtagen strategi och vem som sprider kunskap i staden. En omvärldsanalys som beskriver Stockholms utmaningar skulle bidra till en djupare förståelse. Analysen bör innehålla en beskrivning av stadens utmaningar på längre sikt, t.ex. 5 år och

framåt. Där ingår större skiften som t.ex. teknikkiftet, demografiska förändringar, urbanisering med en trängre stad och vad det innebär för förändring för stadens näringsliv. I analysen bör en vägledning ingå hur staden arbetar hållbart vid konjunkturskiften och hur företagen kan hantera detta.

Under fokusområde 4, "Öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens" finns behov av en tydligare koppling till universitet och näringsliv. Det finns även ett specifikt kunskapsbehov kring hur kulturen hanteras i det regionala utvecklings- och tillväxtarbetet. I en ledande kunskapsregion behöver kreativitet och estetiska uttryck vara ett självklart inslag i det livslånga lärandet.

En önskad effekt under Fokusområde 3. "Attraktivare miljöer och bättre framkomlighet" är att "Det finns effektiva processer och tillgång till mark och lokaler för företag som vill etablera sig eller växa i Stockholm samt för företag som behöver omlokalisera sin verksamhet." Det finns behov av en utförligare analys som belyser lokalers och bostäders roll som en avgörande faktor för ett framgångsrikt näringsliv.

Ett avsnitt på sid 8 i policyn belyser väl behovet av ett långsiktigt perspektiv när staden byggs: "Näringslivsperspektivet ska stärkas i stadsutveckling för att säkerställa att näringslivets behov tas med i ett tidigt skede i planeringsprocessen och ges goda förutsättningar att långsiktigt verka i staden." Detta avsnitt är en bekräftelse på den kulturella och kreativa sektorns påverkan på Stockholms möjligheter att vara en innovativ region.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2019 följande.

Tillstyrka remissen och överlämna detta tjänsteutlåtande.

Kyrkogårdsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har inga synpunkter på ändringen och föreslår att nämnden tillstyrker remissen

Kyrkogårdsnämndens råd för Funktionshinderfrågor

Vill framföra följande:

- Förslaget är i mångt och mycket bra men många formuleringar är vaga och indikerar att viktiga delar lätt kan glömmas bort när policyn skall förverkligas ute i nämnder och bolag.
- **TILLGÄNGLIGHET:** Många företagare, såväl befintliga och som de som vill etablera sig, har olika funktionsnedsättningar. För att klara av detta krävs både uppfinningsrikedom från företagaren och hans medarbetare som stöd/hjälp, från staden. Inte minst krävs att kommunikationen med staden kan

ske på jämlika villkor för alla. Ta tillvara expertis från funktionshinderorganisationerna och deras medlemmar som är företagare.

- **VISUELL TILLGÄNGLIGHET:** Många döva utestängs från arbetsmarknaden både vid rekrytering och under anställningstiden. Detta då det saknas dövkompetens. Här måste det finnas en kommunikation mellan staden och företagare om den kompetens som finns att få bl.a. hos Arbetsförmedlingen.
- **BEGRIPLIG:** Begriplig måste innebära anpassningar i kommunikationsmöjligheterna så att stora grupper med nedsatt hörsel, synnedsättning, dyslexi, kognitiva funktionsnedsättningar m.fl. kan klara kommunikationerna.
- **REKRYTERING:** Vi kräver ökade fokus på och hjälp till att rekrytera medarbetare som har olika funktionsnedsättningar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2019 följande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Kristina Östman m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjuggren m.fl. (S), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i policyns övergripande syfte att säkerställa ett positivt företagsklimat och ett konkurrenskraftigt näringsliv. Förvaltningen instämmer även på ett generellt plan i målbilden att näringslivsperspektivet ska genomsyra stadens arbetssätt och att stadens medarbetare ska vara möjliggörare och trygga i att kunna vara rådgivande till företagen.

Inom *fokusområde 1* arbetar förvaltningen med flera projekt för att stimulera tillväxt och företagsklimat. Framförallt gäller detta de insatser som förvaltningen gör för att stimulera miljöteknik och på så vis stimulera nyföretagande och entreprenörskap. Ett exempel är GrowSmarter-projektet där förvaltningen hjälper flera industriföretag att demonstrera innovativa miljötekniklösningar för att minska utsläppen av växthusgaser samtidigt som nya arbeten skapas. Att möjliggöra för företagen att demonstrera sin teknik för andra städer underlättar för export av miljötekniklösningarna.

Förvaltningen bedömer att denna typ av nära samarbete med näringslivet skulle kunna utvecklas i större utsträckning inom staden.

Av policyns fokusområden är det för miljö- och hälsoskyddsnämndens del annars främst fokusområde 2 *Förbättra service, tillgänglighet och myndighetsutövning* och till viss del 3 *Attraktivare miljöer och bättre framkomlighet* som är mest relevanta. Inom fokusområde 2 har förvaltningen genom sin myndighetsutövning en mycket omfattande kontakt med näringslivet i Stockholm och utövar tillsyn över många företag. Flest antal företag möter vi inom livsmedelssektorn, då vi utövar vår kontroll av företagen enligt livsmedelslagstiftningen.

Vad gäller andra industrier, verkstäder, skolor etc. så utöver förvaltningen tillsyn enligt framför allt miljöbalken.

Syftet med förvaltningens tillsyn är dubbel och syftar till att:

- dels ge företagen råd om hur de bättre kan nå lagstiftningens regelverk, något som sker vid tillsynsbesök, genom informationsmöten, information på stadens hemsida mm.
- dels säkerställa att de företag som inte sköter sig föreläggs rätta sig efter regelverket. På så vis säkerställs att konkurrensen sker rättssäkert på lika villkor, något som är viktigt för alla skötsamma företag.

Uppdraget att kontrollera lagefterlevnad för att säkerställa att konkurrensen sker på rättssäkra och lika villkor är således också en viktig aspekt för stadens näringsliv och bör därför också synas i policyn.

Det är viktigt att företagarna är nöjda med stadens bemötande och handläggning av olika myndighetsärenden, oavsett utfall. Förvaltningen instämmer därför i målbilden att stadens samtliga myndighetsområden ska ha ”hög” i NKI-betygsskalan, dvs. över 70 och uppåt, och konstaterar samtidigt att förvaltningen nått detta mål under de senaste mätningarna.

Förvaltningen arbetar dessutom sedan lång tid tillbaka med öppna data och ett antal digitala kartor och tjänster som ökar tillgängligheten för stadens företag. Exempel på e-tjänster är digital registrering av livsmedelsföretag, ansökan om värmepumpstillstånd, olägenhetsanmälningar, solcellskartan, resultat av radon- och trafikbullermätningar m.fl. Tjänsterna har utvecklats med stöd av centrala medel men driften ingår sedan i nämndens ordinarie budget. Antalet tjänster är möjliga att utöka och skulle även kunna utveckla vidare och förfinas genom ökad integration med andra system och användning av artificiell intelligens.

Miljöförvaltningen är också positiv till förslagen om en ökad samverkan mellan förvaltningarna i syfte att lotsa företagen. För vissa typer av etableringar av miljöfarliga verksamheter finns redan idag ett krav på samordnad prövning, enligt miljöbalken och plan och bygglagen. Förvaltningen har tagit initiativ till att stärka samarbetet med stadsbyggnadskontoret kring dessa frågor liksom att stärka tillsynen av byggverksamheten genom att i samarbete med stadsbyggnadskontoret redan vid byggsamråden enligt Plan och bygglagen, lyfta fram hur byggherrarna behöver hantera miljöfrågorna.

Andra områden där det enligt förvaltningens uppfattning finns möjligheter att underlätta för företagen genom en ökad samverkan, är godkännande av uteserveringar och anordnande av tillfälliga evenemang.

Inom fokusområde 3 *Attraktivare miljöer och bättre framkomlighet* ingår förvaltningen/nämnden i planprocessen. En god fysisk miljö, bra framkomlighet,

miljövänliga transporter är centrala frågor i detta sammanhang. Här finns också, i den s.k. Ledstången, ett gott exempel på samarbete mellan förvaltningarna vad gäller exploateringsprocessen. Denna typ av samarbete kan med säkerhet utvecklas för andra områden. Åtgärden att värna stadens renodlade verksamhetsområden och ge dessa långsiktiga förutsättningar för utveckling är en sådan förvaltningsövergripande aktivitet där förvaltningen bidragit med underlag i bl.a. arbetet med stadens översiktsplan. Sammantaget välkomnar förvaltningen den nya näringslivspolicyn som ett internt styrdokument för att ytterligare stärka stadens näringsliv.

Servicenämnden

Servicenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 29 oktober 2019 följande

1. Servicenämnden beslutar att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Servicenämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av Joakim Andersson (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Ingela Edlund (S), *bilaga 1*.

Serviceförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Serviceförvaltningen påverkas av näringslivspolicyn främst inom verksamhetsområdena Upphandling och inköp och Kontaktcenter Stockholm. Inom fokusområde 1 *Stimulera tillväxt och företagsamhet* är en åtgärd fokuserad på att tillhandahålla en tydlig serviceprocess genom hela staden för företag som vill etablera eller omlokalisera sig i Stockholm. Förvaltningen har idag tjänsten företagslots och ser gärna att denna tjänst utvecklas mer. Förvaltningen är med fördel en aktiv part i detta åtagande.

Inom fokusområde 2 *Förbättra service, tillgänglighet och myndighetsutövning* nämns som önskad effekt att staden är tillgänglig och serviceinriktad i sin kontakt med företag som på ett enkelt sätt kan kontakta staden.

Kontaktcenter Stockholm har ett uppdrag att informera om en del av det som företagare möter i sin vardag; nyttoparkeringstillstånd, Foodtrucks, dubbdäcksdispenser, hälsoskydd, livsmedelskontroll, serveringstillstånd för alkohol, tillfälliga försäljningsplatser och loppisplatser. Kontaktcenters service omfattar företagslots som innebär information kring vilka tillstånd som behövs och var man får hjälp om man vill starta företag eller arrangera ett evenemang inom Stockholms stad.

Förvaltningen är positivt inställd till att uppdraget kan utvecklas och fler förvaltningar och bolag väljer att köpa förvaltningens tjänster. Kontaktcenter Stockholm har stor erfarenhet och kunskap om företagarnas vardag och de svårigheter de har kring att få adekvat information om processen för tillståndsgivning.

Kontaktcenter understöder stadens ambitioner att underlätta och förenkla för företagare kring detta och ser att en förenkling av denna hantering kan göra det smidigare att vara företagare inom Stockholms stad. Ju fler som nyttjar förvaltningens tjänster, inom alla områden, desto bättre för staden som helhet. Likartad information, enkla kontaktvägar och kvalificerad hjälp är förvaltningens sätt att bidra till effektiv service för invånare, kunder och företagare.

Serviceutskottet utpekas som genomförandeansvarig tillsammans med bland andra miljö- och hälsoskyddsnämnden för åtgärden *Vidareutveckla stadens myndighetsutövning och öka samverkan inom staden för att öka kundnöjdheten och uppnå ett resultat på minst 70 i NKI för alla berörda nämnder*

Förvaltningen är positiv till att intern samverkan ska öka för att staden ska vara proaktiv, smidig och serviceinriktad i relationerna med näringslivet. Förvaltningen ser gärna att tillståndsgivningen underlättas genom att information och vägledning kring detta samordnas och förenklas ytterligare så att företagare har lättare att hitta samlad information.

Till exempel bör samverkan som utgår från de lokala näringslivsrepresentanterna inom stadsdelarna utökas och förtydligas i denna riktning.

Inom samma fokusområde nämns också som önskad effekt att nya tekniska lösningar och arbetssätt ska uppmuntras så att kvaliteten i stadens verksamheter kontinuerligt kan utvecklas. Förvaltningen ser stora fördelar med standardiserade arbetssätt som digitalisering ofta medför.

Serviceutskottet utpekas som genomförandeansvarig tillsammans med kommunstyrelsen för åtgärden *Förenkla för företagare genom att tillhandahålla enkla och om möjligt digitala verktyg*.

Staden bör ta vara på och samarbeta kring de lösningar som finns från myndighetshåll som till exempel Skatteverket. Den riksomfattande plattformen [verksamt.se](https://www.verksamt.se) är ett gott exempel på en digital plattform som staden ytterligare bör samarbeta kring.

Förenklad tillståndsgivning skulle kräva nya tekniska lösningar och ett annat sätt att tänka som utgår från företagen och inte hur staden är organiserad. Ett exempel är att förvaltningar som samarbetar kring detta bör nyttja gemensamma mallar och en gemensam plattform.

Förvaltningen har en aktiv roll i projekt VINST där man bland annat håller på att ta fram gemensamma mallar för upphandlingsdokument i staden. Det skulle underlätta om hela staden skulle kunna använda dessa mallar, så att anbudslämnare känner igen strukturen på de upphandlingar som annonseras i staden. Det skulle förenkla för dem att lämna anbud. I projekt VINST upphandlas också nytt systemstöd för upphandling. I upphandlingen har det varit ett stort fokus på användbarhet för att förenkla för alla inblandade parter.

Serviceutskottet utpekade som genomförandeansvarig tillsammans med bland andra miljö- och hälsoskyddsnämnden för åtgärden *Säkerställa att stadens medarbetare har god kunskap om företagets vardag och processen för tillståndsgivning*.

Förvaltningen anser att åtgärden är vagt formulerad och att målgruppen man syftar till är för bred och otydlig. På grund av den otydligheten är den svår att genomföra samt följa upp.

Övriga synpunkter

Förvaltningens erfarenhet är att företagare upplever att det hänvisas runt mellan flera ansvariga förvaltningar och att ingången till staden ofta är via den externa växeln i Borlänge. Det är väsentligt att även ta hänsyn till detta när man skapar enklare kontaktvägar. Växeln och dess service nämns inte alls i policyn.

Förvaltningen anser att policyn bör ha ytterligare ett fokus på sociala företag, som till exempel friskolor, företag inom äldreomsorg, förskola och så vidare. Kontaktcenter Stockholm besvarar frågor kring regelverk och tillstånd gällande denna typ av företag, hur man startar verksamhet och inte minst hur man får uppdrag från staden eller svarar på upphandlingar. Denna typ av företagande bör synliggöras i policyn.

Policyn lyfter frågor kring arbetskraftsinvandring under fokusområde fyra.

Kontaktcenter Stockholm har idag många ärenden som avser utländsk arbetskraft.

Frågor om skola, boendeparkering och generella frågor om vad som gäller i staden och i Sverige. Det kommer även frågor från företagare för sin anställda. Även detta är ett område som förvaltningen gärna ser utvecklas och samordnas.

Genomförande och uppföljning

Förvaltningen anser att den tydliga kopplingen till kommunfullmäktiges mål om att *Stockholm ska vara en hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt, ett gott företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv* är bra. Att genomförande och uppföljning görs inom ramen för ordinarie planering och uppföljning av verksamheten skapar både samsyn, förståelse och bidrar till ökad måluppfyllelse

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2019 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss från kommunstyrelsen avseende Stockholms stads näringslivspolicy.

Reservation anfördes av Alexandra Mattson Åkerström m.fl. (V) och Karin Gustafsson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Linnea Vinge (SD), *bilaga 1*.

Ersätтарыtrande gjordes av Anna Rantala Bonnier (Fi), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 16 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att staden tagit fram en policy som konkretiserar hur staden ska arbeta med näringslivsfrågorna och där mål, åtgärder och ansvarsfördelning tydligt framgår.

Förvaltningens arbete med näringslivsfrågor ligger i linje med den ambition och de mål som policyn belyser. I arbetet med att både förenkla tillståndsprocesser och skapa trygghet för företagande deltar förvaltningen redan idag löpande i olika sammanhang.

I förvaltningsöverskridande samverkansforum och näringslivsråd diskuteras näringsidkares förutsättningar och olika lösningar tas fram för att förenkla och förtydliga myndighetskontakten. Förvaltningen deltar också i polisiära forum med olika syften och sammansättningar, i dessa arbetar vi med både strategisk och operativ samverkan för att upprätthålla en branschmiljö där regler efterlevs och att motverka att kriminella nätverk breder ut sig.

Förvaltningen har en särskild samverkansöverenskommelse med polisen, restaurangbranschen, Länsstyrelsen i Stockholm samt Stockholms läns landsting genom STAD (Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem). Genom denna samverkan arbetar förvaltningen med förebyggande alkohol- och drogrelaterade frågor, vilket syftar till att öka tryggheten både för näringsidkare och deras gäster.

Under de senaste åren har förvaltningen aktivt deltagit i det arbete som SBR (Stockholm Business Region) har med samverkan inom NKI-frågorna. Förvaltningen ser mycket positivt på att staden har inrättat en roll som näringslivsstrateg då den rollen underlättar det förvaltningsöverskridande arbetet med att förstå och belysa näringslivets behov.

Arbete med att vidareutveckla myndighetsutövningen har pågått på förvaltningens tillståndsenhet sedan en tid tillbaka och åtgärden att säkerställa att alla stadens medarbetare har god kunskap om företagets vardag, är ett utvecklingsområde där

förvaltningen planerar utbildningstillfällen och inspirationsföreläsningar för att öka medvetenheten och kunskapen om företagets vardag. Förvaltningen har även tagit fram en handlingsplan för att nå stadens mål om ett NKI-resultat på 70 eller mer. Handlingsplanen omfattar olika åtgärder inom områdena tillgänglighet, information, effektivitet, kompetens och rättssäkerhet.

Förvaltningen har, genom att nu även ansvara för tillstånd enligt tobakslagen, också fått både nya medarbetare och en ny kundkrets. Med anledning av detta och i enlighet med handlingsplanen arbetar förvaltningen med att utveckla hur man bäst kommunicerar med de näringsidkare som är stadens kunder. Genom socialförvaltningens uppdrag för stadsdelarna att samordna arbetet med folköl och e-cigarett utvecklas också uppdraget för dem i deras kontakter med näringsidkare.

För att uppnå policyns ambitioner till fullo ser förvaltningen ett behov av ökat fokus på näringslivsfrågor i staden i sin helhet samt ökat fokus vad gäller kommunikationsfrågor och digital tillgänglighet.

Förvaltningen föreslår att nämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

- 1 Stadsbyggnadsnämnden beslutar att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
- 2 Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation anfördes av Sara Stenudd m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Madeleine Kaharascho Fridh (Fi), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret anser att det är positivt att näringslivspolicyn på ett konkret sätt pekar på hur näringslivsperspektivet på ett tydligare och mer enhetligt sätt kan påverka och styra den fysiska planeringen av staden.

Under processens gång har stadsbyggnadskontoret framför allt framhållit vikten av att staden inte bara arbetar på ett enhetligt och transparent sätt med näringslivsperspektivet, utan också av att det finns en tydlig väg in för de aktörer som vill etablera sig i Stockholm, alternativt utveckla redan befintlig verksamhet. Kontoret ser positivt på att näringslivspolicyn tydligt pekar ut Stockholm Business Region som en sådan aktör. Med en tydlighet kring huvudansvaret, att kommunicera både internt och externt, blir det lättare att samverka över förvaltnings- och bolagsgränser, samt att säkerställa att olika aktörer kommer i kontakt med rätt del av stadens organisation.

Något som kan göras tydligare är vilka av de åtgärder som näringslivspolicyn föreslår som är nya, och vilka som staden redan arbetar med genom pågående budgetuppdrag. Det skulle göra näringslivspolicyn tydligare för de som inte redan känner till pågående arbeten.

Kontoret understryker vikten av att ständigt arbeta för att förbättra inom den egna verksamheten. Det är ett stort ansvar att ansvara för myndighetsutövning och kommunicera med de sökande på ett transparent sätt och med tydlighet i beslut. Exempelvis arbetar stadsbyggnadsnämnden aktivt med fokus på åtgärder för att öka kundnöjdheten, NKI och att säkerställa att verksamhetens service till enskilda och näringsliv är av hög kvalitet, tillgänglig och miljövänlig. För att underlätta för enskilda och näringsliv utvecklas digitala tjänster, kommunikation, bemötande och service, t ex har nämndens webbsidor för bygglov omarbetats och anpassats för att förenkla för sökande och även öka tillgängligheten. Nämnden driver även ett långsiktigt arbete att

bygga upp en effektiv kundtjänst för hela kontoret utifrån ambitionen ”en väg in” för att nå största möjliga kundnytta. Även kundservicefunktionen inom bygglovrådgivning utvecklas för att effektivare kunna serva via mejl, telefon och erbjuda mötestillfällen för företagare och enskilda.

I den fysiska planeringen arbetar nämnden aktivt med ett flertal åtgärder för att exempelvis värna och utveckla de i översiktsplanen utpekade verksamhetsområdena, med att strategiskt arbeta för fler arbetsplatser framför allt i Stockholms södra delar, samt med att få med näringslivsperspektivet tidigt i plan- och stadsutvecklingsprocessen. Arbetet sker i nära samarbete med framför allt exploateringskontoret, men också med Stockholms Business Region och aktörer inom näringslivet.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 september 2019 följande.

Trafiknämnden godkänner och överlämnar kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Rikard Warlenius m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Daniel Helldén (MP), Ulla Hamilton m.fl. (M), Peter Backlund (L), Svante Linusson (C) och Mikael Valier (KD), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Malin Ericsson (Fi), *bilaga 1*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontoret ser positivt på att staden tagit fram en policy som konkretiserar hur staden ska arbeta med näringslivsfrågorna och där mål, åtgärder och ansvarsfördelning tydligt framgår.

Policyn ligger i linje med mycket av det arbete som redan pågår eller påbörjats på kontoret. I arbetet med att utveckla de offentliga rummen deltar kontoret redan idag löpande i lokala näringslivsråd, företagarföreningar och samverkansforum för att hålla en nära kontakt med stadens näringsidkare. Kontoret deltar också aktivt i arbetet med lokal platsamverkan och medverkade exempelvis i Klara sommar i år. Under året har kontoret även startat ett så kallat servicenter, för att stockholmare, företagare och

besökare ska uppleva en större tydlighet, snabbhet och förutsägbarhet i hur deras synpunkter, felanmälningar och övriga ärenden till trafikkontoret behandlas.

Arbete med att vidareutveckla myndighetsutövningen har pågått på kontoret sedan en tid tillbaka och åtgärden att säkerställa att alla stadens medarbetare har god kunskap om företagets vardag, är ett utvecklingsområde där kontoret planerar utbildningstillfällen och inspirationsföreläsningar för att öka medvetenheten och kunskapen om företagets vardag. Kontoret har även tagit fram en handlingsplan för att nå stadens mål om ett NKI-resultat på 70 eller mer. Handlingsplanen omfattar olika åtgärder inom områdena tillgänglighet, information, effektivitet, kompetens och rättssäkerhet.

För att uppnå policyns ambitioner till fullo ser kontoret också att de tekniska förvaltningarna i än högre grad än idag behöver träffas över gränserna.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Martin Westmont (SD), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Karin Lekberg m.fl. (S), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 16 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i policyns ansats att förtydliga ansvarsfördelning och förbättra förutsättningar för samverkan, som en viktig strategisk del i att utveckla och stärka företagsklimatet.

Ett av näringslivspolicyns fokusområden gäller förbättrad service, tillgänglighet och myndighetsutövning i Stockholms stads olika kontakter med företag. Näringslivspolicyn betonar vikten av en god dialog kring ärenden som rör tillsyn och myndighetsutövning gentemot företag, med målet att uppnå resultatet minst 70 i NKI (nöjd-kund-index). Enligt förslaget ska staden vara lyhörd inför företagets behov och ha en förståelse företagarnas vardag.

Utbildningsnämnden har i dag flera uppdrag som berörs av fokusområdet, främst inom upphandling och i relationen till fristående skolor. Förvaltningen menar att förslagen i ärendet väl överensstämmer med redan etablerade arbetsätt.

Förvaltningen lägger stor vikt vid att anbudsfordfarande vid upphandlingar ska vara tydligt för de leverantörer som önskar lägga anbud, där ramarna för de villkor och krav

som kommer att ställas under avtalstiden ska vara konkreta, lätta att följa upp och kommunicerade till leverantörerna. Detta genomsyrar både det underlag som utgör grund för annonsering och de regelbundna kontakter och informationsinsatser som sker gentemot leverantörer när avtal har slutits. Förvaltningen arbetar för en god kommunikation gentemot alla inblandade parter.

Även förvaltningens arbete med resursfördelning till fristående skolor berörs av policyns intentioner. Förvaltningen strävar ständigt efter en god dialog och tydlighet i hur olika ersättningar kommuniceras till fristående skolor. Det gäller även annan myndighetsutövning som utbildningsnämnden ansvarar för och där förvaltningen har i uppdrag att göra en rättssäker bedömning utifrån skollagen och annan lagstiftning för skola och förskola. Förvaltningen vill samtidigt lyfta fram att NKI påverkas av fler saker än dialogen.

Stadens kommunala gymnasieskolor verkar på en stor gymnasiemarknad och ingår i den gemensamma länssamverkan för gymnasieantagning. Den rådande modellen innebär att antalet utbildningsplatser på de olika gymnasieprogrammen anpassas efter elevernas önskemål så långt det är möjligt. Idag sjunker antalet sökande till länets gymnasiala yrkesprogram, trots att företagen efterfrågar arbetskraft. För att inte stå med tomma, kostnadsdrivande lokaler måste länets kommuner kontinuerligt se över sin gymnasieorganisation. Förvaltningen fortsätter att samverka med Storsthlm kring utbudet av gymnasieplatser i länet.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 september 2019 följande.

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Robert Mjörnberg m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Mirja Räihä m.fl. (S), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen välkomnar en gemensam näringslivspolicy för staden. Frågan om hur staden skapar ett bra företagsklimat är inte en kärnverksamhet för flertalet av stadens nämnder och styrelser. Därför är en policy en bra vägledning för att åstadkomma ett gemensamt synsätt inom staden för dessa frågor. Förvaltningen är även positiv till att implementeringen görs inom ramen för ordinarie planering och uppföljning av verksamheten.

Dels är det bra att dessa frågor inkluderas i den ordinarie verksamhet men också att ett separat dokument skulle kunna bli sidordnat verksamheten och inte vara ett levande dokument på förvaltningarna. Äldreförvaltningens svar fokuserar på den påverkan som policyn har på den egna förvaltningen. Äldreförvaltningens samverkan med privata utförare sker dels i projekt och annat utvecklingsarbete men också i det reguljära samarbetet med privata utförare av hemtjänst och boenden. Bland annat har äldreförvaltningen regelbundna informationsmöten med privata utförare och särskilda möten för de som kan vara intresserade av att starta ett hemtjänstföretag. Förvaltningen samverkar även med privata företag vad gäller utveckling av välfärdsteknik inom ramen för Stockholm Digital Care. Äldreförvaltningen har även ett uppdrag att samordna och arrangera utbildning inom äldreomsorgen. Förvaltningens arbete med vård- och omsorgscollege har en direkt positiv effekt för företag inom äldreomsorgsområdet. I och med den stora personalomsättningen inom vårdyrken ger förvaltningens utbildningsinsatser inom kommunal verksamhet även indirekta positiva effekter för privata utförare. Till varje fokusområde i policyn är ett antal åtgärder kopplade och till dessa har angivits vilka nämnder och bolag som har ett genomförandeansvar. Inom fokusområde 1 – Stimulera tillväxt och företagsamhet är Stockholm Business Region ansvarig för åtgärderna men detta ska göras i samverkan med berörda nämnder och bolag. Äldreförvaltningen kan bli berörd av detta fokusområde men förutsätter att Stockholm business region tar initiativ till ett eventuellt samarbete. Fokusområde 2 – Förbättra service, tillgänglighet och myndighetsutövning är det område som berör äldreförvaltningen mest. Samtliga nämnder har ett gemensamt ansvar för erbjuda god service, effektivitet och rättssäkerhet i all kontakt med företag och entreprenörer. Förvaltningen kan även beröras av åtgärden att tillhandahålla tydliga kontaktvägar för att underlätta för näringslivet. För fokusområde 3 är specifika nämnder eller bolag utpekade som ansvariga. Äldreförvaltningen är inte berörd av någon av åtgärderna inom dessa områden. Fokusområde 4 avser tillgången till arbetskraft med relevant kompetens. Även om detta område i huvudsak avser Stockholms business region, kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden har ändå äldreförvaltningen en viktig roll i och med det arbete förvaltningen gör inom utbildningsområdet.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 september 2019 följande.

Som svar på remissen hänvisar överförmyndarnämnden till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Överförmyndarförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 14 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Nämndens och överförmyndarförvaltningens främsta uppdrag är att rekrytera, utbilda och utöva tillsyn över gode män och förvaltare. Dessa tar på sig ett frivilligt uppdrag som ställföreträdare för människor som har svårt att sköta sin ekonomi, bevaka sin rätt och sörja för sin person på grund av exempelvis sjukdom eller ålder. Endast i ringa omfattning kommer överförmyndarverksamheten i kontakt med näringslivsfrågor, då i form av ansökningar från omyndiga om att få driva rörelse.

Överförmyndarförvaltningens kunskap och insyn i frågor som rör en kommuns beröringspunkter med före-tagande är därför begränsad. Förvaltningen ser dock vikten av att staden tar fram en näringslivspolicy, om en sådan kan främja stadens tillväxt och utveckling och därmed vara till gagn för kommuninvånarna.

Överförmyndarförvaltningen vill ändå lyfta fram några aspekter som förvaltningen menar kunde uppmärksammas något mer i policyn, med bäring på det fjärde föreslagna fokusområdet om att öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens. Många av dem som har stöd av en ställföreträdare, huvudmännen, har behov extra stöd både på arbetsmarknaden och på bostadsmarknaden, för att de ska kunna ge sitt bidrag till arbetslivet.

Överförmyndarnämndens verksamhet bidrar i form av gode män och förvaltare till att göra fler anställningsbara. Insatser från staden sida för att göra personer som står långt från arbetsmarknaden an-ställningsbara skulle därför kunna lyftas fram bättre i näringslivspolicyn. Detsamma gäller bostadsförsörjningen där gode män och förvaltare genom sitt stöd hjälper fler att behålla sin bostad.

Tillgången på bostäder är avgörande för hur stadens företagare ska kunna rekrytera och attrahera arbetskraft. Dagens situation på bostadsmarknaden utgör som förvaltningen ser det en akilleshäla i Stockholms stads strävan att främja och stimulera stadens närings-liv. För detta har staden i och för sig andra styrdokument såsom översiktsplanen och riktlinjer för bostadsförsörjningen 2017-2020, men förvaltningen menar att näringslivspolicyn skulle tjäna på att något beröra den för näringslivsutvecklingen så viktiga frågan om bostadsförsörjningen..

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 september 2019 följande.

Nämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på kommunstyrelsens remiss KS 2019/273.

Reservation anfördes av Lillemor Samuelsson m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Johan Heinonen m.fl. (S), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Bromma stadsdelsförvaltning menar att det är positivt och riktigt att ansvaret för stadens näringslivsuppdrag åvilar Stockholm Business Region. Stadsdelsförvaltningen anser att Stockholm Business Regions funktion och roll som ledande, stödjande, samordnande och utvecklande är mycket viktig för stadens näringslivsarbete. Bromma stadsdelsförvaltning är positiv till näringslivspolicyn i sin helhet och välkomnar en kommande samverkan i näringslivsarbetet inom stadsdelen.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Hassan Jama m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Gustav Johansson m.fl. (M), Ulrika Strömberg (L), Ola Gabrielson (MP), Christina Peterson (C), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Veronica Palm m.fl. (S), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att stadens näringslivsarbete och dess ansvarsfördelning förtydligas i näringslivspolicyn. Det har under de senaste åren rått viss osäkerhet kring hur förvaltningen ska arbeta med näringslivsutveckling. Stockholm Business Region har spetskompetens inom området näringslivsutveckling och det är därför bra att de ansvarar för de större strategiska frågorna kopplat till området

Förvaltningen ser positivt på att det fastslås att genomförandeansvaret för stadsdelsnämnderna fokuseras på åtgärder som faller inom fokusområde 3, som på olika sätt framförallt rör underhåll och drift i den offentliga miljön. Det är inom detta område som förvaltningen har mandat att genomföra åtgärder som kan bidra till måluppfyllelse, även om det är flera olika aktörer, både inom staden såväl som från den privata sektorn, som kan bidra till en positiv utveckling. Förvaltningen ser positivt på att det lokala näringslivets behov beaktas vid direkta åtgärder såväl som vid långsiktig planering som rör den offentliga miljön. Företagande kan bidra till en mer levande och tryggare stad.

Förvaltningen ställer sig positiv till näringslivspolicyns ambition att skapa fler arbetsplatser i söderort. Det är bra att det lyfts att den dagbefolkning som bland annat

kontorsarbetsplatser genererar, bidrar till en ökad dagbefolkning som skapar underlag för lokal handel och service. I nya exploateringsprojekt förespråkas ofta aktiva bottenvåningar med lokaler för till exempel butiker och caféer, men risken finns att det blir svårt att hitta hyresgäster om kundunderlag saknas. Näringslivspolicyn fastslår att företagare i alla delar av staden ska kunna förvänta sig en likvärdig kommunal service, som bland annat innefattar drift och underhåll av den offentliga miljön.

Förvaltningen delar uppfattningen att detta är en viktig fråga som också behöver bevakas när resurser fördelas för investeringar och underhåll. Eftersom ansvaret för den offentliga miljön är uppdelat mellan olika förvaltningar och bolag i staden, såväl som privata fastighetsägare, krävs en samsyn mellan berörda aktörer. Näringslivspolicyn skulle på ett tydligare sätt kunna lyfta hur samarbete med privata fastighetsägare ska se ut för att likvärdiga förutsättningar för företagare ska råda i alla delar av staden. Näringslivspolicyn föreslår att stadsdelsnämnderna ska ha ett delansvar för genomförande av arbetet med platssamverkan. Detta är ett nytt koncept i Stockholms stad och det innebär att staden tillsammans med företag i ett geografiskt avgränsat område tar ett gemensamt ansvar för trivsel och trygghet. På Stockholms stads hemsida står det att en modell för platssamverkan ska tas fram.

Förvaltningen tar gärna del av denna så snart den finns tillgänglig eftersom det finns behov av stöd i detta, för förvaltningen, nya arbetssätt. Det pågår dessutom platssamverkansprojekt på Södermalm, i Norrmalm och i Hässelby och förvaltningen ser fram emot att erfarenheter från dessa projekt sammanställs och delas med övriga förvaltningar när det är färdigt. Överlag anser förvaltningen att begreppet ”Platssamverkan” behöver förtydligas. Framförallt kan det vara bra med vägledning och stöd hur samarbeten med företag ska initieras för att platssamverkansprojekt ska bidra till ökade kvalitéer i stadsmiljön. Det är viktigt att det går att få till samverkansformer där både aktörer från näringsliv, kommun och civilsamhället tillsammans kan bidra till ökad trivsel och trygghet. Lokala fastighetsföreningar har inkommit med önskemål om att starta platssamverkansprojekt och en etablerad stadsövergripande tydlighet kring konceptet platssamverkan skulle underlätta hanterandet av denna typ av önskemål..

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av förslag till Stockholms stads näringslivspolicy.

Reservation anfördes av Kjell Backman m.fl. (S) och Marre Mayr m.fl. (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Leif Söderström (SD), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Lars Jilmstad m.fl. (M), Peter Öberg (L), Lisa Carlbom (MP) och Malena Liedholm Ndounou (C), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Sofia Modigh (KD), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser mycket positivt på förslaget till näringslivspolicy. Förvaltningen har främst behandlat de mål och aktiviteter som berör Farsta stadsdelsnämnds ansvarområden. Förvaltningen gör bedömningen att policyn behöver bli mer specifik i ansvarsfördelningen för policyns olika åtgärder. Det är just i ansvarsfördelningen som Stockholms stads näringslivsarbete brister.

I stället för ”övriga nämnder” eller ”berörda nämnder”, som det står på flera ställen i policyn, bör ansvariga nämnder preciseras. Är ansvaret otydligt riskerar handlingskraften bli svag. I de fall i policyn när flera nämnder är utpekade bör huvudansvarig eller samordnande nämnd pekats ut. Kommunstyrelsen bör även få uppdraget att se över nämndernas reglementen för att ytterligare säkerställa policyns föreslagna ansvarsfördelning.

Förvaltningen önskar att policyn mer uttryckligen tar upp utmaningen och föreslår åtgärder för det som anges i kommunfullmäktiges budget 2019 på sidan 30, nämligen ”tillvarata den arbetsplatspotential som finns i Stockholms södra delar”. På samma tema. I förslaget till policyn på sidan 10 anges att staden ska ”främja småföretagande med fokus på ytterstadsstadsdelarna. Vi gör bedömningen att den ambitionen är förminskande. I stadens yttre stadsdelar finns en långt större potential än så. Inom Farsta stadsdelsområde ryms förstås även stora företag.

Inom Larsboda verksamhetsområde ligger fastigheten Sillö 4, som var tänkt som ny lokalisering för livsmedelsverksamheterna i Slakthusområdet. Eftersom livsmedelsföretagen har löst frågan med annan lokalisering är nu Sillö 4 disponibel för annat näringsliv. Här finns en möjlighet att staden samarbetar med intresserade företag att utveckla ett branschkluster i samverkan med företag och akademi. Det är önskvärt att näringslivspolicyn formulerar en åtgärd till rätt nämnd för att leda denna utveckling.

På sidan 17 i förslaget till policy anges att varje stadsdelsnämnd ska ha en tydlig kontaktväg för företagen in till staden gällande frågor som rör stadsmiljön. Vi föreslår att denna formulering står angivet som en tydlig åtgärd istället för som nu i löptext. Förvaltningen gör bedömningen att det är olyckligt att förslaget till policy använder begreppet *fokusområden* som är det begrepp som översiktsplanen använder i ett helt annat syfte. Det bidrar till begreppsförvirring och därmed minskad styrkraft.

Förvaltningen bedömer avslutningsvis att Farsta stadsdelsnämnds beredskap är god för att hantera de ansvarsområden som läggs på stadsdelsnämnderna. Nämndens beslut den 23 maj 2019 gällande prioriteringar inom det lokala näringslivsarbetet i Farsta

inrymmer väl de uppdrag som förslaget till näringslivspolicy nu föreslår ska implementeras i stadsdelsnämndens verksamhetsplan och budget för kommande år.

Hägersten–Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Maria Ljuslin m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Eva Fagerhem m.fl. (S), Henrik Åkerlund (SD), *bilaga 1*.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till att staden skapar en övergripande näringslivspolicy. En tydligare roll- och ansvarsfördelning är fördelaktigt för stadens arbete med företag. I inledningen till näringslivspolicyn och även i stadens budget för 2019 lyfts idén om hållbar tillväxt fram. Dock nämns inte hållbar tillväxt i policydokumentets åtgärder. Om staden ska satsa på att främja *hållbar* tillväxt kan det vara bra att få in detta bland åtgärderna i näringslivspolicyn.

En annan fråga angående målsättningen – Sveriges bästa företagsklimat år 2025 – är hur den mäts? Kommer staden att mäta den genom Svenskt Näringslivs ranking *Lokalt företagsklimat* som släpps en gång per år där kommuners företagsklimat rankas genom bestämda parametrar? Om så är fallet kan det vara lämpligt att analysera vilka parametrar det är som Stockholm rankas sämre på. De parametrarna är framförallt attityd gentemot företagande – både från kommunpolitiker, tjänstemän, allmänheten, skolan och media. Hur ska staden arbeta för att förbättra attityden gentemot företag och företagare?

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 september 2019 följande

1. Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd godkänner stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd förklarar ärendet omedelbart justerat.

Särskilt uttalande gjordes av Lisa Carlsson m.fl. (S) och Mohibul Ezdani Khan (V), *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Hässelby-Vällingby välkomnar näringslivspolicyn. Det är positivt att åtgärder för att främja småföretagandet ska ha extra fokus på ytterstadsstadsdelarna. Förvaltningen ställer sig bakom ett tätare samarbete med SBR kring tillväxt- och utvecklingsarbete för det lokala arbetslivet. Att underlätta kontakten med staden som myndighet ligger helt i linje med det fokus som satts på tillgänglighetsfrågorna. Nämnden samverkar redan med det lokala näringslivet i trygghetsfrågor och att fördjupa det samarbetet är helt i överensstämmelse med nämndens ambition. Inom ramen för platssamverkan samarbetar nämnden redan med andra organisationer och synpunkter och förslag kommer fram genom de möten som hålls med lokala näringslivet.

Betoningen på behovet av renodlade verksamhetsområden är bra men nämnden har redan i ett tidigare svar om översiktsplanen för 2018 med viss oro konstaterat att Vinsta inte finns med bland de tio utpekade områdena. Framkomlighet och kommunikationer är ett viktigt område för Hässelby-Vällingby eftersom en betydande andel av befolkningen arbetar på annan ort än inom stadsdelen.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 september 2019 följande.

Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som remissvar till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Marie-Louise Siverstrand m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Rasmus Jonlund (L), Christer H Sjöblom m.fl. (M), Elisabet Wallgren (MP) och Indra Rehbinder (C), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Arvid Vikman m.fl. (S), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Mycket av det som Stockholms företagare möter i sin vardag ligger direkt under stadens ansvar. Det handlar om regelverk, avgifter, tillsyn, bemötande, rättssaker och effektiv myndighetsutövning. Arbetsätt, bemötande och attityder är faktorer som påverkar företagarnas arbetsituation och i förlängningen vilja att expandera och växa. Ett växande näringsliv är en förutsättning för att Stockholm ska kunna fortsätta vara en stark tillväxtregion och fortsätta fungera som en tillväxtmotor för hela Sverige. Att göra det enklare för Stockholms företagare är av avgörande betydelse för ökad tillväxt och fler arbetstillfällen. Näringslivspolicyn definierar ansvarsområden, förhållningssätt och arbetsätt för stadens arbete med att utveckla näringslivsarbetet och nå de uppsatta målen för området. Policyns mål om en ökad samverkan mellan stadens yrkesutbildningar och näringslivet för att möta näringslivets behov av medarbetare med rätt kompetens, är bra förslag. Förvaltningen ställer sig också positiv till att näringslivspolicyn lyfter fram arbetet med platssamverkan, en arbetsform som syftar till att skapa tryggare och attraktivare offentliga platser. Det lokala näringslivet har en viktig roll att spela i detta arbete.

Faktorer som tillgång till kommunikationer, marknader, arbetskraft och kontors- och affärslokaler är avgörande för ett företags val av etableringsort. Näringslivspolicyn anger därför att näringslivets behov ska analyseras och tas med tidigare i stadsplanerings- och stadsutvecklingsprocessen för att förstärka näringslivsperspektivet. Förvaltningen ställer sig positivt till den nya näringslivspolicyn. Förvaltningen föreslår att nämnden lämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som remissvar till kommunstyrelsen.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Ulla Sjöbergh m.fl. (S), Amanda Elfstöm m.fl. (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Lena-Karin Lifvenhjelms (SD), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Föreslagen näringslivspolicy är detaljerad och förvaltningen är positiv till att åtgärder och genomförandansvar är tydligt beskrivna. Det är bra att samverkan mellan stadsdelsnämnderna och Stockholm Business Region ska stärkas och att forum för samverkan och erfarenhetsutbyte ska skapas. I avsnittet kring fokusområdet *attraktiva miljöer och bättre framkomlighet* beskrivs att en tydlig kontaktväg gällande frågor som rör stadsmiljön ska skapas hos respektive stadsdelsnämnd.

Förvaltningen anser inte att det mest effektiva sättet för företagare att komma i kontakt med staden angående stadsmiljön är att skapa en ny kontaktväg in till stadsdelsnämnderna. Förvaltningens erfarenhet är att en stor del av de synpunkter som kommer in till stadsdelsförvaltningen gällande stadsmiljön handlar om frågor som är andra förvaltningars ansvarsområden. Detta skulle därför innebära att företagarna i många fall skulle behöva hänvisas vidare till en annan förvaltning och ha ytterligare en kontakt med staden gällande andra frågor. Förvaltningen föreslår istället en kontakt in till en central funktion i staden, som sedan kunde lotsa vidare till ansvarig förvaltning. Alternativt en särskild kategori för företagare i "Tyck till-appen", som är dagens system för att lämna synpunkter på stadsmiljön. Då skulle företagarnas frågor och synpunkter kunna sorteras ut och hanteras direkt.

Förvaltningen tror att samverkan mellan näringsliv och staden kring skötsel och investeringar i den offentliga miljön kommer att bli vanligare i framtiden. Det är därför viktigt att reglerna kring detta blir enklare och tydligare. Ett exempel på detta är då näringslivet vill bidra med finansiering av skötsel eller investering i parker på stadens mark. I dagsläget måste det tas ett beslut i kommunfullmäktige på ett bidrag större än 500 000 kronor och förvaltningen anser att processen bör förenklas för att underlätta för denna typ av finansiering.

Sammanfattningsvis ställer sig förvaltningen positiv till föreslagen remiss, men anser att kopplingar till Vision 2040 och Agenda 2030 behöver förtydligas. Förvaltningen har synpunkter på förslaget om att skapa en kontaktväg för företag gällande stadsmiljöfrågor inom respektive stadsdelsnämnd. Förvaltningen föreslår istället en central väg in, alternativt en utveckling av "Tyck till-appen". Förvaltningen anser vidare att regler kring samverkan mellan näringsliv och staden gällande skötsel och investeringar i den offentliga miljön behöver förenklas och förtydligas.

Synpunkter från nämndens råd

Pensionärsrådet

Rådet har tagit del av ärendet och lyfte fram att det är viktigt att policyn kommer till kännedom för privata verksamheter samt näringslivet som verkar inom staden.

Funktionshinderrådet

Rådet har tagit del av remissen och efterfrågade en beskrivning av hur policyn kan medverka till att funktionsnedsatta personer, som befinner sig längst ifrån arbetsmarknaden och näringslivet, kan dra nytta av policyn. Tillgänglighetsbegreppet som används i policyn behöver konkretiseras. I allmänhet är det viktigt att företagare i staden kan kommunicera med stadens invånare oavsett om de har en funktionsnedsättning eller inte.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 september 2019 följande.

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Niklas Thorén m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Benjamin Dousa m.fl. (M), Cecilia Ekman (L), Martin Michel (MP) och Ismail Ertürk (C), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Elvir Kazinic m.fl. (S), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning är positiv till Stockholms stads näringslivspolicy. Genom att tydligt samordna arbetssätt och tydliggöra ansvarsområden kan staden vara konsekvent i näringslivsarbetet. Policyn nämner att näringslivet är en möjliggörare för att uppfylla stadens mål kring bland annat hållbarhet och förvaltningen anser att det vore önskvärt om ett övergripande jämställdhetsperspektiv kunde lyftas in i policyn. Exempelvis med tydligare uppsatta mål för jämställdhet samt att statistik förs för att bättre kunna synliggöra eventuella brister och sätta fokus på jämställdhetsfrågan.

Under fokusområde 2. *Förbättra service, tillgänglighet och myndighetsutövning* finns stora utmaningar för att staden ska uppfattas som en part gentemot näringslivet. Förvaltningen vill poängtera att roller, ansvar och gränsdragningar tydligt måste definieras för att lyckas med åtgärden. Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning berörs i stor utsträckning av fokusområde 3. *Attraktivare miljöer och bättre framkomlighet*. I avsnittet beskrivs bland annat vikten av en funktionsblandad bebyggelse med arbetsplatser, bostäder och service inom samma område. Detta är något som både eftersträvas av staden och bevakas av förvaltningen i stadsbyggnadsprocessen. Dessutom presenteras en åtgärd om att staden ska involvera det lokala näringslivet i arbetet med platssamverkan. Vid arbetet med denna åtgärd anser förvaltningen att det finns behov av tydliga roll- och ansvarsbeskrivningar för att kunna åtgärda de problem som framkommer i stadsmiljön.

Under rubriken ”samordning och organisation” på sidan 17 föreslås att det ska finnas en tydlig kontaktväg in till staden gällande frågor som rör stadsmiljön hos respektive stadsdelsnämnd. Ansvar för många frågor som rör stadsmiljön, t.ex. gatuträd, delar av snöröjning och torgytor, ligger på andra förvaltningar i staden och är därmed områden som stadsdelsförvaltningen inte har direkt rådighet över. Förvaltningen ser dock positivt på åtgärder som syftar till att förenkla för både näringsliv och invånare att tycka till om stadsmiljön. Däremot anser förvaltningen att stycket behöver förtydligas så att förvaltningens ansvar i frågan framgår bättre.

Sammanfattningsvis välkomnar förvaltningen näringslivspolicyn som en del i att skapa en socialt och ekonomiskt hållbar stad. Bland annat genom att bygga en

funktionsblandad stad, öka utbildningsnivåer, arbetstillfällena och bättre matcha näringslivets behov samt göra satsningar för att bidra till en likvärdig kommunal grundservice i hela staden.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 oktober 2019 följande

Stadsdelsnämnden beslutar att överlämna tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Reservation anfördes av Tina Kratz m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Monica Lövström m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Mads Lundgaard (SD), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar en näringslivspolicy som tydliggör hur ansvaret fördelas mellan nämnder och bolagsstyrelser när det gäller näringslivsarbetet. Policyn pekar också ut de områden som behöver utvecklas för att uppnå stadens målsättningar för näringslivsarbetet.

När det gäller det första fokusområdet, *Stimulera tillväxt och företagsamhet*, anges att Stockholm Business Region ska leda arbetet med lokal näringslivsutveckling och att det ska ske i samverkan med stadsdelsnämnderna samt att former för denna samverkan ska inrättas. Förvaltningen anser att det är viktigt att det snabbt blir en tydlighet avseende vad stadsdelsnämnderna förväntas bidra med och att om det är ett mer omfattande uppdrag tillförs medel för att kunna utföra det.

När det gäller fokusområdet, *Attraktiva miljöer och bättre framkomlighet*, har stadsdelsnämnderna en viktig roll både vad gäller den dagliga skötseln av stadsmiljön och det trygghetsskapande arbetet. Förvaltningen har ett väl utvecklat trygghetsskapande arbete med samverkan med skola, polis, föreningar och andra lokala aktörer. Trygghetsinventeringar görs kontinuerligt. Förvaltningen har också tillsammans med polisen träffat handlare i de större dagligvarubutikerna med särskilt fokus på trygghetsfrågor. Förvaltningen ser det som angeläget att involvera det lokala näringslivet i det trygghetsskapande arbetet, t.ex. inom ramen för platssamverkan. En viktig uppgift för stadsdelsnämnden är enligt policyn att det finns en tydlig kontaktväg för företagen in till staden gällande lokala stadsmiljöfrågor. Här kan säkert kommunikationen med företagen utvecklas och att det på stadens webbplats blir enklare att hitta och förstå vart man ska vända sig i olika frågor.

Det är positivt att obalansen mellan stadens olika delar tas upp i näringslivspolicyn och att det fortsatta arbetet med att få fler företag att etablera sig i de södra delarna av staden intensifieras. Det är också viktigt att arbetet med att uppnå målen för hållbar utveckling enligt Agenda 2030 som är relevanta för näringslivsutvecklingen prioriteras. I övrigt har förvaltningen inget att erinra.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

1. Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och lämnar det som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Salar Rashid (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Tapani Juntunen (SD), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (fi), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 24 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till näringslivspolicyn som är ett viktigt steg i arbetet med att stärka företagsklimatet och säkerställa ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv, vilket i sin tur bidrar till att skapa fler jobb, ett ökat skatteunderlag och ökad välfärd. Förvaltningen är i färd att utveckla samverkan med det lokala näringslivet, och ser således denna policy som ett centralt verktyg i hur arbetet tas vidare. Generella synpunkter på utkastet till näringslivspolicyn presenteras i följande rader. Förvaltningen ser mycket positivt på att näringslivsarbetet kopplas ihop med stadens Agenda 2030-arbete. I utkastet pekas främst mål 8 (anständiga arbetsvillkor och hållbar ekonomisk tillväxt) och mål 9 (hållbar industri, innovationer och infrastruktur) ut som relevanta, men förvaltningen vill gärna framhålla att näringslivsarbetet och relaterad samverkan är centralt för hela Agenda 2030-arbetet. Den lokala kontexten bör vara central i hur arbetet med att stärka samverkan med näringslivet utvecklas och prioriteras, och bör därför lyftas fram tydligare i policyn. Vad gäller övergripande styrning vill förvaltningen också tillägga att näringslivsarbetet i större utsträckning bör knyta an till den regionala och nationella nivån. Policyutkastet bör därför tydliggöra kopplingarna till den regionala utvecklingsplanen för Stockholm (RUFSS) och översiktsplanen. Förvaltningen vill också påpeka att näringslivspolicyn tydligt bör referera till stadens vision (som också är ute på remiss) som tydligt kopplar an till Agenda 2030. Näringslivspolicyn är ett välkommet verktyg för det fortsatta arbetet

med att utveckla näringslivssamverkan inom stadsdelsområdet, samtidigt som den signalerar en höjd ambitionsnivå gällande stadens näringslivsarbete. De fyra fokusområdena ställer stora krav på förvaltningen och staden. Kapacitetsutveckling och ökad resursättning inom förvaltningens olika verksamheter kommer att krävas, liksom utökad stöd från framförallt Stockholm Business Region. Nedan lyfts förvaltningens specifika synpunkter gällande de fyra fokusområdena:

Stimulera tillväxt och företagsamhet

Förvaltningen ser mycket positivt på att policyn lyfter behovet att uppnå långsiktiga och goda förutsättningar för företag att startas och växa i hela Stockholm. I Skärholmen är den socio-ekonomiska utsattheten hög och således är behovet av att stärka förutsättningarna för små, medelstora och stora företag att etablera sig och/eller växa särskilt högt i området. Detta är en viktig del i arbetet att stärka social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Förvaltningen ställer sig positiv till de prioriterade åtgärder som lyfts i policyutkastet, men vill påpeka att dessa ställer stora krav på förvaltningen och staden både vad gäller att främja ett fördelaktigt företagsklimat och att tillhandahålla en tydlig serviceprocess. Förvaltningen vill här särskilt peka på behovet av fortsatt och utökad stöd från Stockholm Business Region gällande lokal näringslivsutveckling, och ser positivt på att former och riktlinjer för samverkan och ansvarsfördelning ska tas fram. Förvaltningen vill även särskilt lyfta behovet av små, enkla och billiga lokaler för företagsverksamhet, vilket stadens förvaltande bolag redan har ett uppdrag kring. Förvaltningen vill även koppla an till tidigare synpunkt om vikten av att knyta an till det regionala utvecklingsperspektivet, särskilt vad gäller etablering/omlokalisering. Förvaltningen ser ett tydligt behov av att detta arbete prioriteras till de fokusområden som lyfts i översiktsplanen, och vill särskilt framhäva möjligheterna att koppla ihop ett sådant arbete med stadsutvecklingsprojekt såsom Fokus Skärholmen.

Förbättrad service, tillgänglighet och myndighetsutövning

Policyutkastet lyfter särskilt behovet av gott bemötande, att göra information lättillgänglig och begriplig, samt förenkla för företag vad gäller kontaktvägar in till staden, vilket förvaltningen instämmer med. Förvaltningen ser dessutom positivt på att det regionala perspektivet lyfts i denna bemärkelse. Förvaltningen ser positivt på de åtgärder som föreslås inom fokusområdet, men efterfrågar ytterligare tydlighet vad gäller eventuella ansvarsområden för stadsdelsnämnderna. För att arbetet inte ska förbli ineffektivt eller passivt behöver förvaltningarna tydliga riktlinjer för vad som förväntas av dem, samt vad som krävs i form av analys, arbetssätt, kompetens och resurser för att driva arbetet framåt.

Attraktivare miljöer och bättre framkomlighet

Förvaltningen ser mycket positivt på att detta fokusområde framhävs i näringslivspolicyn. I Skärholmen är mycket av det som omnämns redan igång, till exempel vad gäller platssamverkan och näringslivsarbete inom ramen för

stadsbyggnadsprojektet Fokus Skärholmen. Dock finns det behov att både utöka och stärka samverkansfora där näringslivet ingår. Förvaltningen ser mycket positivt på att likvärdighet över hela staden betonas vad gäller den dagliga driften i stadsmiljön, trygghets- och säkerhetsfrågor. Förvaltningen ställer sig även mycket positiv till att det i utkastet till policy efterfrågas förbättringar i den långsiktiga planeringen, utifrån prognoser kring hur näringslivet utvecklas. Även här vill förvaltningen understryka vikten av ett regionalt perspektiv. För Skärholmens stadsdelsnämndområde är det särskilt relevant att se över vilka konsekvenser den långsiktiga utvecklingen vad gäller transportinfrastruktur (till exempel Förbifart Stockholm och Spårväg Syd) har för näringslivsutveckling, vilket Stockholm Business Region bör ta en ledande roll i. I Policyutkastet framhävs de miljötmaningar som framförallt transporter bidrar till. Förvaltningen ser det som positivt att både digitalisering och smart stadsplanering omnämns, men efterfrågar mer direkta kopplingar till stadens miljöprogram och digitaliseringsprogram. Förvaltningen ställer sig positiv till de åtgärder som lyfts fram, men vill samtidigt understryka att utökad näringslivssamverkan ställer höga krav på förvaltningen vad gäller kompetens och samordning. Förvaltningen efterfrågar tydligare vägledning i vad som krävs av förvaltningen i form av analys, arbetssätt och uppföljning. Förvaltningen vill även påpeka att Stockholm Business Region bör ta ett större ansvar vad gäller de strategiska lokala och regionala frågorna som berör stadsutvecklingsprocessen.

Öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens

I Skärholmen är en stor del av invånarna låginkomsttagare, och arbetslösheten är dubbelt så hög som medelnivån för staden. Detta resulterar bland annat i att barnfattigdomen är dubbelt så hög som medelnivån för staden. Förvaltningen instämmer därför att insatser som tillgodoser näringslivets behov av arbetskraft med rätt kompetens genom att satsa på kompetensförsörjning och matchning är viktigt för att öka välfärden och skapa en socialt hållbar stad.

Att utveckla samverkan mellan näringslivet och staden är en viktig del av detta arbete. Stadsdelsförvaltningen ser positivt på de åtgärder som föreslås, men vill samtidigt lyfta vikten av att det lokala perspektivet (behov och utmaningar) lyfts fram och prioriteras, särskilt gällande socioekonomiskt svaga områden. I Skärholmen är samarbetet mellan stadsdelsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen (Jobbtorg) välfungerande, men utrymme finns för att stärka det strategiska samarbetet med det lokala näringslivet. Även här skulle ett starkare regionalt fokus och samarbete kunna ge ytterligare fördelar. En utmanande faktor i Skärholmen är avsaknaden av ett ungdomsgymnasium i stadsdelsnämndsområdet. Förvaltningen tror att etableringen av en högskoleförberedande gymnasieskola skulle stärka kedjan av samverkan mellan näringslivet, grundskolan, gymnasium, arbetsmarknadsförvaltningen och stadsdelsförvaltningen.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

1. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att överlämna tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd lämnar därutöver nedanstående synpunkter.
3. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar om omedelbar justering.

Vi välkomnar att staden nu tar fram en näringslivspolicy. Remissen har behandlats i stadsdelens näringslivsråd den 17 oktober. Rådet framförde nedanstående synpunkter: Rådet

- ställer sig positivt till en stadsövergripande näringslivspolicy
- efterlyser ett tydligare fokus på ytterstaden samt en konkretisering av målen för ytterstaden.
- efterlyser ett fokus på långsiktighet och hållbarhet för företagandet i stadsdelen. Det är inte något självändamål med ett stort antal nystartade företag om de inte är livskraftiga. vill ytterligare understryka vikten av företagandets betydelse för stadens utveckling, välfärd och tillväxt
- anser att stadsdelsnämnderna bör ha ett tydligt uppdrag att samverka med näringslivet, kopplat till att stadsdelsnämnderna har kunskap om lokala förhållanden efterlyser tydligare gränsdragning mellan SBR och stadsdelsnämndernas ansvar
- framhåller vikten av utbildning och kompetensutveckling för att kunna möta arbetsgivarnas kompetensbehov efterlyser att staden centralt lägger ett större fokus på de grupper som är särskilt långt ifrån arbetsmarknaden framhåller att stadens förvaltningar/bolag tar ett aktivt ansvar för näringslivsarbetet.
- efterlyser att staden måste ligga i framkant avseende utbyggnad av infrastruktur

Vi ställer oss bakom näringslivsrådets synpunkter. Därutöver vill vi också framhålla följande:

- Stockholms stad ska vara ledande i genomförande av FN:s globala mål enligt Agenda 2030. Näringslivet har en stor inverkan på de flesta av dessa mål. Hur näringslivet och staden i samverkan kan bidra till att fler av målen nås kan utvecklas i policyn.
- Uppdragen i näringslivspolicyn kring utvecklingen i ytterstaden är oerhört viktiga, liksom att resultaten följs upp och utvärderas löpande. Flera av Järvas områden finns idag på polisens lista över särskilt utsatta områden. Det är stadens ambition att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad. På flera ställen i förslaget till näringslivspolicy nämns Stockholms södra delar, exempelvis i det strategiska arbetet för att öka antalet

- arbetsplatser. Även Järva behöver särskilda insatser för att vi ska kunna nå detta mål.
- Ett av policyns huvudområden är tillgången till arbetskraft med relevant kompetens. Där tas frågor om utbildning och regelverk kring arbetskraftsinvandring upp. En viktig faktor för svårigheter att rekrytera är dock även bristen på bostäder.

Reservation anfördes av Rashid Mohammed m.fl. (V) och Anna Jonazon m.fl. (S), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Karin Ploen (Fi), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar en stadsövergripande näringslivspolicy. Policyn skapar tydlighet om vad som ska uppnås, prioriterade åtgärder, ansvar och hur samverkan ska ske.

Förvaltningen är positiv till de åtgärder som presenteras i policyn. Under fokusområde 1, *Stimulera tillväxt och företagsamhet*, fokuserar en åtgärd på ytterstadsdelarna. Förvaltningen anser att det är särskilt viktigt att tillväxt och företagsamhet riktas mot de stadsdelar som har högre andel arbetssökande jämfört med staden som helhet. Det kan i vissa fall förutsätta att utbildningsinsatser styrs mot boende i området för att matcha kompetenskraven. Ett utvecklat näringsliv är även positivt för tryggheten, då fler människor kommer att vistas i områdena. Förvaltningen ställer sig positiv till att utveckla samverkan med Stockholm Business Region (SBR) och andra relevanta aktörer.

Förvaltningen anser liksom policyn att alla medarbetare oavsett verksamhet har genom sitt uppdrag en viktig roll i hur Stockholm stad upplevs. Det handlar om bland annat om bemötande, tillhandahållande av service och om kommunikationsinsatser som är enkla att förstå och tillgängliga.

För att åstadkomma en attraktiv stad som lockar människor, företag och besökare behövs ett ökat byggande, som föreslås under fokusområde 3. Förvaltningen anser att det är viktigt att vid stadsplanering och i stadsutvecklingsprocesserna särskilt beakta de förutsättningar som råder i ytterstadsdelarna. Ett exempel är att vid bostadsbyggandet i de centrala delarna skapa möjligheter för kommersiell verksamhet i bottenplan. Ökad service bidrar till både ökad attraktivitet och trygghet i området.

Förvaltningen är även positiv till att staden intensifierar arbetet med platssamverkan och ser med fördel på att arbetet initieras i ytterstadsområdena. Platssamverkan som metod ökar delaktigheten, vilket på sikt kan leda till ökad tillit och förtroende till samhället och människor emellan. Ökat företagande i ytterstaden är också en viktig del i det strategiska brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet.

Detta arbete bygger på en väl utvecklad samverkan mellan olika aktörer, exempelvis fastighetsägarna.

En förutsättning för företagens tillväxt och utveckling är tillgången till arbetskraft med relevant kompetens. Det finns goda möjligheter att i samverkan med olika aktörer utveckla bättre strukturer för att matcha näringslivets behov av arbetskraft genom olika arbetsmarknads- och utbildningsinsatser.

Förvaltningen anser att näringslivspolicyn skapar förutsättningar för bättre livsvillkor i stadsdelsområdet och att den är ett stöd i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Anders Göransson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Christina Wallmark (SD), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Christoffer Järkeborn m.fl. (M), Anne-Lie Elfvén (L), Anna-Klara Müntzing (MP) och Lars Rottem Krangnes (C), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att det tagits fram en näringslivspolicy för Stockholms stad. Förvaltningen instämmer i att ett gott företagsklimat är viktigt för en växande stad och bidrar till jobb, ökad skattekraft och bättre välfärd.

Näringslivspolicyn pekar på ett tydligt sätt ut ansvarsfördelning för det kommunala näringslivsuppdraget och hur samverkan i staden ska öka. Det lägger fast stadens övergripande inriktning och ger tydlig vägledning för förvaltningarna.

Det är positivt att det i näringslivspolicyn lyfts fram att stadens alla medarbetare, oavsett funktion, har central betydelse och behöver få en förståelse för servicefaktorer som har betydelse för ett gott företagsklimat till exempel tillgänglighet, attityder, rättssäkerhet, kompetens och bemötande.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 oktober 2019 följande.

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Mattias Håkansson m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Stefan Johansson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Johanna Ejdefur m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Roland Johansson (SD), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Allmänna synpunkter

Förvaltningen är positiv till att staden tar fram en näringslivspolicy. Företagen efterfrågar i stort sett samma saker som medborgarna i en stad; den ska vara attraktiv och trygg, med god tillgänglighet och bra kommunal och privat service. Att stadens anställda ska vara serviceinriktade och att myndighetsutövningen ska vara rättssäker gäller också lika för företag som för medborgare.

Utifrån det skulle förvaltningen vilja se mer av hur denna policy förhåller sig till andra styrdokument i staden och vilka frågor som är specifika för näringslivet.

Ett avsnitt beskriver ansvarsfördelningen för det kommunala näringslivsuppdraget. Både där och i flera av åtgärderna hänvisas till att ansvaret ligger på kommunstyrelsen och Stockholm Business Region i samverkan med berörda nämnder och bolag. Förvaltningen önskar ett förtydligande av vilka nämnder som är berörda och en genomgång av de olika nämndernas rådighet inom frågor som berör näringsliv.

Stadsdelsnämnderna nämns uttryckligen bland flera nämnder med genomförandeansvar i följande tre åtgärder:

Stärka företagarperspektivet i stadens strategiska trygghetsarbete och säkerställa goda förutsättningar för företagande i hela staden.

Värna stadens renodlade verksamhetsområden och ge dessa långsiktiga förutsättningar för utveckling.

Involvera det lokala näringslivet i arbetet med platssamverkan.

Trygghetsfrågor och platssamverkan arbetar stadsdelsförvaltningen med. Vi är dock tveksamma till vilken roll vi kan ha i att värna stadens verksamhetsområden.

Om stadsdelsnämnden räknas som en berörd nämnd i några av de andra föreslagna åtgärderna så behöver det preciseras. Stadsdelsnämnderna har utöver ovanstående mycket begränsad rådighet i frågor som gäller näringslivet.

Förvaltningen är mycket positiv till att Stockholm Business Region får i uppdrag att tillhandahålla en central funktion för lokal näringslivsutveckling för att möta tillväxt- och utvecklingsfrågor i stadsdelarna, och att det ska ske i samverkan med stadsdelsnämnderna.

Nedan följer några synpunkter på fokusområde 2 och 3.

Fokusområde 2:

Förbättra service, tillgänglighet och myndighetsutövning

Under denna rubrik anges att den interna samordningen är central för att näringslivet ska uppfatta staden som effektiv och serviceinriktad. Förvaltningen håller med om att den frågan är mycket viktig för att staden ska kunna lämna en god service.

Det är inte möjligt att vara tydlig i kommunikationen med företagen om inte gränsdragningen mellan förvaltningarnas ansvarsområden först har förtydligats, så att alla är överens om vem som har ansvar för vad, och såväl företag som medborgare kan få klara besked om vad som gäller och vad de kan förvänta sig.

Mellan trafikkontoret och stadsdelsförvaltningarna har gränsdragningslistan länge varit under revidering. Det råder oklarhet om vem som ansvarar för vissa frågor gällande drift, underhåll och investeringar i stadsmiljön. För att kunna ge en bra service till medborgare och företag behöver det redas ut.

En annan gränsdragningsfråga gäller privatpersoner och företag som utan tillstånd tar i anspråk allmän plats. Är det stadsdelsförvaltningen respektive trafikkontoret som sköter marken som ska hantera frågan eller är det exploateringskontoret som markägare.

Det gäller dels fastighetsägare som använder allmän plats utanför den egna tomten, dels företag som ställer upp till exempel containrar och insamlingsbehållare på gatu- och parkmark utan tillstånd. Det kan även gälla företag som orsakar nedskräpning i närområdet vilket drabbar andra företag negativt. Det är viktigt att detta leder till åtgärder från stadens sida för att konkurrensvillkoren för företagen ska vara jämlika.

Arbetet med att reda ut gränsdragningar mellan förvaltningarna behöver ledas av stadsledningskontoret, eftersom det inte ligger i någon förvaltnings intresse att ta på sig mer ansvar och fler arbetsuppgifter.

Fokusområde 3: Attraktivare miljöer och bättre framkomlighet

Förvaltningen håller med om att det är viktigt att näringslivets behov analyseras och tas med tidigt i stadsplaneringen och stadsutvecklingsprocessen. Förvaltningens erfarenhet är att det sällan görs.

För att näringslivsanalysen ska bli relevant behöver den dels utföras av någon med god insyn i frågan, dels vara del av ett bredare planeringsunderlag. Förvaltningen har länge påtalat behovet av områdesprogram/planprogram vid större exploateringar,

såsom den pågående förtätningen av Solberga. I ett sådant program ska man ta med alla viktiga delar av stadsutvecklingen såsom offentlig och privat service, kommunikationer och parkering, parker och grönstruktur. Vid stadsutveckling behöver staden planera för all offentligt finansierad service, oavsett om den ska drivas i privat eller kommunal regi. Stadsbyggnadskontoret skulle behöva ges ett bredare samhällplaneringsuppdrag, för att inkludera alla delar av stadens planering som behöver plats i den fysiska miljön.

Ofta finns önskemål från stadsbyggnadskontoret om butikslokaler i bottenvåningen på nya bostadshus för att öka tryggheten. Men ett sådant krav behöver kopplas till en analys av vilka lokaler näringslivet efterfrågar i området, och vilken hyresnivå som kan fungera. Risken är annars att lokalerna inte får den trygghetsskapande funktion som det var tänkt, eftersom de hyrs ut till någon verksamhet som inte är öppen, t.ex. kontor, eller görs om till tvättstugor och cykelrum utan insyn.

Avslutningsvis vill nämnden framhålla det mycket positiva i att näringslivspolicyn lyfter fram arbetet med att öka antalet arbetsplatser i söderort.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2019 följande.

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Omedelbar justering.

Särskilt uttalande gjordes av Andréa Ström m.fl. (M), Mats Hesselgren m.fl. (L), Vivianne Gunarsson m.fl. (MP), Caroline Blomberg m.fl. (C) och Stefan Svärd (KD), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Birgit Marklund Beijer m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Göran Ek m.fl. (SD), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att en näringslivspolicy nu tas fram.

Genom näringslivspolicyn klargörs ansvars- och rollfördelningen mellan stadens nämnder och bolag på ett tydligare sätt än tidigare.

Utvecklingen av näringslivsarbetet enligt kommunfullmäktiges mål ska konkretiseras i nämnders och bolags verksamhetsplaner. Stadsdelsnämndernas tydligaste ansvarsområde återfinns i fokusområde 3 – Attraktivare miljöer och bättre framkomlighet, som sammanfattas och kommenteras nedan.

- *Stärka företagarperspektivet i stadens strategiska trygghetsarbete och säkerställa goda förutsättningar för företagande i hela staden*

Området handlar främst om den dagliga driften i stadsmiljön; att renhållning, skyltning, snöröjning, klotter och trygghets- och säkerhetsfrågor, ska fungera väl och på ett likvärdigt sätt i hela staden.

- *Involvera det lokala näringslivet i arbetet med platssamverkan*

Staden ska intensifiera arbetet med platssamverkan och involvera det lokala näringslivet i arbetet. Syftet är att skapa trygga och attraktiva offentliga platser och metoden innebär att aktörer inom en geografiskt avgränsad plats samlas kring gemensam problemformulering, tydliga mål och aktiviteter för att nå målen.

För att uppnå önskad effekt för de båda ovanstående områdena är god samverkan och återkoppling, inte minst vad gäller stadens ingående aktörer, avgörande. Förvaltningen anser därför att det vore bra om deltagande i exempelvis initierade trygghetsvandringar och platssamverkansinsatser var mer förpliktigande för stadens övriga nämnder än det är idag.

Mycket av det som Stockholms företagare möter i sin vardag ligger direkt under stadens ansvar. Det kan handla om regelverk, avgifter, tillsyn, bemötande, rättssäker och effektiv myndighetsutövning. Det är därför positivt att näringslivspolicyn lyfter fram åtgärder som syftar till att tillhandahålla en tydlig serviceprocess genom hela staden för företag som vill etablera eller omlokalisera sig i Stockholm.

Av policyn framgår att den interna samverkan ska öka för att staden ska vara proaktiv, smidig och serviceinriktad i relationerna med näringslivet. Det står i policyn att: *"För att förenkla för företagarna ska kontaktvägarna in till staden vara smidiga och tydliga. För att uppnå detta krävs det bland annat att företagare inte hänvisas runt i sina kontakter med staden utan hamnar rätt och får tillgång till den information de behöver."*

I fokusområde 3 beskrivs vidare att: *"En tydlig kontaktväg för företagen in till staden gällande frågor som rör stadsmiljön i deras närområde ska finnas hos respektive stadsdelsnämnd. I de fall då frågorna inte berör stadsdelsnämndens ansvarsområde ska frågorna hanteras av ansvarig nämnd."* Förvaltningen ställer sig tveksam till om detta är det mest effektiva sättet för företag att komma i kontakt med staden. Förvaltningens erfarenhet är att en stor del av de synpunkter som kommer in till stadsdelsförvaltningen gällande stadsmiljön handlar om frågor som är andra förvaltningars ansvarsområden. Det betyder att trots att företagarna har en väg in för stadsmiljöfrågor hos stadsdelsförvaltningen, skulle företagen i många fall behöva hänvisas vidare till en annan förvaltning och ha ytterligare en kontakt med staden. För att göra det enklare för företagarna menar förvaltningen att det vore mer effektivt om företagarna hade en kontakt in till en central funktion i staden som kunde lotsa vidare, gällande alla frågor. Alternativt skulle det kunna finnas en särskild kategori för företagare i "Tyck till-appen", som är dagens system för att lämna synpunkter på

stadsmiljön. Då skulle företagarnas frågor och synpunkter kunna sorteras ut och hanteras direkt av ansvarig nämnd.

Förvaltningen tror att samverkan mellan näringsliv och staden kring skötsel och investeringar i den offentliga miljön kommer att bli vanligare i framtiden. Det är därför viktigt att reglerna kring detta blir enklare och tydligare. Ett exempel på detta är när näringslivet vill bidra med finansiering till skötsel eller investering i parker på stadens mark. I dagsläget måste det tas ett beslut i kommunfullmäktige om bidrag större än 500 000 kr. Förvaltningen anser att processen bör förenklas för att underlätta för denna typ av medfinansiering.

I policyn beskrivs att Stockholm Business Region ska inrätta nya former för samverkan inom staden, med bland annat stadsdelsnämnderna. Det är viktigt att ett sådant forum finns för att kunna utbyta erfarenheter stadsdelsnämnderna emellan, och för att säkerställa likvärdig service för företagare oavsett var i staden de verkar.

Det är bra att policyn följs upp genom ordinarie uppföljning i tertialrapporter och verksamhetsberättelse. Viktigt är att kommunfullmäktiges indikatorer på området tas fram med sikte på de effekter som eftersträvas enligt policyn, och att de indikatorer som styrs ned, träffar respektive nämnds ansvarsområde. Indikatorn som stadsdelsnämnderna följs upp på under 2019 mäter ”andel upphandlad verksamhet i konkurrens”, men borde enligt förvaltningen snarare fokuserat på trygghet och platssamverkan.

Sammanfattningsvis är förvaltningen positiv till förslaget till näringslivspolicy för Stockholms stad, men anser att roll- och ansvarsfördelningen kan förtydligas ytterligare – främst vad gäller företagens kontaktväg in till staden. För att lyckas med att skapa trygga och attraktiva offentliga platser, menar förvaltningen vidare att det vore bra om övriga nämnders deltagande var mer förpliktigande än vad det är idag och att möjligheten till samverkan gällande frågor som skötsel och investeringar i stadsmiljön kan underlättas.

Synpunkt från nämndens pensionärsråd

”Rådet har tagit del av handlingen och framför synpunkt att det borde beskrivas tydligare hur äldres resurser ska tas tillvara.”

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 23 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen anser att det är positivt att kommunstyrelsen och SBR tagit ett strategiskt grepp kring näringslivsfrågorna i och med förslaget till en stadsövergripande näringslivspolicy. Det är särskilt angeläget att ansvaret för näringslivsfrågor tydliggörs och att kommunstyrelsen får en tydligare strategisk roll i det arbetet. SBR har tidigare burit stora delar av stadens arbete med att förbättra

förutsättningarna för näringslivet, särskilt när det gäller arbetet för att locka utländska investeringar, talanger och besökare till Stockholmsregionen. Genom att det företagsfrämjande perspektivet nu ska integreras i alla relevanta nämnder och bolags verksamheter möjliggörs ett mer omfattande arbete, inte minst riktat mot det befintliga och lokala näringslivet i Stockholms stad.

Koncernledningen anser i stort att den föreslagna policyn är utformad på ett bra sätt med tydlig struktur och bidrar till uppfyllandet av kommunfullmäktiges mål 2. *En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt*. I policyn tydliggörs att näringslivsperspektivet ska arbetas in i nämnderna och bolagens verksamhetsplanering och i de fall ytterligare samordning behövs ska handlingsplaner tas fram. Uppföljningen ska ske kopplat till ordinarie rapportering.

Koncernledningen anser att det är bra att det är tydligt hur policyn ska integreras i den ordinarie verksamheten. Det är också centralt att policyn tydliggör vilka som är ansvariga för åtgärdernas genomförande. Däremot anser koncernledningen att det vore önskvärt med förtydligande när det gäller vilka bolag som avses under åtgärder där det refereras till ”övriga berörda bolag”.

Koncernledningen anser att S:t Erik Markutveckling bör arbetas in som en aktör med genomförandeansvar i punkterna under mål 3. *Attraktiva miljöer och bättre framkomlighet* som rör stadsutveckling och lokalisering. Bolaget har i budget för år 2020 uppdraget att pröva förslag till fastighetsförvärv och försäljning i syfte att främja Stockholms utveckling. Inom ramen för det uppdraget kan de bidra till utvecklingen av stadens verksamhetsområden och till antalet arbetsplatser.

Underremiss

Familjebostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Familjebostäder delar policyns övergripande målsättningar och anser att ambitionen att Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat år 2025 kommer att driva på för att förbättra Stockholms konkurrenskraft. Bolaget anser sig kunna bidra till näringslivsutveckling, särskilt i egenskap av fastighetsägare och därmed uthyrare av lokaler. Utöver det vill bolaget att fler hyresbostäder och kortare kötider i bostadskön bör läggas till listan över de faktorer som gör etableringar intressanta för företag. De allmännyttiga bostadsbolagen vill bidra till att öka antalet hyresrätter genom nyproduktion.

Svenska bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse :

Svenska Bostäder ställer sig positivt till stadens förslag till näringslivspolicy. Bolaget ser det som särskilt viktigt att stärka företagarperspektivet och näringslivet i stadens ytterstadsdelar. Vidare lyfter bolaget att det är viktigt att visa hur policyn kommer att implementeras i de verksamheter där tydlig struktur saknas för näringslivsfrågor samt önskar förtydligande kring på vilket sätt det säkerställs att staden når målet att år 2025 ha ”Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv”.

Stockholms Hamn AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse :

Stockholms Hamnar ser positivt på att en näringslivspolicy tagits fram och att policyn lyfter vikten av en modern och effektiv transportinfrastruktur för näringslivsutvecklingen i regionen, samt påtalar sjötrafikens roll för näringslivet både

gällande transporter av gods och människor. Bolaget ser också positivt på ambitionen att stärka stadens samverkan i näringslivsfrågor.

Stockholm Business Regions remissvar har i huvudsak följande lydelse :

Stockholm Business Region (SBR) ställer sig positivt till stadens nya näringslivspolicy. Bolaget välkomnar att bolagets mandat och huvudansvar för stadens näringslivsuppdrag tydliggörs i policyn. SBR vill betona att policyn pekar på att samtliga nämnder och bolagsstyrelser har en viktig uppgift i att säkerställa att deras arbetssätt genomsyras av ett näringslivsperspektiv. Bolaget anser att policyn i dag inte berör vikten av att Stockholms stad gör en kontinuerlig omvärldsanalys rörande näringslivsfrågor, något som enligt bolaget är angeläget. Utöver det anser bolaget att kommunstyrelsen utifrån näringslivspolicyn ska ta fram en gemensam kommunikationsplan.

Stockholm Parkerings remissvar har i huvudsak följande lydelse):

Stockholm Parkering ställer sig positiv till förslaget om en stadsgemensam näringslivspolicy och lyfter parkeringsanläggningarnas roll för näringslivet i Stockholm. Bolaget har nyligen genomfört en undersökning för att ta reda på den ekonomiska betydelsen av parkeringsgarage för det lokala näringslivet för att bättre förstå och kunna tillmötesgå näringslivets behov.

Botkyrka kommun

Botkyrka kommuns yttrande daterat den 10 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden i Botkyrka kommun är positiv till förslaget till Stockholm stads näringslivspolicy och de valda fokusområdena. Vi delar många av Stockholms utmaningar och är positiva till att näringslivsperspektivet ska stärkas på den kommunövergripande nivån, framför allt i planering och stadsutveckling, kombinerat med ett tydligt genomförandeansvar och konkreta åtgärder.

Förstärk betydelsen av det regionala tillväxtarbetet i policyn

Stockholm är en snabbt växande storstadsregion som får en allt viktigare betydelse för såväl närliggande kommuner, som för hela landet. Vikten av samverkan med och mellan olika aktörer samt god planering i samarbete med närliggande kommuner är av största betydelse för ett bra företagsklimat och en positiv näringslivsutveckling. Till delar saknar vi betydelsen av sådan bred samverkan för tillväxt och utveckling. Det gäller också perspektiv på den dynamik som uppstår och det beroendeförhållande som råder mellan närliggande kommuner och Stockholm när Stockholms näringsliv utvecklas eller ett renodlat verksamhetsområde helt förändras och i förlängningen påverkar näringslivet i Stockholms yttre stadskärnor eller närliggande kommuner. Det är emellertid positivt att Stockholm lyfter fram att man avser intensifiera arbetet med att öka antalet arbetsplatser i Stockholms södra delar.

Att arbeta strategiskt med tillväxtsegment är rätt men det finns fler än 5-50 I förslaget till policy går det vidare att läsa att Stockholm ser störst potential i form av nya arbetstillfällen hos de redan befintliga företagen med 5–50 an-ställda. Vi har ungefär liknande situation i Botkyrka och förstår denna prioritering i fråga om potential. Vår bedömning är dock att nyföretagandet, andra till-växtsegment bland mikroföretagen, nya etableringar och äldre och större före-tag likväl är viktiga för en hållbar och långsiktig tillväxt. De nya och unga företagen är strategiska och står för en växande del av sysselsättningen, också i Stockholm. I policyn saknar vi perspektiv kring dynamiken mellan olika typer av företag samt deras betydelse för det näringslivets totala utveckling.

Samtidigt kan vi konstatera att de föreslagna åtgärderna i policyn i hög grad har fokus på entreprenörskap och att det finns ett uttalat fokus på ytterstadsdelar. Det är glädjande. I Botkyrka har vi länge gjort särskilda satsningar för att stimulera entreprenörskap hos unga och kvinnor. I en tid då vi ser att nyföretagandet avtar, och då särskilt kvinnors entreprenörskap, är det Botkyrka kom-muns uppfattning att det är ett särskilt viktigt område att lyfta fram – också i Stadens näringslivspolicy.

Företagsgrupperna Stockholm

Företagsgrupperna Stockholms yttrande daterat den 30 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Vi ser det som en bra ambition att staden tar ett helhetsgrepp på näringslivsfrågorna. Bra mål!

- Mål nummer ett behöver en kvantifiering, kanske antal sysselsatta och ett mått på förändringstakten.
- Mål nummer två har ett kvantifierbart mål i form av NKI (nöjdkundindex). Men räcker det? Eftersom målet är att ha Sveriges bästa företagsklimat, borde man ha målet att ligga etta i Svenskt Näringslivs ranking av kommunerna. Hur skall man annars kunna se att man är bäst?
- Ett ytterligare mål borde vara att planera för verksamheter, arbetsplatser, i ett visst förhållande till planeringen av bostäder. Kanske tre lägenheter – en arbetsplats.

Policyn är en plattform.

Policyn är en plattform från vilken handläggningsalternativ och rutiner skall utvecklas där det bestäms vem som gör vad. Det är mycket främja, tillhandahålla, skall inrättas och beaktas i policyn. Att stadens tjänstemän skall ha ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden är mycket bra. All välfärd börjar med företagande. Det är där resurserna för välfärden skapas.

SBRs roll.

FGS finner det mycket bra att SBR ges ett särskilt ansvar, och en samordnare, för samverkan med de renodlade verksamhetsområdena utifrån dessa områdens utpekade strategiska roll i ÖPn.

Fyra fokusområden.

De fyra fokusområdena är självklara för att göra Stockholm till en företagsvänlig stad. Frågan är väl om inte bostäder och företagslokaler skulle vara ett femte område.

Central funktion.

Under fokusområde 1, Stimulera tillväxt och företagsamhet, nämns under åtgärder en central funktion för lokal näringslivsutveckling. Denna funktion kan vara mycket intressant för att utveckla näringslivet i stadsdelarna. Funktionen ansvar och befogenheter måste naturligtvis specificeras och då kan vi i Företagsgrupperna hjälpa till.

En väg in är mycket bra.

Att få personliga kontakter som kan följa med ett ärende är mycket viktigt. Ofta kan man behöva kontakt med tjänsteman men har svårt att hitta rätt. Lägg ut organisationen i de tekniska kontoren på nätet. Det finns ju redan idag för internt bruk.

Långsiktig planering för mark och lokaler.

För bostäder finns det en god planering redan idag. För verksamheter finns det knappast någon. Det behövs åtminstone någon form av reservering av mark för verksamheter. Enligt ÖP skall befolkningen öka med cirka 50% fram till år 2040, det betyder att antalet arbetsplatser också skall öka med cirka 50%. Var skall vi jobba?

Lokalt samarbete i stadsdelarna.

Generellt ser vi det lokala näringslivsarbetet som viktigt. Skall stadsdelarna utvecklas i någon form av balans mellan t ex antal boende och antal arbetsplatser är det mycket bra om detta kan behandlas i stadsdelarna. De har ett par uppgifter i policyn

- skall lotsa företagen rätt in i staden och
- skall samarbeta med lokala näringslivet.

Här måste klarläggas vilka befogenheter som det lokala näringslivsarbetet skall få.

Ett problem i Stockholm är att alla ärenden skall in till Tekniska nämndhuset. Finns det inte någon möjlighet att delegera ärenden till stadsdelarna? Varje stadsdel i Stockholm är som en medelstor svensk stad. I varje stad finns det en motsvarighet till Tekniska nämndhuset. Det är klart att det blir en betydligt närmare och smidigare samarbete då. Skall Stockholm ha en chans att slå de andra kommunerna i Sverige måste vi i Stockholm tänka om.

Kontakter mellan Stockholms stad och företagen.

För att bli en riktigt bra företagarstad måste kontakterna mellan staden företagen bli bättre och naturligare. Det gäller att ordna möten och ge information, som passar mottagaren. Tittar man på Stockholms hemsida om företagsservice och går in under Nätverk och möten hittar man följande:

- Klimatpakten, som arbetar för ett fossilfritt Stockholm 2040,
- Stockholm Business Alliance som är ett samarbete med ett femtiotal kommuner och
- Företagsområden och lokala företagsgrupper.

Det enda ställe där företagarna kan träffas för att dryfta allmänna frågeställningar är alltså i företagsgrupperna. Men då är inte staden med. Kontakt med staden tas då när det är problem av något slag. Men det finns inget forum för förtroendeskapande samarbete mellan stad och företag. Inte ens frukostmötena finns kvar.

Haninge kommun

Haninge kommuns yttrande daterat den 5 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Haninge kommun tackar för möjligheten att yttra sig, men avstår denna gång.

Huddinge kommun

Huddinge kommuns yttrande daterat den 12 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Huddinge kommun ser mycket positivt på att näringslivsfrågorna tydliggörs på ett samlat sätt genom en Näringslivspolicy. Stockholmsregionen är Sveriges huvudstadsregion och Nordens främsta storstadsregion med en mycket stark tillväxt. Därför är näringslivet i Stockholm stad viktigt för hela landets utveckling. Ur ett regionalt perspektiv, utifrån samarbetet inom Stockholm Business Alliance, är det mycket positivt att Stockholm satsar på ett bättre företagsklimat.

Ett framgångsrikt arbete med dessa frågor stärker regionens värde och attraktivitet och skapar synergieffekter inom arbetet med Nöjd kund-index parametrar för att bland annat skapa en likvärdig och rättssäker myndighetsutövning i samtliga medlemskommuner.

Som näst största kommun i länet, efter Stockholms stad, har Huddinge en framträdande roll i södra Stockholms utveckling. För att åstadkomma en förbättrad balans för arbetstillfällena i länet ser vi gärna att Huddinge och Stockholm tar vara på befintliga samarbeten och utvecklar former för nya, för att fler arbetstillfällena och företag ska komma till södra Stockholm.

Kommunernas gemensamma regionala kärna Kungens kurva/Skärholmen är en naturlig plattform för samarbete och den starka utvecklingen i Flemingsberg, som när den börjar ta form kommer att påverka hela regionens dynamik, är ytterligare ett

område att fortsatt föra dialog om. Stockholms stads Näringslivspolicy har likheter med Huddinge kommuns Näringslivsstrategi och prioriterade områden är desamma för båda kommunerna. Det underlättar i fortsatt samarbete.

Karolinska Institutet

Karolinska Institutets yttrande daterat den 29 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Det är oklart om policydokumentet omfattar endast aktiviteter mot företag som befinner sig inom kommungränsen eller hela Stockholmsregionen inklusive kranskommunerna. SBR har ju ett betydligt bredare ansvar än enbart kommunens företag.

I linje med punkten ovan är det också önskvärt att policy och dess aktiviteter harmoniserar med motsvarande policy för Region Stockholm., eftersom tillväxtansvaret numera ligger på Regionen och inte på Länsstyrelsen. Platsutveckling borde få ett större utrymme i dokumentet och gärna med exempel som Hagastaden och dess växande Life Science kluster som redan är en tillgång för Stockholm. Detta kluster har stor potential att bli världsledande om rätt förutsättningar skapas, särskilt om de inflyttande företagen på plats och de som Stockholms Life Science klustret vill ha dit. Staden bör involveras och kanske t.o.m. vara drivande i att utveckla platsutvecklingskoncept.

Det är också viktigt att staden arbetar proaktivt med de globala redan som redan finns i regionen. Stockholm har många huvudkontor men får internationella Big Pharma företag som satsar på FoU i Stockholm. De internationella företagen är viktiga för affärsklimatet och tillväxten. De bidrar också med internationella nätverk och kompetens som är värdefull för de små bolagen. Många affärsidéer och start-ups är sprungna ur denna miljö.

I Stockholm finns en unik branschbredd och ett antal kluster har vuxit fram organiskt. Det är viktigt att fortsätta identifiera och stödja dessa bottom-up initiativ där det finns egen drivkraft. Staden kan dock bli bättre på att kommunicera denna branschbredd med många små företag för att attrahera kapital och nödvändig kompetens. Företagen efterlyser dialog och staden bör utveckla en bättre process för att tillsammans med företagen möta samhällsutmaningar.

En annan fantastisk resurs som skapar attraktiviteten är universiteten med den forskning som bedrivs samt forskningsinfrastrukturen i Stockholm, vilken många gånger är världsledande. Staden bör tydligare beskriva och marknadsföra universiteten som en tillgång för företagen både för kompetensförsörjning men också tillgång till specialiserad utrustning.

Staden bör arbeta mer i triple-helix konstellationer för att möta samhällsutmaningar och nyttja företagens och universitetens kompetens. Detta kan göras i små och stora projekt/program där staden bjuder in till dialog.

Stockholm måste bli en mer attraktiv studentstad ör såväl svenska som internationella studenter och en viktig sak för staden är t.ex. att kunna erbjuda bra studiemiljöer och studentbostäder. Det är ju framförallt denna studenteter som utgör den kompetensreserv som företagen är helt beroende av när de ska skala upp sin verksamhet. Kan vi ge studenterna en positiv studieupplevelse så ökar förutsättningarna för att de vill stanna kvar i staden och bidra till dess utveckling. Staden bör vara drivande i den frågan tillsammans med lärosäten och fastighetsbolag.

KTH

KTH:s yttrande daterat den 14 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad har givit KTH möjligheten att komma med synpunkter gällande Näringslivspolicy för Stockholms stad.

KTH framför här följande synpunkter:

1. KTH ser positivt på att Stockholms stad utvecklat en Näringslivspolicy. För KTH är det av stor vikt att ett gott företagsklimat råder i Stockholm då merparten av de utexaminerade studenterna stannar i regionen och därmed utgör arbetskraft till företagen i regionen.

KTH instämmer i att samverkan mellan flera aktörer kan främja företagens långsiktiga kompetensförsörjning och en närmare kontakt med universitet och högskolor ger utvecklingsförmåga till företag. Dialog med företagen angående deras behov kopplat till utvecklingen av KTH:s utbildningar är av stort intresse för KTH. Det regionala näringslivet är också viktigt för KTH kopplat till studenternas exjobbsmöjligheter, projektarbeten i kurser och sommarjobb mm. Företagen i regionen kan också, genom att involvera sig i forskningsprojekt med KTH, ta tillvara på den kompetens och de internationella nätverk som finns. På KTH campus finns också många labb, institut och infrastruktur som erbjuder arenor för samverkan med företag.

2. Angående fokusområdet ”stimulera tillväxt och företagsamhet” har KTH flera projekt och initiativ som också syftar till att stimulera företags tillkomst och tillväxt. KTH Innovation är en självklar aktör i Stockholms innovationssystem och har funnits en längre tid. Även de regionalfondsfinansierade projekten *Grön BoStad Stockholm* och *Frontrunners for Sustainable Innovation* syftar till att stödja företag i regionen.

Kopplat till innovation i Stockholms stad understryker KTH vikten av staden som en testbädd. Samverkansprojektet *Digital Demo Stockholm* utforskar just detta genom att kombinera lösningar för stadens utmaningar med företagens innovationer och forskning. Staden som testbädd är viktig för företag och forskare som vill etablera sig i regionen.

Mötesplatser samt företagskluster och nätverk av företag medför att aktörer så som KTH lättare kan nå ut till vissa branscher för dialog och för att sprida kunskap. Stadens arbete med bland annat foodtech och cleantech i dessa sammanhang är viktiga för KTH för att underlätta samverkan.

KTH vill påpeka att det regionala samarbetet som Stockholms stad genom Stockholm Business Region bedriver inom flera näringslivsfrågor är positivt. KTH:s samverkan med näringslivet har också en regional kontext som både uppmuntrar detta samt kan stödja staden i samverkan både regionalt och nationellt.

3. KTH har sedan 2014 ett strategiskt partnerskap med Stockholms stad. KTH föreslår att näringslivsfrågor inkluderas tydligt i partnerskapet och ser fram emot ett närmare samarbete med Stockholm Business Region.

Länsstyrelsen Stockholm

Länsstyrelsen Stockholms yttrande daterat den 25 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Länsstyrelsen i Stockholms län har tagit del av rubricerat ärende. Då näringslivspolicyn främst är ett internt styrdokument som definierar förhållningssätt, arbetssätt och ansvarsområden för näringslivsarbetet inom stadens olika verksamheter, avstår Länsstyrelsen från att yttra sig.

Nykvarns kommun

Nykvarns kommuns yttrande daterat den 16 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Nykvarns kommun välkomnar Stockholm stads nya näringslivspolicy. Vi uppskattar att vi fått möjlighet att yttra oss kring innehållet.

I en mängd frågor samarbetar Nykvarns kommun med andra Södertörnskommuner inom Södertörnssamarbetet – inte minst kring flera viktiga näringslivsfrågor. Södertörn är hem för över 500 000 invånare – och en destination som allt fler investerare upptäcker. Med huvudstaden i norr och skärgården i öster och söder, är Södertörn en av Sveriges mest expansiva regioner. Här finns fortfarande byggbar mark och Södertörn växer starkt med fler bostäder, fler företag och fler jobb. Regionen bidrar därmed kraftfullt till

Stockholmsregionens utveckling. Södertörnskommunernas uttalade ambition är att skapa förutsättningar för minst 100 000 nya arbetstillfällen till 2030. För att förverkliga de höga ambitionerna krävs det fullföljda insatser för förbättrad tillgänglighet och framkomlighet både mellan de regionala stadskärnorna och in till regioncentrum. Ett ökat utbud av arbetsplatser tillsammans med förbättrad transportinfrastruktur möjliggör en ökad kompetensförsörjning vilket bidrar till målet om en kunskapsintensiv och socialt hållbar region.

Givet att hela regionen arbetar mot samma övergripande mål tycker vi det är mycket bra att Stockholms stad tar ett samlat grepp kring näringslivsfrågorna. Att Stockholms stad har ambitionen att ha Sveriges bästa företagsklimat 2025 tror vi kommer gynna näringslivsarbetet i hela länet.

Vi inser att näringslivspolicyn till största delen är ett internt dokument för Stockholms stad och dess medarbetare. Det är därför mycket glädjande att det av policyn framgår att staden ska stärka dialogen med andra kommuner i regionen. Vi är övertygade om att en sådan förstärkt dialog kan gynna näringslivsarbetet i hela regionen och vi välkomnar detta. I samverkan är det särskilt viktigt att lyfta näringslivets behov ytterligare vid större infrastruktursatsningar, liksom det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser i regionen samt frågor kring kompetensförsörjning.

Slutligen kan vi konstatera att det trots den tydliga ambitionen att förstärka dialogen och förbättra samverkan saknas förslag på specifika åtgärder kring hur detta ska uppnås. Vi önskar därför att policyn innehöll konkreta förslag på åtgärder som gör att denna förbättrade dialog och samverkan kan bli verklighet.

Nynäshamns kommun

Nynäshamns kommuns yttrande daterat den 28 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Nynäshamns kommun välkomnar Stockholm stads nya näringslivspolicy. Vi uppskattar att vi fått möjlighet att yttra oss kring innehållet.

Stockholms län är en stark region i Sverige där både landsbygd, skärgård, förort och storstad blandas. Regionen är starkt beroende av utrikeshandel och behöver samtidigt stärka växtkraften i små och medelstora företag i hela regionen. Näringslivspolicyn behöver en strategi för hållbar utveckling som sammanfogar sociala, kulturella, ekonomiska och miljömässiga prioriteringar i omställningsarbete till en mer hållbar utveckling i Stockholmsregionen.

Stockholms region är beroende av en väl fungerande infrastruktur och effektiva transporter. I Nynäshamn öppnar våren 2020 Stockholm-Norvik hamn vilket innebär en viktig länk att stärka utrikeshandeln i regionen. Väg 73 behöver stärkas med elväg för effektiva och ekologiskt hållbara transporter och tvärförbindelse Södertörn är viktig för att skapa effektiva transporter till övriga regionen och Sverige. Näringslivet är en viktig jobbskapande funktion i samhället och är beroende av effektiva och fungerande infrastruktur med transporter mellan boende, arbetsplatser samt varor och tjänster.

Nynäshamns kommun samarbetar med andra Södertörnskommuner inom Södertörnssamarbetet

i en mängd frågor – inte minst kring flera viktiga näringslivsfrågor. Södertörn är hem för över 500 000 invånare – och en destination som allt fler investerare upptäcker. Med huvudstaden i norr och skärgården i öster och söder, är Södertörn en av Sveriges mest expansiva regioner. Här finns fortfarande byggbar mark och Södertörn växer starkt med fler bostäder, fler företag och fler jobb. Regionen bidrar därmed kraftfullt till Stockholmsregionens utveckling. Södertörnskommunernas uttalade ambition är att skapa förutsättningar för minst 100 000 nya arbetstillfällen till 2030. För att

förverkliga de höga ambitionerna krävs det fullföljda insatser för förbättrad tillgänglighet och framkomlighet både mellan de regionala stadskärnorna och in till regioncentrum. Ett ökat utbud av arbetsplatser tillsammans med förbättrad transportinfrastruktur möjliggör ökad kompetensförsörjning vilket bidrar till målet om en kunskapsintensiv och socialt hållbar region.

Inte minst Stockholms hamnars byggnation av Sveriges nya hamn för rullande gods och containrar i Nynäshamns kommun kommer att ha en positiv inverkan genom ökat fokus på nödvändiga investeringar för effektiva, kapacitetsstarka och hållbara godstransporter i regionen.

Givet att hela regionen arbetar mot samma övergripande mål tycker vi det är mycket bra att Stockholms stad tar ett samlat grepp kring näringslivsfrågorna. Att Stockholms stad har ambitionen att ha Sveriges bästa företagsklimat 2025 tror vi kommer gynna näringslivsarbetet i hela länet.

Vi inser att näringslivspolicyn till största delen är ett internt dokument för Stockholms stad och dess medarbetare. Det är därför mycket glädjande att det av policyn framgår att staden ska stärka dialogen med andra kommuner i regionen. Vi är övertygade om att en sådan förstärkt dialog kan gynna näringslivsarbetet i hela regionen och vi välkomnar detta.

I samverkan är det särskilt viktigt att lyfta näringslivets behov ytterligare vid större infrastruktursatsningar, liksom det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser i regionen samt frågor kring kompetensförsörjning.

Slutligen kan vi konstatera att det trots den tydliga ambitionen att förstärka dialogen och förbättra samverkan saknas förslag på specifika åtgärder kring hur detta ska uppnås. Vi önskar därför att policyn innehöll konkreta förslag på åtgärder som gör att denna förbättrade dialog och samverkan kan bli verklighet.

Region Stockholm

Region Stockholms yttrande daterat den 25 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stads näringslivsutveckling har en avgörande betydelse för såväl Stockholmsregionen som för hela östra Mellansverige och Sverige som helhet. Region Stockholm ser därmed positivt på att Stockholm stad har tagit fram en policy som fastlägger ambitiösa riktlinjer och målsättningar för stadens näringslivsarbete, ambitioner som väl matchar Region Stockholms vision i RUFSS 2050 – att Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion 2050.

Näringslivspolicyns fyra fokusområden stämmer vidare väl överens med innehållet i RUFSS 2050. Betydelsen av att stimulera tillväxt och företagsamhet i kombination med förbättrad service, tillgänglighet och attraktivare miljöer samt förstärkt kompetensförsörjning är avgörande för hela Stockholmsregionen. Detta understryker betydelsen av att Stockholms stad och Region Stockholm utifrån respektive

organisations uppdrag arbetar tillsammans för att möjliggöra framgångsrika förutsättningar inom samtliga identifierade fokusområden.

Region Stockholm understryker därmed i likhet med Stockholms stad vikten av regionalt samarbete och behovet av förstärkta kontakter mellan staden och Region Stockholm.

Att Stockholms stad har en tydlig näringslivspolicy är viktigt för näringslivsklimatet i hela stockholmsregionen och för en fortsatt samverkan mellan stad och län. Region Stockholm vill framhålla den övergripande betydelsen av regionalt samarbete inom policyns samtliga delar.

Näringslivspolicyns fyra fokusområden

Stimulera tillväxt och företagsamhet

Fokusområdet stödjer målsättningen i RUFSS 2050 om ”En ledande tillväxt- och kunskapsregion.” Region Stockholm ser mycket positivt på att stadens näringslivspolicy tydligt framhåller vikten av att främja goda förutsättningar för företagande och dess koppling till en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling. Region Stockholm stöder att policyn tar utgångspunkt i ett företagsklimat som bejakar innovation och digitaliseringens möjligheter. Vidare är det positivt att staden framhåller betydelsen av ett internt utvecklingsarbete för att förbättra bemötande och service till företagen samt bidra till att stimulera företagande, entreprenörskap och innovationer.

Region Stockholm ser positivt på att policyn framhåller vikten av nya företagsetableringar och nyföretagare. Den långsiktiga tillväxten kan inte enbart hanteras av existerande företag utan kräver också en kontinuerlig förnyelse av näringslivet där nya och växande företag skapar varor, tjänster och arbetstillfällen.

När det kommer till hur staden ska samordna sig vid större etableringar av företag så är detta ett område där det finns beröringspunkter med Region Stockholms uppdrag, vilket visar på ett behov av samarbete som med fördel skulle kunna lyftas fram. Det är Region Stockholms bedömning att samverkan kan öka möjligheterna till lyckosamma företagsetableringar

Förbättra service, tillgänglighet och myndighetsutövning

Region Stockholm stöder anslaget att låta serviceperspektivet gentemot näringslivet genomsyra Stockholms stads verksamhet. RUFSS 2050 poängterar också att det behövs samverkan och insatser som till exempel förenkling av regelverk, effektiv ärendehantering, korta vänte- och handläggningstider för att stärka företagsklimatet i regionen. Vidare har ny teknik en stor potential för att minska kostnaderna som företag möter i samband med myndighetshandläggning. Det är också bra att näringslivspolicyn i linje med RUFSS 2050 tar upp användandet av offentliga upphandlingar för att stödja innovation och utveckling samt företagets förnyelseförmåga.

Stockholmsregionens behov av hög regional tillgänglighet är också något som lyfts fram som ett långsiktigt mål i RUFSS 2050. För att öka användandet av hållbara och energieffektiva transportmedel måste arbetsplatser och bostadsmiljöer ha en högre framkomlighet på vägar, ökad kollektivtrafiktillgänglighet och vidare måste invånarna ha goda möjligheter att gå och cykla. En hög tillgänglighet och servicenivå nås i större utsträckning när bebyggelseplanering samordnas med andra samhällsplaneringsfrågor.

Region Stockholm ser positivt på inriktningen att samarbeta med övriga kommuner och Region Stockholm och ser det som en viktig förutsättning för att lyckas.

Attraktivare miljöer och bättre framkomlighet

Attraktiva livsmiljöer är en förutsättning för alla framgångsrika storstäder, det gäller på såväl lokal som regional nivå. En attraktiv livsmiljö innefattar en stor bredd av samhällsfrågor, såväl i yttre som inre miljöer som i tillgång till service och rekreation samt arbete och utbildning. Dessutom påverkar miljöernas tillgänglighet och den yttre omgivningen genom exempelvis buller och luftkvalitet hur livsmiljön uppfattas. Attraktiva livsmiljöer är därmed en förutsättning för en region som vill behålla och attrahera talanger – men också för att den befintliga befolkningen ska må så bra som möjligt. Till en attraktiv stadsmiljö är det viktigt att även främja ett dynamiskt kultur- och nöjesliv eftersom det är viktiga konkurrensfaktorer för att attrahera företag och personal.

Region Stockholm anser att god framkomlighet är en förutsättning för en välfungerande arbetsmarknadsregion där transporter och resor kan ske hållbart. Det pågår flera processer i länet för att öka framkomligheten och behovet av bred samverkan är avgörande för att uppnå hållbara resultat. Region Stockholm tycker det är bra att Stockholms stad verkar för bättre framkomlighet för nyttotrafik och näringslivets transporter och anser att stadens näringslivspolitik skulle stärkas ytterligare genom att tydligare framhålla även godstransporternas betydelse för näringslivet.

Region Stockholm uppmärksammar också den obalans som finns mellan innerstad och ytterstad samt betydelsen av en regional jämvikt mellan regionens nordliga och södra delar. Region Stockholm ser därför positivt på att staden under en längre tid arbetat med att öka attraktiviteten i söderort. I RUFSS 2050 finns åtta yttre regionala stadskärnor utpekade, Arlanda-Märsta, Barkarby-Jakobsberg, Täby-Arninge, Kista-Sollentuna-Häggvik, Flemingsberg, Kungens kurva-Skärholmen, Haninge centrum/Haninge stad och Södertälje. Utvecklingen av regionala stadskärnor kan ses som ett komplement till utvecklingen av den centrala regionkärnan. Detta är viktigt eftersom Stockholmsregionens befolkning växer och den nuvarande monocentriska strukturen blir allt mer ohållbar. Detta komplimenterade förhållningssätt ska bidra till att minska obalanser i regionen och möjliggöra en mer ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av hela Stockholmsregionen.

Region Stockholm ser positivt på att Stockholms stad uppmärksammar den skeva fördelningen av arbetsplatsernas lokalisering i länet. En bättre fördelning av

arbetsplatser, framförallt till stadens södra delar, skulle minska trycket på transportsystemet och avlasta trånga sektorer och snitt som idag är starkt trängselutsatta, framförallt i högtrafik. Till detta kan räknas både det regionala vägnätet och regionens spårtrafik. Det skulle även ha en positiv inverkan på invånarnas generella reslängder vilket är positivt för ett ökat resande med cykel och till fots.

Region Stockholm anser även att ett utökat arbete med styrmedel i transportsystemet är viktigt att arbeta vidare med för ett ytterligare effektivisera användningen av transportsystemet så att kollektivtrafik och näringslivets transporter prioriteras högre, framförallt vid kapacitetsbrister.

Öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens

Region Stockholm ser positivt på att Stockholms stad tydligt sätter kompetensförsörjningsfrågorna i fokus inom näringslivsstrategin. Detta eftersom bristen på kompetens många gånger lyfts fram som det största tillväxthindret för företag i Stockholmsregionen. Vidare är det bra att policyn framhåller vikten av ett gemensamt åtagande mellan många aktörer för att möta kompetensförsörjningsutmaningen.

Region Stockholm samverkar med Stockholms stad inom en mängd olika kompetensförsörjningsområden med betydelse för tillväxt- och näringslivsutvecklingen. Region Stockholm och Stockholms stad arbetar i nära samverkan inom ramen för det statliga uppdraget att etablera en regional kompetensplattform, ett regeringsuppdrag som leds av Region Stockholm inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret. Regionens och stadens arbete med den regionala kompetensplattformen pågår idag inom ramen för ESF-projektet Kompetensarena Stockholm, vars långsiktiga syfte är att bygga upp ett systematiskt, hållbart och strategiskt regionalt kompetensförsörjningsarbete i Stockholmsregionen. Region Stockholm ser mycket positivt på det nära samarbetet med staden.

Ansvarsfördelning för det kommunala näringslivsuppdraget

Region Stockholm stöder målsättningen att policyn ska skapa en gemensam bild av ambitionerna för Stockholms stads näringslivsarbete och därmed stärka förutsättningarna att etablera staden som en näringslivsfrämjande organisation. Denna ambition gagnar såväl stadens som regionens näringslivs- och tillväxtfrämjande arbete.

Vidare framhåller policyn att huvudansvarig aktör för Stockholms stads näringslivsuppdrag, Stockholm Business Region, på stadens uppdrag ska samordna och utveckla regionen tillsammans med näringslivet och investerare. Här framträder ett område med behov av samarbete genom Region Stockholms statliga uppdrag som regionalt utvecklingsansvarig, något Region Stockholm gärna hade sett att policyn lyfte fram.

Att Stockholms stad nu på ett tydligt sätt beskriver hur de kommer att arbeta, kommer att bidra till att Region Stockholm kan komplettera och bidra i det arbetet.

Ekonomiska konsekvenser

En tydlig näringslivspolicy för Stockholms stad ger goda möjligheter för en positiv näringslivsutveckling för hela regionen. Det bidrar till positiva ekonomiska konsekvenser både för Region Stockholm och hela regionen.

Sollentuna kommun

Sollentuna kommuns yttrande daterat den 30 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stads framtagna näringslivspolicy är framförallt ett strategiskt dokument för Stockholms stad. Policyn pekar ut fyra fokusområden som framförallt handlar om hur Stockholms stad ska arbeta internt i organisationen med att utveckla stadens näringslivsarbete. Policyns inriktning berör inte samverkan med andra kommuner i regionen och dess innehåll har inga direkta konsekvenser för andra kommuner i regionen i allmänhet eller Sollentuna kommun i synnerhet.

Mot den bakgrunden lämnar Sollentuna kommun inga synpunkter på Stockholm stads näringslivspolicy.

Solna stad

Solna stads yttrande daterat den 14 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Solna är en del av en storstadsregion och företagare i Solna verkar ofta på marknader som sträcker sig över flera kommungränser. Att Stockholm, och övriga städer i Stockholmsregionen, arbetar systematiskt för ett gott företagsklimat är därför viktigt även för tillväxten i Solna.

I näringslivspolicyn framgår att policyn främst är ett verktyg för att stärka samverkan inom Stockholms stad. Stadsledningsförvaltningen vill även framhålla att samtliga fokusområden gynnas av en stärkt samverkan mellan kommunerna i regionen. Stockholm Business Alliance är ett bra exempel där Stockholms stad och andra kommuner i regionen samarbetar för att utveckla sina respektive organisationers serviceförmåga.

Inom fokusområdet att öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens, anser stadsledningsförvaltningen att samverkan mellan Stockholms stad och kommunerna i regionen bör stärkas. Den regionala kompetensbristen och obalansen mellan arbetsgivarnas efterfrågan och arbetskraftsutbudets kompetens är en av regionens stora utmaningar. Fortsatt har också många inskrivna arbetslösa en svag position på arbetsmarknaden.

Den kommunala vuxenutbildningen är ett viktigt verktyg för kompetensförsörjningen i regionen på kort och lång sikt. För att erbjuda en effektiv

och relevant vuxenutbildning som tillgodoser näringslivets kompetensförsörjningsbehov och medborgarnas rätt till likvärdig utbildning krävs både samverkan med näringslivet, men också ett nära och långsiktigt samarbete mellan regionens huvudmän av kommunal vuxenutbildning.

Storsthlm

Storsthlms yttrande daterat den 23 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Storsthlm's arbetsutskott har den 22 oktober beslutat Storsthlm inte yttrar sig över remissen Näringslivspolicy för Stockholm stad.

Stockholms Universitet

Stockholms Universitets yttrande daterat den 24 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms universitet har av Kommunstyrelsen i Stockholms stad inbjudits att yttra sig över Näringslivspolicy för Stockholms stad. Universitetet har följande att anföra avseende näringslivspolicyns fyra fokusområden.

Stimulera tillväxt och företagsamhet

Stockholms universitet vill understryka vikten av att beakta universitetens roll som kunskapsmotor i den lokala och regionala kontexten inom både utbildning och forskning. Detta är särskilt tydligt då företagsklimatet uttryckligen ska bejaka innovation och digitaliseringsmöjligheter, och då policyn framhäver vikten av närvaron av kunskapsintensiva företag med höga förädlingsvärden.

Forskningens roll är central inte minst då innovativa varor och tjänster ska bidra till hållbar utveckling och till måluppfyllelsen inom Agenda 2030. Forskning genererar rön och resultat som kan ligga till grund för nya innovationer genom kommersialisering. Men forskningen kan också bidra till att kvalitetssäkra, kritiskt granska och utvärdera nya tillämpningar och processer. I detta sammanhang bör särskilt framhållas universitetets samarbetsavtal med Stockholms stad, där organisationerna bland annat samverkar inom områdena klimat och miljö och social hållbarhet. Även andra samarbeten som t.ex. Digital Demo Stockholm och Open Lab är viktiga att lyfta fram i sammanhanget.

Stockholms universitet vill också framhålla den universitetsallians – Stockholm trio – som universitetet ingått med Karolinska institutet och Kungliga Tekniska högskolan. Tillsammans utgör lärosätena en komplett och internationellt mycket konkurrenskraftig akademisk miljö. Stockholm trio står för ungefär 30 procent av all forskning och forskarutbildning i Sverige och 20 procent av all högre utbildning. Tillsammans fyller universitetsalliansen därmed en betydande roll för Stockholms stad när det gäller forskning, innovation och kompetensförsörjning.

Förbättra service, tillgänglighet och myndighetsutövning

I relation till frågor om hållbarhet kan enligt Stockholms universitet sociala företag och deras roll i näringslivet lyftas fram. Om denna typ av företag bedöms ha en funktion i att möta stadens utmaningar bör de också ges möjlighet att verka, exempelvis genom särskilt stöd och inblick i stadens behov och utmaningar, vilket inte bara gäller inköpsarbete (s. 12).

Attraktivare miljöer och bättre framkomlighet

Stockholms universitet saknar en skrivning om behovet av miljöer för kunskapsintensiva företag i närhet till stadens lärosäten, då närhet gynnar samverkan. Sådana miljöer bör även stimulera till möten mellan stora och små företag.

Universitetet vill även betona vikten av att dialog förs med stadens lärosäten avseende fysiska kommunikationer. De tre universiteterna är lokaliserade till närliggande campusområden och vill tillsammans vara en aktiv dialogpart med staden och regionen vid utvecklingen av kollektivtrafik, gång- och cykelvägar.

Öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens

Stockholms universitet välkomnar att näringslivspolicyn framhåller vikten av samverkan mellan näringsliv, universitet, skola, vuxen- och arbetsmarknadsutbildning för att säkerställa en väl fungerande och långsiktig kompetensförsörjning (s. 17). Det pågår idag ett flertal olika initiativ inom utbildningssamverkan som stärker arbetslivsanknytning och relevanta kompetenser inom universitetets utbildningar. Att utgå ifrån och dra nytta av befintliga framgångsrika initiativ vid utvecklingen av nya samverkansformer kan bidra till att säkerställa ett kvalitativt arbets sätt i framtiden.

Även om anslaget om bred samverkan inom utbildningsfrågor är bra, upplever universitetet att åtgärderna i stora drag avgränsas till samverkan mellan näringslivet och Stockholms stad. Det är problematiskt att kompetensförsörjning genom högre utbildning inte är integrerad i åtgärder eller i planeringen framåt, särskilt då policyn i övrigt riktigt framhåller behovet av kunskapsintensiva företag och högkvalificerad arbetskraft. Därför bör också stadens lärosäten inkluderas i omnämnda dialoger och plattformar (s. 18). Även i detta sammanhang vill Stockholms universitet lyfta fram universitetsalliansen Stockholm trio, som med sina 55 000 studenter och 5 200 doktorander är av stor vikt för kompetensförsörjningen i staden och regionen.

Vad gäller rekryteringen av utländska talanger bör universitetens roll i att attrahera internationella studenter framhållas. Genom fungerande samverkan med Stockholms stad och det lokala näringslivet kan en god övergång mellan studier och arbetsliv säkerställas. Exempelvis är den nylanserade satsningen International House ett utmärkt initiativ som universitetet välkomnar och ser fram emot att bidra till. Det ska förhoppningsvis synkroniseras med pågående initiativ som underlättar för utländska studenter att navigera på den svenska arbetsmarknaden samtidigt som företag och andra potentiella arbetsgivare kommer i kontakt med relevanta kompetenser. Frågor som universitet ser har betydelse för rekryteringen är främst migrationsregler, koppling mellan studier och karriär samt bostadssituationen i Stockholm.

Svensk Handel

Svensk Handels yttrande daterat den 29 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Svensk Handel ställer sig bakom de fyra fokusområden som specificerats

- Stimulera tillväxt och företagsamhet
- Förbättra service, tillgänglighet och myndighetsutövning
- Attraktivare miljöer och bättre framkomlighet
- Öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens

och vill med utgångspunkt från dessa yttra oss på de delar som är av särskild vikt för handeln.

Svensk Handel ser en stor styrka i det arbetssätt som framförs i policyn att ”stadens organisation och arbetssätt ska vara näringslivsfrämjande och förståelsen för

näringslivets förutsättningar och behov ska vara hög i stadens verksamheter”, såväl nämnder som bolag. Det är av högsta vikt att samtliga nämnder och bolag systematiskt och kontinuerligt eftersträvar att identifiera och undanröja eventuella hinder för företagande i Stockholm.

Då handeln och framförallt dagens konsumenter inte ser några kommungränser blir det även viktigt att samverka med andra kommuner i regionen samt med Region Stockholm för att ytterligare underlätta för näringslivet.

Det är av största vikt att en kommun arbetar för att ge god service till både befintliga och nya företag. Svensk Handel förordar kommuner att arbeta efter den modell som Tillväxt och Tillsyn (Rättviksmodellen) förespråkar och som sätter företagen i centrum och tar betalt först efter utförd kontroll.

Svensk Handel uppskattar skrivningen att näringslivets behov tas med tidigt i stadsplaneringen och stadsutvecklingsprocessen. Vi menar dock att det är viktigt att låta näringslivet företräda sig själva i dessa processer. För handelns del sker stora förändringar och det är när vi kan medverka i det kommunala arbetet som vi kan skapa långsiktiga och hållbara lösningar.

Arbetet med platssamverkan är något som under de senaste åren diskuterats flitigt. Svensk Handel har under åren deltagit i olika initiativ och det vi kan konstatera är att ingen plats är den andra lika och därmed blir det viktigt att utgå från respektive plats förutsättningar och utveckla samarbetet därefter. För handelns del är det viktigt att platsen utvecklas ur ett attraktionsperspektiv där trygghet, säkerhet och ett lönsamt näringsliv står i fokus.

Tillgänglighet för både kunder och varor är en avgörande faktor för en levande handel. Svensk Handel förordar ett nära samarbete med handelns aktörer i planeringen och utvecklingen av infrastruktur, godstrafik och förbättrad lastning/lossning. Stora förändringar kommer att ske framöver bl a för varudistribution då varorna inte enbart ska fraktas till affärerna utan även i större omfattning än tidigare direkt till slutkonsument. Kompetensförsörjning är en av handelns stora framtidsutmaningar. Svensk Handel står helt bakom Stockholms stads ambition att samarbeta nära branschföreträdare och skapa nya strategier och åtgärdsprogram för utbildning på alla nivåer. Svensk Handel välkomnar det initiativ som Stockholms Stad ger uttryck för med ett näringsliv i fokus och ser fram emot att vara en part i det fortsatta arbetet

Svenskt Näringsliv

Svenskt Näringslivs yttrande daterat den 6 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Svenskt Näringsliv är positiva till att Stockholms stad tar ett samlat grepp kring näringslivsfrågor, formulerar tydliga mål och tydliggör var genomförandeansvaret ligger. Vår erfarenhet visar att långsiktighet och tydlighet är grundläggande för en kommuns förutsättning att lyckas förändra och förbättra sitt näringslivsarbete.

Policyn målar upp en bild av utmaningar som måste adresseras. Svenskt Näringsliv delar i stora drag den bilden. Vi ser dock ett behov av vissa tillägg och förtydliganden på de fyra fokusområdena.

Synpunkter på Näringslivspolicyns fyra fokusområden

Stimulera tillväxt och företagsamhet

I policyn konstateras att Stockholms stad årligen gör inköp av varor och tjänster för stora belopp och att staden vill vara attraktiv och att fler företag ska delta i offentlig upphandling. Svenskt Näringsliv har under våren studerat varför flera företag avstår från att medverka i offentlig upphandling trots att de egentligen är intresserade av att vara med. Svaret var att administrationen var för omfattande, upphandlingarna har för stort fokus på låga priser och kravspecifikationerna är för krångliga.

I Svenskt Näringslivs undersökning om det lokala företagsklimatet ger företagen ett underkänt betyg på frågan om upphandling i Stockholms stad.

Det är viktigt att Stockholms stad har en god dialog med företagen inför en upphandling men även följer ingångna avtal och kontrollerar efterlevnaden.

För företagen är långsiktiga och förutsägbara spelregler viktiga för att kunna investera och våga satsa.

När det gäller Stockholms stad möjligheter att främja nyföretagande och entreprenörskap saknar Svenskt Näringsliv en formulering om vikten av Ung Företagsamhet i skolan. Forskning visar att de personer som drivit UF -företag på gymnasiet oftare startar eget företag, tjänar bättre och har lägre arbetslöshet än andra.

Förbättra service, tillgänglighet och myndighetsutövande

Svenskt Näringsliv kan inte nog betona vikten av att en kommun har tydliga ingångar när företag har frågor, att kommunen har en transparent process och återkopplar när företag söker kontakt och vill ha hjälp.

Attraktivare miljöer och bättre framkomlighet

Möjligheten för medarbetare att ta sig till och från sin arbetsplats och möjligheten för företag att kunna leverera sina produkter och tjänster har en stor betydelse för företagsklimatet i Stockholms stad. Långa restider försvårar företagets möjlighet att rekrytera rätt personal, försämrar matchningen på arbetsmarknaden och därmed Stockholms konkurrenskraft. I Svenskt Näringslivs företagarpanel med 880 företagsansvariga, Q4 2018, angav 50 procent av företagen att trafiksituationen utgör ett hinder för företagen att bedriva sin verksamhet i Stockholms stad. Bara bristen på kompetens sågs som en större utmaning.

Öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens

Tillgången till medarbetare med relevant kompetens är en av de största utmaningarna för företag i Stockholms stad. I Svenskt Näringslivs företagarpanel med 880 svar från kvartal 4 2018 uppger 58 procent att bristen på kompetens i stor eller mycket stor utsträckning påverkar möjligheten att driva företag i Stockholm.

Förändringarna i näringslivet går snabbt; förväntningarna på medarbetarnas kompetens förändras. En nära koppling till branscher och företag är därför central för en god yrkesutbildning i takt med tiden.

Branscher och företag måste få ett större inflytande över utformningen av yrkesutbildningarna. Koncept som college och collegeliknande modeller behöver uppmuntras. Försöksverksamheten med branschskolor och yrkesprov behöver växlas upp.

Nuvarande modell där det alltför ofta enbart är enskilda kommuner som fattar beslut om planering och dimensionering fungerar inte. Vi är övertygade om att vi kommer att behöva någon form av regional modell för dimensionering och planering. Arbetsmarknadsregionerna är helt enkelt större än enskilda kommuner.

TCO Stockholm

TCO Stockholms yttrande daterat den 30 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt TCO Stockholms län är förslaget till Näringslivspolicy välgrundat och relevant. Från vår sida vill vi speciellt peka på några viktiga saker:

Den brist på bostäder som finns i Stockholm är ett stort problem även för näringslivet och gör det svårt att rekrytera den arbetskraft man behöver. Det är svårt att locka personer från andra delar av landet om de riskerar att inte få en bostad i Stockholm. Enligt bland andra den rapport som Unionen tagit fram är detta ett mycket stort konstaterat problem för företag. Tyvärr kan vi inte heller se den ökningstakt i byggande som skulle behövas. Snarare att byggandet minskas med hänvisning till förutspådd kommande konjunkturedgång. Med det stora underskott på bostäder och den kraftiga efterfrågan som finns borde det inte vara någon risk att bygga bostäder i ökad takt. Staden bör driva på och bland annat kräva att givna byggrätter utnyttjas snarast.

Enligt vad som också konstateras i förslaget är det en geografisk snedfördelning bostäder-arbetsplatser i området. Med övervikt bostäder södra delarna av staden/länet och arbetsplatser norra delarna av staden/länet. Detta är en stor påfrestning för kommunikationerna – såväl kollektivtrafik som bilism - mellan delarna och en påfrestning på arbetskraftens restider. I dag närmar sig den genomsnittliga tiden för arbetsresor en dryg timme eller mer i vardera riktningen. Vi vet också att de flesta väljer att hellre byta arbete än att byta bostad. Inte enbart av att man vill bo i samma område utan också av ekonomiska skäl och svårigheten att hitta ny bostad. Givetvis är det viktigt med att skapa bra kommunikationer - men det bör också ses över möjligheterna att minska behovet av resor genom bättre spridning av arbetsplatserna. Vi vill understryka de delar av förslaget som berör detta

Nya bostadsområden byggs ofta utan inslag av arbetsplatser. I stadsplanerna borde det läggas större tonvikt på att infoga arbetsplatser. Inte bara kontor utan också lokaler för hantverk mm.

Betoningen på samverkan och samordning mellan förvaltningar och företag i stadens regi är positiv. Men Stockholm län är i många avseenden ett integrerat område. Tonvikt bör också läggas på arbete för att skapa bättre samordning och samverkan med beslutsorgan och förvaltningar i länets övriga kommuner.

Bristen på rätt kompetens är ett stort problem. Dessvärre måste det konstateras att stora delar av utbildningsväsendet inte har hängt med i utvecklingen eller haft den flexibilitet som är nödvändig. Behovet av kompetensutveckling är ofta inte i traditionella utbildningar utan i att det skapas inte alltför långa specialinriktade kurser som utformas i nära samarbete med näringslivet. Ofta är det mycket specifika kunskaper som efterfrågas av företagen. Kunskaper som enkelt skulle kunna förmedlas i specialutformade kurser och där förutsättningarna för arbete efter utbildningen är mycket stora. Staden bör, utifrån näringslivets behov, ställa krav på och ge incitament till, utbildningsanordnare och skolväsendet för att skapa sådana kurser. Med stor flexibilitet att snabbt kunna ändras när behoven ändras och med samverkan med företag i behov av viss kompetens. Utbildningsbehovet finns på alla nivåer och bör därför inte koncentrera till enbart den akademiska nivån – även om den är viktig. Staden bör också driva på regering och riksdag för en anpassning av studiestödssystemen till behovet av livslångt lärande för alla i arbetskraften.

Även för sådana viktiga och välfungerande utbildningar som t ex Yrkeshögskolan är ofta resurstilldelningen inte tillräcklig. Stockholms stad borde verka för att utbildningsresurser tilldelas staden/länet utifrån andelen av viktigt och växande näringsliv istället för enbart utifrån andelen av befolkningen.

Tillväxtverket

Tillväxtverkets yttrande daterat den 22 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm stads näringslivspolicy definierar inriktning och ansvarsområden inom fyra övergripande teman. Syftet är att tydliggöra hur samordning och samverkan ska ske för att alla inom Stockholms stads organisation gemensamt ska kunna bidra till ett bättre näringslivsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv.

Tillväxtverket delar synen på vikten av ett tydligt ledarskap där nya roller och arbetssätt kan hantera olika lösningar på ett flexibelt sätt och som ger aktörer möjligheter till sektorsmedverkan och samarbete. Tillväxtverket ser det som positivt att åtaganden och ansvar finns noterat i policyn och vill samtidigt betona det förtjänstfulla med att utarbeta en handlingsplan kopplat till policyn.

Tillväxtverket vill också understryka vikten av att stärka samverkan mellan näringsliv, akademi och offentliga aktörer i syfte att nyttja den starka agglomerationen och kompetens som finns i regionen för att främja att nya lösningar. Till exempel med

fokus på samhällsutmaningar då det här finns stora möjligheter att ingå i kunskapsnätverk och globala värdekedjor som kan stärka förnyelseförmågan.

I Tillväxtverkets rapport *”Utvecklingskraft i hela Sverige 2030 – Kunskap om regionala förutsättningar för tillväxt”*1 betonas att involvering av intressenter både i framtagande och genomförande av insatser är en framgångsfaktor för att maximera lokal och regional utvecklingspotential. Det gäller också att skapa samarbeten mellan privata och offentliga aktörer. Tillväxtverket instämmer i att en näringslivspolicy kan främja utökat samarbete lokalt-regionalt-nationellt.

Tillväxtverket vill understryka att förutsättningar för hållbar tillväxt och utveckling ofta kräver lokala lösningar som utgår från platsens förutsättningar (attraktivitet, infrastruktur, näringslivets sammansättning) i kombination med människors förmåga till samverkan, förnyelse och lärande samt faktorer för tillväxt (arbetskraft, kapital och teknisk utveckling/innovation).

Utöver att ha ett fokus på platsens förutsättningar ser Tillväxtverket att det finns ett antal prioriterade områden och åtgärder som är viktiga för att möta utvecklingsbehoven. I ovan nämnda rapport föreslår Tillväxtverket att följande bör prioriteras och åtgärdas:

- Främja kompetensförsörjning och kompetensutveckling: skapa förutsättningar för livslångt lärande, säkerställa matchning. Exempel på insatser inom detta område kan vara utveckla incitament för studier, validering samt anpassad utbildning.
- Främja innovation och företagande genom satsningar i företag och organisationer inklusive offentlig verksamhet: Samhällsförändringar samt den internationella konkurrensen kräver hög produktivitet genom kvalitet och innovation samt utveckling inom särskilt digitalisering och klimatomställning. Insatser inom detta område kan utgöras av kunskapssamarbeten, satsningar på internationalisering samt investeringsstöd för att utveckla produktionsprocesser (mjuk och hård infrastruktur).

Främja infrastrukturell tillgång i storstadsområden: Det finns behov av utbyggnad av infrastruktur som är energieffektiv, koldioxidsnål och robust i storstadsområden med stora flaskhalsar. Insatser inom detta område kan utgöras av att utveckla incitament för beteendeförändringar angående exempelvis färd sätt (samåkning, kollektivtrafik).

Vi ser att det Stockholm Stad tar upp i Näringslivspolicyn i stor utsträckning överensstämmer med de slutsatser Tillväxtverket dragit i rapporten *”Utvecklingskraft i hela landet 2030”*.

Tillväxtverket vill här dock understryka att hållbarhetsaspekterna, miljö, mångfald och jämställdhet, behöver genomsyra dessa åtgärder för att skapa möjligheter för inkluderande tillväxt och utveckling både nu och i framtiden. Att än tydligare lyfta in Agenda 2030 i policyn kan vara förtjänstfullt. Att se över och sätta rutiner som underlättar hållbara affärsmodeller och som främjar cirkulära affärsmodeller kan vara ett annat sätt att än tydligare integrera hållbarhetsaspekterna i policyn.

Tillväxtverket vill slutligen betona vikten av samverkan mellan staden och andra kommuner samt Region Stockholm. Vidare är det av vikt att stämma av policyn mot de intentioner som uttrycks i RUFSS. Då ingen enskild aktör kan lösa samhällsutmaningar som hälsa, miljö/klimat etcetera behövs draghjälp och samspel. Genom dialog och samarbete regionalt blir det möjligt att effektivisera utvecklingsarbetet samt synliggöra det lokala sammanhanget. I arbetet med att främja

företagande i staden är det också viktigt att arbeta regionalt för att finna mark för de företag som behöver det. Avslutningsvis vill Tillväxtverket uppmärksamma Stockholms stad på de möjligheter som Regionalfonden och Socialfonden kan komma att erbjuda utvecklingsarbetet i kommande programperiod 2021-2027.

Tyresö kommun

Tyresö kommuns yttrande daterat den 1 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Tyresö kommun välkomnar förslaget som presenteras och anser att det är viktigt att fastställa hur man avser att arbeta för att uppnå en hållbar ekonomisk tillväxt.

En region dr det råder obalans mellan de norra och södra delarna när det gäller utbud av arbetsplatser bidrar till att behovet av transporter och i förlängningen att trängseln ökar.

Ett ökat utbud av arbetsplatser i södra Stockholm skulle minska transportbehovet och öka möjligheterna för Södertörns näringsliv och bostadsplanering som skulle gynna regionen i sin helhet. Mot bakgrund av detta bör större fokus läggas på att utveckla arbetsplatser i södra Stockholm. Tyresö kommun är till exempel mån om att Skrubbaområdet utvecklas, samt att Stockholms stad för en aktiv markpolitik för att gynna arbetsplatsetableringar runt södra Stockholms stad, som Farsta, Högdalen mm.

Tyresö kommun ser positivt på att staden vill stärka dialogen med andra kommuner i regionen samt förtydligar vikten av att ha ett regionalt samarbete när det gäller näringslivsfrågor. Dock framgår det inte hur man avser att samarbeta över kommungränserna för att klara av framtida utmaningar.

Upplands-Bro kommun

Upplands-Bro kommuns remissvar daterat den 27 september 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Den föreslagna näringslivspolicyn för Stockholms stad syftar till att ytterligare stärka och utveckla företagsklimatet i staden – med målsättningen att ha Sveriges bästa företagsklimat 2025. Målsättningen ska nås genom att bland annat ha ett tydligt näringslivsperspektiv och en problemlösande inställning gentemot företagen. Myndighetsarbetet ska ha en tydlig servicedimension och stadens medarbetare ska vara möjliggörare i sin kontakt med företagen. Vidare är stadens ambition att vara ledande i genomförandet av FN:s 17 globala hållbarhetsmål, där ett tydligt fokus finns på de två mål som är extra relevanta för näringslivsutvecklingen (mål 8 och 9).

Upplands-Bro kommun är positiv till förslaget för näringslivspolicy som Stockholms stad presenterar. Att näringslivsperspektivet tydliggörs i stadens service

och myndighetsutövning skapar goda förutsättningar för att ytterligare stärka företagsklimatet. Vidare ser vi kopplingen till Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen som en viktig del i en hållbar samhällsutveckling. Policyns fyra fokusområden skapar en tydlighet och transparens gentemot policyns målgrupper. Fokusområdena tydliggör de prioriteringar Stockholms stad ska genomföra för att ytterligare utveckla det lokala företagsklimatet.

Vallentuna kommun

Vallentuna kommuns yttrande daterat den 25 oktober 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Näringslivs- och arbetsmarknadsutskottet har inget att erinra beträffande Stockholms Stads Näringslivspolicy.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Rashid Mohammed m.fl. (V) enligt följande.

Förslag till beslut

- Arbetsmarknadsnämnden delvis godkänner förvaltningens svar på remiss
- Staden ska revidera näringslivspolicyn enligt denna skrivelse

Den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av en del självklarheter och många delar oroväckande signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag.

Goda förutsättningar för företagande är förstås en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som hursomhelst ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag, samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att ”Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden” visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter.

Det är anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro.

Vidare menar Vänsterpartiet att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna. Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Särskilt uttalande gjordes av Salar Rashid m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag samtidigt som inhemska företag har startat och vuxit. I

internationella mätningar för innovation hamnar Stockholm ofta i topp. Vi välkomnar därför ambitionen med policyn samt att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Tyvärr kan vi konstatera att det föreslagna policyn i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer. Som exempel på konkreta åtgärder har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan innan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Den föreslagna näringslivspolicyn konstaterar kort att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag. Uppställning av redan konstaterat arbete återkommer i policyn, såväl gällande stadsutveckling till trygghetsfrågor. Ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete bör gå längre än att i stort bara konstatera nuvarande förhållanden.

Flera uppdrag i policyn saknar även viktiga överväganden och är i behov av förtydliganden. Detta gäller in minst i frågan om kompetensförsörjning. Missmatchningen på arbetsmarknaden hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Bristen på matchning skadar dock inte bara näringslivet direkt, även svårigheten att säkra kompetens för stadens verksamheter är en utmaning som i förlängningen drabbar det privata näringslivet. Staden måste fortsätta arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universiteten för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligt definierat. Istället för de nedskärningar det blågröna styret genomfört och som inneburit minskade resurser för bland annat jobbtorgen, vuxenutbildningen och återigen neddragningar i satsningarna på att hjälpa personer långt från arbetsmarknaden att hitta en väg till jobb, så behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta efterfrågan.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett sjunkande bostadsbyggande och minskat antal markanvisningar och detaljplaner kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden.

Det råder även avsaknaden av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn förvånande passiv helt utan nya insatser. Som exempel lyser frågan om en tydlig flyginfrastruktur helt med sin frånvaro, såväl i policyn som i den praktiska politiken. Näringslivet kräver stabilitet och tydlighet, inte oklara besked kring basala frågor om långsiktiga infrastruktursatsningar.

Ett annat område som saknas inom näringslivspolicy även en jämställdhetsanalys.

Särskilt uttalande gjordes av Martin Westmont (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna ser negativt på åtgärder som särbehandlar vissa grupper i samhället. Lika villkor sett till möjligheter till småföretagande ska gälla samtliga medborgare i Stockholm, oavsett var de bor.

Med utgångspunkt i detta anser Sverigedemokraterna att punkten om särskilt främjande av småföretagande i ytterstadsdelarna bör strykas ur policyn.

Ersättaryttrande gjordes av Maria Jansson (Fi) enligt följande.

Förslaget till näringslivspolicy är ett dokument som är försåtligt okontroversiellt, samtidigt som det väcker stora frågor.

Det saknas diskussioner om näringslivets roll i klimatomställningen. Visserligen benämns frågan, men det saknas både ambitioner och strategier för hur staden ska kunna ställa särskilda krav på företag när det gäller exempelvis fossilfria transporter.

Policyn är också helt i avsaknad av en jämställdhetsanalys och en analys av hur företagen ska bidra till ökad integration av nyanlända och andra grupper som idag beskrivs som stående ”långt från arbetsmarknaden”. I en tid då företags samhällsansvar borde stå högt på dagordningen och när etik och moral som grund för företags lönsamhet på allvar diskuteras även i företagsvärlden, känns frånvaron av sådana diskussioner inte bara besvärande, utan också otidsenliga.

En viktigt poäng i den föreslagna policyn är att staden ska stå för god infrastruktur, och i detta sammanhang beskrivs främst sådant som kan benämnas som ”hård” infrastruktur. I detta sammanhang glömmes det genusblinda policyförslaget sådant som att barnomsorg, äldreomsorg och utbildning utgör den kanske viktigaste infrastrukturen, nämligen den som möjliggör förvärvsarbete. Med dessa stora investeringar i infrastruktur som staden redan gör, både i termer av omsorg och kommunikationsmöjligheter, bör det också finnas grund för att ställa krav på näringslivet att bidra, inte bara med arbetstillfällen som genererar skatteintäkter, utan också med omställningar som leder till bättre klimat, minskad segregering och jämställdhet. Något som gynnar både stadens invånare och näringslivet.

Policyn behöver därför innehålla delar där staden också ställer krav, och på så sätt hjälpa seriösa företag och välbehövliga initiativ som syftar till att förbättra arbetsvillkor och bidra till stadens målsättningar om miljö, jämlikhet och jämställdhet. Sådant kan ske genom krav i stadens upphandlingar, men också genom andra policies och samverkan.

Exploateringsnämnden

Reservation anfördes av Clara Lindblom m.fl. (V) enligt följande.

Clara Lindblom m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut samt att anföra följande:

Förslaget består av en del självklarheter och många delar oroväckande signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar, remitteras nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag. Det rimmar illa med regeringsformens betoning av att det är den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd som ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten.

Goda förutsättningar för företagande är dock en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda möjligheter att starta och driva företag och att hitta medarbetare med relevant kompetens. Däremot uttrycker en policy som föreslår att ”Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden” en oroväckande okunskap om villkoren och huvuduppgifterna för stadens anställda.

Det är också anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver självklart ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro. Även detta stämmer dåligt med grunderna för vårt statsskick enligt regeringsformen, som anger att ”Det allmänna ska främja en hållbar utveckling och en god miljö för nuvarande och kommande generationer.”

Vidare menar vi att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna, eftersom dessa delar förutsätter varandra enligt vår uppfattning. Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjuggren m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag. Detta har skett samtidigt som flera inhemska företag har startat och vuxit. I internationella mätningar för innovation och start-up hamnar Stockholm ofta i toppen.

Vi välkomnar ambitionen i att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Samtidigt kan vi konstatera att det föreslagna dokumentet i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete i någon större omfattning, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer.

I de fall där policyn gör nedslag behöver uppdraget många gånger förtydligas och prioriteras. Åtgärderna är ofta breda och målsättningen för det övergripande praktiska tillvägagångssättet är odefinierat. Som exempel har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan innan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Gällande detta viktiga arbete skjuter policyn en eventuell utveckling på framtiden genom att kort konstatera att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag. Detta går igen såväl gällande allt från stadsutveckling till trygghetsfrågor.

I de enstaka fall policyn innehåller uppdrag som skärps saknas viktiga överväganden. Dit hör frågan om kompetensförsörjning som måste tydliggöras vidare. Missmatchningen hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Men bristen på matchning skadar inte bara näringslivet på ett direkt sätt. Svårigheten att säkra kompetensförsörjningen för stadens

verksamheter är en akut utmaning för vår egen organisation. Här måste staden fortsätta att arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildning och universitet för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligt definierat. Istället för nedskärningar behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antalet utbildningsplatser och möta efterfrågan.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett kraftigt sjunkande såväl bostadsbyggande som planerande för nya bostäder kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämma rörligheten på arbetsmarknaden.

Även avsaknaden av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn förvånande passiv helt utan nya insatser. Förslag om tidigare lagda investeringar i tunnelbana lyser helt med sin frånvaro såväl i policyn som i den praktiska politiken.

Det är också viktigt att poängtera angelägenheten av utökade medel för att kunna realisera de uppdrag som förvaltningarna redan idag jobbar mot. Vi har kunnat se i flera av stadens verksamheter hur skattesänkningar har fått gå före möjligheten för förvaltningarna att bedriva ett gott och effektivt arbete.

Socialdemokraterna ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete – vi vänder oss däremot mot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder som utvecklar stadens näringslivsarbete – utan bara riskerar att bli hyllvärmare i en kontext där åtgärderna redan är konstaterade och del av ett redan pågående arbete.

Det skulle kunna anses adekvat att ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete i princip inte bara konstaterar nuvarande förhållanden.

Idrottsnämnden

Reservation anfördes av Tobias Johansson m.fl. (V) enligt följande.

Föreslår att delvis godkänna förvaltningens svar på remiss och därutöver framföra följande:

Den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av en del självklarheter och många delar oroväckande signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag.

Goda förutsättningar för företagande är förstås en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som hursomhelst ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet,

välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag, samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att ”Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv

oavsett funktion i staden” visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter.

Det är anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy

behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro.

Vidare menar Vänsterpartiet att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens

möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna.

Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendepaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Särskilt uttalande gjordes av Johan Fälldin (C), Bo Sundin m.fl. (M), Minna Thullberg (MP), Daniele Fava (L) och Nike Örbrink (KD) enligt följande.

Näringslivspolicyn är ett viktigt dokument för Stockholms utveckling som en attraktiv stad med en stark och hållbar ekonomis och en dynamisk arbetsmarknad. Det är positivt att näringslivspolicyn lyfter fram näringslivet som en möjliggörare för de utmaningar som staden står inför. En väl fungerande dialog mellan staden och näringslivet gynnar alla stockholmare.

Näringslivets roll som möjliggörare omfattar också idrottslivets förutsättningar.

Det är viktigt att utveckla och stärka stadens relationer med såväl idrottsrörelsen som näringslivet i frågor som är av gemensamt intresse. På så sätt kan också förutsättningarna för idrotts- och friluftsliv förbättras. Möjligheter till samarbete finns till exempel ifråga om sponsring men också på anläggningssidan. Det också viktigt att verka för föreningslivets förutsättningar till sponsring i samband med tävlingsverksamhet, vilket i sin tur leder till ett behov av att stadens anläggningar kan anpassas för sådana ändamål.

Särskilt uttalande gjordes av Alexander Ojanne m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag – detta har skett samtidigt som flera inhemska företag har startat och vuxit.

I internationella mätningar för innovation och start-up hamnar Stockholm ofta i toppen. Vi välkomnar med det ambitionen i att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Samtidigt kan vi konstatera att det föreslagna dokumentet i stort inte

utvecklar Stadens näringslivsarbete i någon större omfattning, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer.

Uppdragen som samlats i policyn behöver generellt förtydligas och prioriteras. Åtgärderna är ofta breda och målsättningen för det övergripande praktiska tillvägagångssättet är odefinierat. Som exempel har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan innan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Gällande detta viktiga arbete skjuter policyn en eventuell utveckling på framtiden genom att kort konstatera att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag. Samma konstaterande som redan idag är angivna målsättningar för staden går igen i policyn – såväl gällande allt mellan stadsutveckling till trygghetsfrågor. Det skulle kunna anses adekvat att ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete i princip inte bara konstatera nuvarande förhållanden.

I de enstaka fall policyn innehåller uppdrag som skärps saknas viktiga överväganden. Dit hör frågan om kompetensförsörjning som måste tydliggöras vidare. Missmatchningen hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Men bristen på matchning skadar inte bara näringslivet på ett direkt sätt. Svårigheten att säkra kompetensförsörjningen för stadens verksamheter är en akut utmaning för vår egen organisation. Här måste staden fortsätta arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universiteten för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligt definierat. Istället för nedskärningar behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta efterfrågan.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett kraftigt sjunkande såväl bostadsbyggande som planerande för nya bostäder kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden.

Även avsaknaden av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn förvånande passiv helt utan nya insatser. Förslag om tidigarelagda investeringar i tunnelbana och en flyginfrastruktur som möjliggör direktlinjer lyser helt med sin frånvaro såväl i policyn som i den praktiska politiken.

Socialdemokraterna ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete – vi vänder oss däremot mot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder som utvecklar stadens näringslivsarbete – utan bara riskerar att bli hyllvärmare i en kontext där åtgärderna redan är konstaterade och del av ett redan pågående arbete.

Kulturnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Torun Boucher m.fl. (V) enligt följande

Vi instämmer med kulturförvaltningens kritik av att en beskrivning av de kulturella och kreativa näringarna saknas. Det är faktiskt anmärkningsvärt då, för att citera kulturförvaltningen rakt av: ”Drygt var femte företag i länet finns inom den kulturella och kreativa sektorn som omsätter cirka 260 miljarder kronor i Stockholms län. (...) antalet arbetsställen inom kultur, fritid och nöje ökade med 43 % från 2010 till 2017. Snittet för alla branscher visar en ökning med 30%”.

Självklart kan vi inte ha en näringslivspolicy som inte inkluderar de kreativa näringarna. Med det sagt är vi även kritiska till att den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av så många självklarheter och signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, är demokratiskt, ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag.

Goda förutsättningar för företagande är en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns goda förutsättningar att starta och driva företag samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter.

Det är anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro.

Vidare menar Vänsterpartiet att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna. Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Särskilt uttalande gjordes av Margareta Stavling m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag. Detta har skett samtidigt som flera inhemska företag har startat och vuxit. I internationella mätningar för innovation och start-up hamnar Stockholm ofta i toppen.

Vi välkomnar ambitionen i att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Samtidigt kan vi konstatera att det föreslagna dokumentet i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete i någon större omfattning, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer.

Att policyn inte lyfter hur staden kan bidra till att stärka olika branscher är ett underbetyg. Kulturförvaltningens synpunkter kring branschbeskrivningar och att lyfta hur vi skapar förutsättningar för de kulturella kreativa näringarna att fortsätta växa är oerhört viktiga medskick.

I de fall där policyn gör nedslag behöver uppdraget många gånger förtydligas och prioriteras. Åtgärderna är ofta breda och målsättningen för det övergripande praktiska tillvägagångssättet är odefinierat.

Det är också viktigt att poängtera angelägenheten av utökade medel för att kunna realisera de uppdrag som förvaltningarna redan idag jobbar mot. Vi har kunnat se i flera av stadens verksamheter hur skattesänkningar har fått gå före möjligheten för förvaltningarna att bedriva ett gott och effektivt arbete, inte minst på kulturområdet.

Socialdemokraterna ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete – vi vänder oss däremot mot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder som utvecklar stadens näringslivsarbete – utan bara riskerar att bli hyllvärmare i en kontext där åtgärderna redan är konstaterade och del av ett redan pågående arbete.

Det är rimligt att ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete i princip inte bara konstaterar nuvarande förhållanden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation anfördes av Kristina Östman m.fl. (V) enligt följande.

- 1 Att delvis godkänna förvaltningens svar på remiss
- 2 Att revidera näringslivspolicyn enligt denna skrivelse:

Den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av en del självklarheter och många delar oroväckande signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag.

Goda förutsättningar för företagande är förstås en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som hursomhelst ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag, samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att ”Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden” visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter.

Det är anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att

främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro.

Vidare menar Vänsterpartiet att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna. Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Särskilt uttalande gjordes av Emilia Bjuggren m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag. Detta har skett samtidigt som flera inhemska företag har startat och vuxit. I internationella mätningar för innovation och start-up hamnar Stockholm ofta i toppen. Vi välkomnar ambitionen i att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Samtidigt kan vi konstatera att det föreslagna dokumentet i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete i någon större omfattning, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer.

I de fall där policyn gör nedslag behöver uppdraget många gånger förtydligas och prioriteras. Åtgärderna är ofta breda och målsättningen för det övergripande praktiska tillvägagångssättet är odefinierat. Som exempel har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan innan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Gällande detta viktiga arbete skjuter policyn en eventuell utveckling på framtiden genom att kort konstatera att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag. Detta går igen såväl gällande allt från stadsutveckling till trygghetsfrågor.

I de enstaka fall policyn innehåller uppdrag som skärps saknas viktiga överväganden. Dit hör frågan om kompetensförsörjning som måste tydliggöras vidare. Missmatchningen hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Men bristen på matchning skadar inte bara näringslivet på ett direkt sätt. Svårigheten att säkra kompetensförsörjningen för stadens verksamheter är en akut utmaning för vår egen organisation. Här måste staden fortsätta att arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildning och universitet för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligt definierat. Istället för nedskärningar behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antalet utbildningsplatser och möta efterfrågan.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett kraftigt sjunkande såväl bostadsbyggande som planerande för nya bostäder kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden. Även avsaknaden av konkreta åtgärder för

en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn förvånande passiv eld utan nya insatser. Förslag om tidigarelagda investeringar i tunnelbana lyser helt med sin frånvaro såväl i policyn som i den praktiska politiken.

Det är också viktigt att poängtera angelägenheten av utökade medel för att kunna realisera de uppdrag som förvaltningarna redan idag jobbar mot. Vi har kunnat se i flera av stadens verksamheter hur skattesänkningar har fått gå före möjligheten för förvaltningarna att bedriva ett gott och effektivt arbete.

Socialdemokraterna ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete – vi vänder oss däremot mot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder som utvecklar stadens näringslivsarbete – utan bara riskerar att bli hyllvärmare i en kontext där åtgärderna redan är konstaterade och del av ett redan pågående arbete. Det skulle kunna anses adekvat att ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete i princip inte bara konstaterar nuvarande förhållanden.

Serviceämnden

Reservation anfördes av Joakim Andersson (V) enligt följande.

- 1 Att delvis godkänna förvaltningens svar på remiss
- 2 Att revidera näringslivspolicyn enligt denna skrivelse:

Den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av en del självklarheter och många delar oroväckande signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag.

Goda förutsättningar för företagande är förstas en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som hursomhelst ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag, samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att ”Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden” visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter.

Det är anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro.

Vidare menar Vänsterpartiet att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna. Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de

äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Särskilt uttalande gjordes av Ingela Edlund (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av multinationella företag samtidigt som inhemska företag har startat och vuxit. Vi välkomnar ambitionen med policyn samt att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Tyvärr kan vi konstatera att den föreslagna policyn i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer. Som exempel på konkreta åtgärder har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan tidigare ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Den föreslagna näringslivspolicyn konstaterar kort att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag. Uppställning av redan konstaterat arbete återkommer i policyn, gällande allt från stadsutveckling till trygghetsfrågor. Ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete bör gå längre än att i stort bara konstatera nuvarande förhållanden.

Flera uppdrag i policyn saknar även viktiga överväganden och är i behov av förtydliganden. Detta gäller in minst i frågan om kompetensförsörjning. Missmatchningen på arbetsmarknaden hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Bristen på matchning skadar dock inte bara näringslivet direkt, även svårigheten att säkra kompetens för stadens verksamheter är en utmaning som i förlängningen drabbar det privata näringslivet. Staden måste fortsätta arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universiteten för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligt definierat. Istället för de nedskärningar det blågröna styret genomfört behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta efterfrågan.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, deras lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett sjunkande bostadsbyggande och minskat antal markanvisningar och detaljplaner kommer det hindra möjligheten att rekrytera både nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden.

Det råder även en avsaknad av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen. Här är policyn förvånansvärt passiv, helt utan nya insatser. Som exempel lyser frågan om en tydlig flyginfrastruktur helt med sin frånvaro, såväl i policyn som i den praktiska politiken. Näringslivet kräver stabilitet och tydlighet, inte oklara besked kring basala frågor om långsiktiga infrastruktursatsningar.

Socialdemokraterna ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete – vi vänder oss däremot mot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder

som utvecklar stadens näringslivsarbete – utan riskerar att bli hyllvärmare då åtgärderna redan utgör del av pågående arbete.

Socialnämnden

Reservation anfördes av Alexandra Mattson Åkerström m.fl. (V) enligt följande.

- Att delvis godkänna förvaltningens svar på remiss
- Att revidera näringslivspolicyn enligt denna skrivelse

Den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av en del självklarheter och andra delar som vi ställer oss frågande till. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara att agera som ett servicecenter åt företag.

Goda förutsättningar för företagande är förstås en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som hursomhelst ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag, samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att "Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden" visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter.

Det är anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro. Den föreslagna policyn saknar också en jämförelseanalys. Stadens ingång i dessa frågor bör vara att både i samverkan och vid upphandling ställa krav så att näringslivet bidrar till mänskliga rättigheter, jämställdhet, miljö- och klimathänsyn. Ett avsnitt om hur staden kan främja sådana beslut och aktiviteter hos näringslivet bör ingå i policyn. Detta är viktigt eftersom att näringslivet har stora möjligheter att vara en kraft för att förbättra sociala villkor, värna miljön och minska klimatpåverkan.

Vidare menar anser vi att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna. Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod; då

bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Reservation anfördes av Karin Gustafsson m.fl. (S) enligt följande.

Socialnämnden beslutar följande.

1) delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut

2) Därutöver anföras följande

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag samtidigt som inhemska företag har startat och vuxit. I internationella mätningar för innovation hamnar Stockholm ofta i topp. Vi välkomnar därför ambitionen med policyn samt att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Tyvärr kan vi konstatera att det föreslagna policyn i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer. Som exempel på konkreta åtgärder har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan innan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Den föreslagna näringslivspolicyn konstaterar kort att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag. Uppställning av redan konstaterat arbete återkommer i policyn, såväl gällande stadsutveckling till trygghetsfrågor. Ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete bör gå längre än att i stort bara konstatera nuvarande förhållanden.

Flera uppdrag i policyn saknar även viktiga överväganden och är i behov av förtydliganden. Detta gäller in minst i frågan om kompetensförsörjning. Missmatchningen på arbetsmarknaden hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Bristen på matchning skadar dock inte bara näringslivet direkt, även svårigheten att säkra kompetens för stadens verksamheter är en utmaning som i förlängningen drabbar det privata näringslivet. Staden måste fortsätta arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universiteten för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligt definierat. Istället för de nedskärningar det blågröna styret genomfört behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta efterfrågan.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett sjunkande bostadsbyggande och minskat antal markanvisningar och detaljplaner kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden.

Det råder även avsaknaden av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn förvånande passiv helt utan nya insatser. Som exempel lyser frågan om en tydlig flyginfrastruktur helt med sin frånvaro, såväl i policyn som i den praktiska politiken. Näringslivet kräver stabilitet och tydlighet, inte oklara besked kring basala frågor om långsiktiga infrastruktursatsningar.

Socialdemokraterna ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete – vi vänder oss däremot mot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder som utvecklar stadens näringslivsarbete – utan bara riskerar att bli hyllvärmare i en kontext där åtgärderna redan är konstaterade och del av ett redan pågående arbete

Särskilt uttalande gjordes av Linnea Vinge (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna ser negativt på åtgärder som särbehandlar vissa grupper i samhället. Lika villkor sett till möjligheter till småföretagande ska gälla samtliga medborgare i Stockholm, oavsett var de bor.

Med utgångspunkt i detta anser Sverigedemokraterna att punkten om särskilt främjande av småföretagande i ytterstadsdelarna bör strykas ur policyn

Ersättaryttrande gjordes av Anna Rantala Bonnier (Fi) enligt följande.

Instämde i förslag till beslut och reservation från (V).

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av Sara Stenudd m.fl. (V) enligt följande.

föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar enligt följande:

1. Att delvis godkänna kontorets svar på remiss.
2. Att revidera näringslivspolicyn enligt nedanstående anförande:

Den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av en del självklarheter och många delar oroväckande signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag.

Goda förutsättningar för företagande är förstas en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som hursomhelst ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag,

samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att ”Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden” visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter. Det är anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro.

Vidare menar Vänsterpartiet att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna. Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag samtidigt som inhemska företag har startat och vuxit. I internationella mätningar för innovation hamnar Stockholm ofta i topp. Vi välkomnar därför ambitionen med policyn samt att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Tyvärr kan vi konstatera att det föreslagna policyn i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer. Som exempel på konkreta åtgärder har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan innan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Den föreslagna näringslivspolicyn konstaterar kort att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag. Uppställning av redan konstaterat arbete återkommer i policyn, såväl gällande stadsutveckling till trygghetsfrågor. Ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete bör gå längre än att i stort bara konstatera nuvarande förhållanden.

Flera uppdrag i policyn saknar även viktiga överväganden och är i behov av förtydliganden. Detta gäller inte minst i frågan om kompetensförsörjning. Missmatchningen på arbetsmarknaden hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Bristen på matchning skadar dock inte bara näringslivet direkt, även svårigheten att säkra kompetens för stadens verksamheter är en utmaning som i förlängningen drabbar det privata näringslivet. Staden måste fortsätta arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universiteten för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligt definierat.

Istället för de nedskärningar det blågröna styret genomfört behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta efterfrågan.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu prognoser visar ett sjunkande bostadsbyggande och minskat antal markanvisningar och detaljplaner kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden.

Det råder även avsaknaden av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn förvånande passiv helt utan nya insatser. Som exempel lyser frågan om en tydlig flyginfrastruktur helt med sin frånvaro, såväl i policyn som i den praktiska politiken. Näringslivet kräver stabilitet och tydlighet, inte oklara besked kring fundamentala frågor gällande långsiktiga infrastruktursatsningar.

Socialdemokraterna ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete – vi vänder oss däremot mot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder som utvecklar stadens näringslivsarbete – utan bara riskerar att bli hyllvärmare i en kontext där åtgärderna redan är konstaterade och del av ett redan pågående arbete.

Ersättaryttrande gjordes av Madeleine Kaharascho Fridh (Fi) enligt följande.

Stockholm växer snabbt och har ett näringslivsklimat som attraherar företagande som både till form, innehåll och målsättning gynnar en samhällelig och ekonomisk helhet. Näringslivets aktörer är mycket olika till sin karaktär och storlek. Demokratiska personalkooperativ, idéburna företag med vinstutdelningsbegränsning, frilansare och småföretagare samsas med multinationella företag inom samma begrepp: ”näringsliv”. Detta ställer krav på politiken och staden att kunna förstå och ge stöd till nya former och behov hos personer inom näringslivet.

Den föreslagna policyn innehåller mycket som staden idag redan arbetar med, och tar egentligen inte några nya större insatser. Däremot saknas en del perspektiv såsom:

1. Det saknas diskussioner om näringslivets roll i klimatomställningen. Visserligen benämns frågan, men det saknas både tankar om att staden roll i en cirkulär ekonomi, möjligheten att ställa särskilda krav på företag när det gäller exempelvis fossilfria transporter (exempelvis i upphandlingsförfaranden) eller stadens möjligheter att uppmuntra företag inom delningsekonomin.

2. Policyn är helt i avsaknad av en jämställdhetsanalys och även analys av hur företagen ska bidra till ökad integration av nyanlända och andra grupper som idag beskrivs som stående ”långt från arbetsmarknaden”. I en tid då företags samhällsansvar står högt på dagordningen och när etik och moral som grund för företags lönsamhet på allvar diskuteras även i företagsvärlden, känns avsaknaden av sådana diskussioner inte bara besvärande, utan också otidsenliga.
3. Vidare saknar policyn ett barnrättsperspektiv och borde innehålla ett förhållningssätt till de tio barnrättsprinciper som FN:s Global Compact tagit fram för att hjälpa företag att ta större ansvar för barnets rättigheter. Många företag deltar aktivt i detta arbete och med tanke på att Sveriges framstående ställning gällande barnkonventionen är det rimligt att Stockholms policy för näringslivet även innefattar detta område. Exempel på principer är:
 - Erbjudna anständiga arbetsförhållanden för ung arbetskraft samt föräldrar och vårdnadshavare.
 - Se till att barn skyddas och är trygga i hela företags verksamhet och i alla företags inrättningar.
 - Se till att produkter och tjänster är säkra och sträva efter att främja barnets rättigheter genom dem.
 - Använda marknadsföring och reklam som respekterar och främjar barnets rättigheter.
 - Respektera och främja barnets rättigheter i relation till miljön och till fastigheterna som förvärvas och används.

En viktig poäng i den föreslagna policyn är att staden ska stå för god infrastruktur, och beskrivs i policyn främst som sådant som kan benämnas som ”hård” infrastruktur. I detta sammanhang glömmar det genusblinda policyförslaget sådant som att barnomsorg, äldreomsorg och utbildning utgör den kanske viktigaste infrastrukturen, den som möjliggör förvärvsarbete. Med dessa stora investeringar i infrastruktur, både i termer av omsorg och kommunikationsmöjligheter, bör det också finnas grund för att ställa krav på näringslivet att bidra inte bara med arbetstillfällen som genererar skatteintäkter, utan också med omställningar som leder till bättre klimat, minskad segregation och jämställdhet.

En näringslivspolicy är en god idé, men om den ska göra skillnad behövs fler avgörande perspektiv lyftas in för att främja ett inkluderande näringsliv i framkant.

Trafiknämnden

Reservation anfördes av Rikard Warlenius m.fl. (V) enligt följande.

- 1 Att delvis godkänna kontorets svar på remiss.
- 2 Att revidera näringslivspolicyn enligt nedanstående anförande:

Den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av en del självklarheter och många delar oroväckande signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag.

Goda förutsättningar för företagande är förstås en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som hursomhelst ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag, samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att ”Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden” visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter.

Det är anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro.

Vidare menar Vänsterpartiet att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna. Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Särskilt uttalande gjordes av Daniel Helldén (MP), Ulla Hamilton m.fl. (M), Peter Backlund (L), Svante Linusson (C) och Mikael Valier (KD) enligt följande.

Vi är positiva till en för staden gemensam näringslivspolicy. Ambitionen är att Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat år 2025 och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. Förslaget till policy är bra men perspektivet hur den kan bidra till en hållbar ekonomisk tillväxt och innovationer för hållbar samhällsutveckling kan utvecklas mer.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Valeskog m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag. Detta har skett samtidigt som flera inhemska företag har startat och vuxit. I internationella mätningar för innovation och start-up hamnar Stockholm ofta i toppen.

Vi välkomnar ambitionen i att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Samtidigt kan vi konstatera att det föreslagna dokumentet i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete i någon större omfattning, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer.

I de fall där policyn gör nedslag behöver uppdraget många gånger förtydligas och prioriteras. Åtgärderna är ofta breda och målsättningen för det övergripande praktiska tillvägagångssättet är odefinierat. Bland annat saknar policydokumentet insikt om att företagarnas intressen ibland kan stå i motsättning till bredare medborgarintressen. Än mindre finns riktlinjer för hur sådana intressekonflikter bör lösas. Inter minst inom trafiknämndens ansvarsområde kan sådana avvägningar bli aktuella.

Stadsdelarna har tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan innan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Gällande detta viktiga arbete skjuter policyn en eventuell utveckling på framtiden genom att kort konstatera att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag. Detta går igen såväl gällande allt från stadsutveckling till trygghetsfrågor.

I de enstaka fall policyn innehåller uppdrag som skärps saknas viktiga överväganden. Dit hör frågan om kompetensförsörjning som måste tydliggöras vidare. Missmatchningen hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Men bristen på matchning skadar inte bara näringslivet på ett direkt sätt. Svårigheten att säkra kompetensförsörjningen för stadens verksamheter är en akut utmaning för vår egen organisation. Här måste staden fortsätta att arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildning och universitet för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hör samma lokalt näringsliv är en god ambition men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligt definierat. Istället för nedskärningar behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antalet utbildningsplatser och möta efterfrågan.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett kraftigt sjunkande såväl bostadsbyggande som planerande för nya bostäder kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden.

Även avsaknaden av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn förvånande passiv helt utan nya insatser. Förslag om tidigarelagda investeringar i

tunnelbana och en flyginfrastruktur som möjliggör fler direktlinjer lyser helt med sin frånvaro såväl i policyn som i den praktiska politiken.

Det är också viktigt att poängtera angelägenheten av utökade medel för att kunna realisera de uppdrag som förvaltningarna redan idag jobbar mot. Vi har kunnat se i flera av stadens verksamheter hur skattesänkningar har fått gå före möjligheten för förvaltningarna att bedriva ett gott och effektivt arbete.

Socialdemokraterna ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete – vi vänder oss däremot mot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder som utvecklar stadens näringslivsarbete – utan bara riskerar att bli hyllvärmare i en kontext där åtgärderna redan är konstaterade och del av ett redan pågående arbete.

Ersätтарыttrande gjordes av Malin Ericsson (Fi) enligt följande.

Jag instämmer i förslag till beslut från vice ordförande Rikard Warlenius m.fl. (V)

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Martin Westmont (SD) enligt följande.

Förslag till beslut

1. Att förvaltningens förslag till beslut bifalls delvis
2. Att därutöver anföras följande:

Sverigedemokraterna ser negativt på åtgärder som särbehandlar vissa grupper i samhället. Lika villkor till småföretagande ska gälla samtliga medborgare i Stockholm, oavsett var de bor.

Med utgångspunkt i detta anser Sverigedemokraterna att punkten om särskilt främjande av småföretagande i ytterstadsdelarna bör strykas ur policyn

Särskilt uttalande gjordes av Karin Lekberg m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag samtidigt som inhemska företag har startat och vuxit. I internationella mätningar för innovation hamnar Stockholm ofta i topp. Vi välkomnar därför ambitionen med policyn samt att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas.

Tyvärr kan vi konstatera att den föreslagna policyn i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer. Som exempel på konkreta åtgärder har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan innan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Den föreslagna näringslivspolicyn konstaterar kort att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag. Uppställning av redan konstaterat arbete återkommer i policyn, gällande allt

från stadsutveckling till trygghetsfrågor. Ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete bör gå längre än att bara konstatera nuvarande förhållanden.

Flera uppdrag i policyn saknar även viktiga överväganden och är i behov av förtydliganden. Detta gäller in minst i frågan om kompetensförsörjning. Missmatchningen på arbetsmarknaden hotar på lång sikt stockholms tillväxt. Bristen på matchning skadar dock inte bara näringslivet direkt, även svårigheten att säkra kompetens för stadens verksamheter är en utmaning som i förlängningen drabbar det privata näringslivet. Staden måste fortsätta arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universiteten för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligt definierat. Istället för de nedskärningar det blågröna styret genomfört behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta efterfrågan.

Socialdemokraterna ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete. Men vi vänder oss mot att lägga ner resurser på dokument som bara är en upprepning av redan pågående arbete.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av Robert Mjörnberg m.fl. (V) enligt följande.

1. Äldrenämnden delvis godkänner förvaltningens svar på remissen
2. Äldrenämnden beslutar att revidera näringslivspolicyn enligt denna skrivelse:

Den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av en del självklarheter och många delar oroväckande signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag.

Goda förutsättningar för företagande är förstås en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som hursomhelst ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag, samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att "Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden" visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter.

Det är anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro.

Vidare menar Vänsterpartiet att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som inom Äldreomsorgen både förbättrar de seriösa företagens möjligheter medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till de äldre. Inspirerande exempel kan hämtas från

föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Särskilt uttalande gjordes av Mirja Räihä m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag. Detta samtidigt som flera inhemska företag har startat och vuxit. I internationella mätningar för innovation och start-ups hamnar Stockholm ofta i toppen.

Vi välkomnar ambitionen att stadens arbete för näringslivsfrågor nu uppmärksammas ytterligare. Fler jobb behöver skapas och fler behöver ges möjligheter till ett arbete. Av särskild vikt är att stärka arbetet med en inkluderande arbetsmarknad och hållbar utveckling utifrån arbetet med Agenda 2030. Samtidigt kan vi konstatera att det föreslagna dokumentet i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete i någon större omfattning, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer.

I de fall där policyn gör nedslag behöver uppdraget många gånger förtydligas och prioriteras. Åtgärderna är ofta breda och målsättningen för det övergripande praktiska tillvägagångssättet är odefinierad. Som exempel har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan innan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Gällande detta viktiga arbete skjuter policyn en eventuell utveckling på framtiden genom att kort konstatera att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag.

Samma konstaterande som redan idag är definierade går igen i policyn – gällande såväl allt mellan stadsutveckling till trygghetsfrågor. Det skulle kunna anses adekvat att ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete i princip inte bara konstaterar nuvarande förhållanden.

I de enstaka fall policyn innehåller uppdrag som skärps saknas viktiga överväganden. Dit hör frågan om kompetensförsörjning som måste tydliggöras vidare. Den bristande matchningen på arbetsmarknaden hotar på lång sikt Stockholms tillväxt och även stadens behov av utbildad arbetskraft. Men bristen på matchning skadar inte bara näringslivet på ett direkt sätt. Svårigheten att säkra kompetensförsörjningen för stadens verksamheter är en akut utmaning för vår egen organisation. Här måste staden fortsätta stärka samverkan mellan gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universiteten för att möta utmaningarna. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition, men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligare definierad. Istället för nedskärningar behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta såväl den enskildes efterfrågan och de behov som närings- och arbetslivet har.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden, särskilt de södra

stadsdelarna, måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett kraftigt sjunkande såväl bostadsbyggande som planerande för nya bostäder kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden.

Även avsaknaden av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn förvånande passiv helt utan nya insatser. Förslag om tidigare lagda investeringar i tunnelbana och en flyginfrastruktur som möjliggör fler direktlinjer lyser helt med sin frånvaro såväl i policyn som i den praktiska politiken.

Det är också viktigt att poängtera angelägenheten av utökade medel för att kunna realisera de uppdrag som förvaltningarna redan idag jobbar mot. Vi har kunnat se i flera av stadens verksamheter hur skattesänkningar har fått gå före möjligheten för förvaltningarna att bedriva ett gott och effektivt arbete.

Socialdemokraterna vill se ett offensivt och proaktivt arbete för stadens näringslivsutveckling som skapar fler jobb, starkare och hållbarare företag, bättre kompetensförsörjning och en mer inkluderande arbetsmarknad. Vi konstaterar dock att den nu föreslagna näringslivspolicyn i avsaknad på mer konkreta insatser riskerar att bli hyllvärmare i en kontext där åtgärderna redan är konstaterade och del av ett redan pågående arbete

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Lillemor Samuelsson m.fl. (V) enligt följande.

Den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av en hel del självklarheter, men ger i andra delar oroväckande signaler. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara att fungera som ett servicecenter åt företag. Goda förutsättningar för företagande är en helt okontroversiell fråga och de förutsättningarna är ofta sådana som ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag, samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att ”stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden” visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter. Det är anmärkningsvärt att föreslagna näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro.

Vänsterpartiet menar dessutom att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och

servicen till medborgarna. Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Särskilt uttalande gjordes av Johan Heinonen m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag. Detta samtidigt som flera inhemska företag har startat och vuxit. I internationella mätningar för innovation och start-ups hamnar Stockholm ofta i toppen. Vi välkomnar med det ambitionen i att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Samtidigt kan vi konstatera att det föreslagna dokumentet i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete i någon större omfattning, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer. I de fall där policyn gör nedslag behöver uppdraget många gånger förtydligas och prioriteras. Åtgärderna är ofta breda och målsättningen för det övergripande praktiska tillvägagångssättet är odefinierad. Som exempel har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan innan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Gällande detta viktiga arbete skjuter policyn en eventuell utveckling på framtiden genom att kort konstatera att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag.

Samma konstaterande som redan idag är definierade går igen i policyn – gällande såväl allt mellan stadsutveckling till trygghetsfrågor. Det skulle kunna anses adekvat att ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete i princip inte bara konstaterar nuvarande förhållanden. I de enstaka fall policyn innehåller uppdrag som skärps saknas viktiga överväganden. Dit hör frågan om kompetensförsörjning som måste tydliggöras vidare.

Missmatchningen hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Men bristen på matchning skadar inte bara näringslivet på ett direkt sätt. Svårigheten att säkra kompetensförsörjningen för stadens verksamheter är en akut utmaning för vår egen organisation. Här måste staden fortsätta arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universiteten för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition, men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligare definierad. Istället för nedskärningar behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta efterfrågan. Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett kraftigt sjunkande såväl bostadsbyggande som planerande för nya bostäder kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden. Även avsaknaden av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn

förvånande passiv helt utan nya insatser. Förslag om tidigarelagda investeringar i tunnelbana och en flyginfrastruktur som möjliggör fler direktlinjer lyser helt med sin frånvaro såväl i policyn som i den praktiska politiken.

Det är också viktigt att poängtera angelägenheten av utökade medel för att kunna realisera de uppdrag som förvaltningarna redan idag jobbar mot. Vi har kunnat se i flera av stadens verksamheter hur skattesänkningar har fått gå före möjligheten för förvaltningarna att bedriva ett gott och effektivt arbete. Socialdemokraterna ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete – vi vänder oss däremot mot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder som utvecklar stadens näringslivsarbete – utan bara riskerar att bli hyllvärmare i en kontext där åtgärderna redan är konstaterade och del av ett redan pågående arbete.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Hassan Jama m.fl. (V) enligt följande.

Den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av en del självklarheter och många delar oroväckande signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag. Goda förutsättningar för företagande är förstås en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som hursomhelst ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag, samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att ”Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden” visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter. Det är anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro. Vidare menar Vänsterpartiet att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna. Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Särskilt uttalande gjordes av Gustav Johansson m.fl. (M), Ulrika Strömberg (L), Ola Gabrielson (MP) och Christina Peterson (C) enligt följande.

Stockholm ska ha ett företags- och innovationsklimat i världsklass. I syfte att uppnå det har stadsledningskontoret tagit fram ett förslag till näringslivspolicy. Vi i majoriteten i Enskede-Årsta-Vantör har under en lång tid förespråkat att Söderorts näringsliv ska utvecklas då vår stadsdel har fler invånare som pendlar ut ur stadsdelen än som pendlar in för att gå till jobbet. Vi märker att detta ytterligare har förstärkts de senaste åren då kollektivtrafik och vägar utnyttjas till bristningsgränsen i riktning norrut under morgonrusningen, och i riktning söderut under eftermiddag och kväll. Det kommer bli än värre då tusentals bostäder ska färdigställas i vår stadsdel de närmaste åren utan att näringslivet växer i motsvarande takt i vårt område.

I näringslivspolicyn saknar vi följande:

- En genomarbetad och kommunicerad strategi på vilken denna näringslivspolicy vilar. I linje med en sådan strategi bör sedan varje stadsdel skapa sin egen strategi.
- Att staden verkar proaktivt genom att inventera och aktivt ta initiativ till dialog med de företag som finns i den egna regionen (istället för att bara organisera sig reaktivt när väl ett företag tar kontakt).
- Lokal kunskap om det lokala näringslivet och aktiv dialog med lokala företag.

Vi är samtidigt tveksamma till hur denna näringslivspolicy skall kunna implementeras utan att Stockholm Business Region (SBR) växer kraftigt. Vi ser gärna att stadsdelsförvaltningarna får ett större ansvar för dialogen med "sina" företag, för att undvika kostsam resursuppbyggnad inom SBR. Detta motsätter givetvis inte dedikerade smala team för att genomföra specifika uppdrag för t ex klusteruppbyggnad genom samarbeten mellan företag, universitet, myndigheter och andra organisationer. Det är i dessa skärningspunkter som de framgångsrikaste företagen föds. Här har stadsdelen/staden/regionen en viktig roll att fylla, genom att möjliggöra mötesplatser mellan dessa. Verktyg för detta kan t ex vara etablering av universitetscampusar/företagsinkubatorer/utbildningsverksamhet/lab.

Särskilt uttalande gjordes av Veronica Palm m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag. Detta samtidigt som flera inhemska företag har startat och vuxit. Vi välkomnar att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Samtidigt kan vi konstatera att det föreslagna dokumentet inte utvecklar det i någon större omfattning. Åtgärderna i texten är ofta breda och målsättningen för det övergripande. I de enstaka fall policyn innehåller uppdrag som skärps saknas viktiga överväganden. Dit hör frågan om kompetensförsörjning som måste tydliggöras vidare. Missmatchningen hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition, men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligare

definierad. Istället för nedskärningar behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta efterfrågan. Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett kraftigt sjunkande såväl bostadsbyggande som planerande för nya bostäder kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden. Även avsaknaden av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn förvånande passiv helt utan nya insatser. Förslag om tidigarelagda investeringar i tunnelbana och en flyginfrastruktur som möjliggör fler direktlinjer lyser helt med sin frånvaro såväl i policyn som i den praktiska politiken. Det är också viktigt att poängtera angelägenheten av ökade medel för att kunna realisera de uppdrag som förvaltningarna redan idag jobbar mot. Vi har kunnat se i flera av stadens verksamheter hur skattesänkningar har fått gå före möjligheten för förvaltningarna att bedriva ett gott och effektivt arbete. Vi vill se en fortsatt utveckling av stadens näringslivsarbete. Vi vänder oss däremot mot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder som utvecklar. Det är snarare handling som krävs för att säkerställa goda möjligheter för Stockholms näringsliv

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Kjell Backman m.fl. (S) och Marre Mayr m.fl. (V) enligt följande.

Enligt förvaltningens förslag till beslut samt att Farsta Stadsdelsnämnd därutöver anför att vår nämnd har haft ett aktivt lokalt näringslivsråd sedan 2011. Sedan 2014 adderades även så kallade ”utvecklingsfrågor” till den lokala policyn; stadsutveckling, trygghetsfrågor, kompetensförsörjning, kulturfrågor och tät dialog med olika parter inom näringslivet och på arbetsmarknaden. Då blev det Farsta utveckling- och näringslivsråd (FUN).

I Farsta har en positiv och engagerande anda utvecklats i samverkan med bland annat Stockholm Business region, SBR. Samverkan har i vissa fall varit oregelbunden och otydlig genom åren, enligt vår uppfattning. Men det har ändå varit ett proaktivt och framgångsrikt arbete.

Vi tycker att det är positivt med samordning, synkning och tydlighet, men tyvärr uppfattar vi inte de insatser och åtgärder som föreslås i policyn som tillräckligt tydliga eller konkreta vad gäller ansvarsfördelning. Det är till exempel otydligt hur ansvarsfördelningen ska se ut mellan kommunstyrelsen och SBR. Det är även otydligt på vilket sätt stadsdelsnämnderna kan och ska medverka.

Med lång erfarenhet av ett framgångsrikt arbete i Farsta upplever vi flera otydligheter i policyn, vilket kan få en motsatt effekt än den tänkta. Allt för många parter utan tydliga ansvarsområden föreslås samverka. En mer uttalad

ansvarsfördelning vore att föredra. Vi tycker också att policyn andas för lite tilltro till den lokala förmågan. Vad gäller Farsta så skulle vi ganska omgående kunna påbörja ett proaktivt arbete med den föreslagna policyn, men det finns risk att vårt arbete behöver pausas i väntan på att relationer och ansvarsfördelning är löst på central (och lokal) nivå.

Sedan finns det en märklig skrivning där policyn pekar på att småföretag ska främjas i ytterstaden. Att just småföretagande är lämpligt i ytterstaden är säkert inte felaktigt, men småföretag fungerar ju även väl innerstan. På samma sätt passar det även stora företag att etablera sig i ytterstaden. Det är behoven hos företagen som avgör var de hamnar och inte en förutbestämd idé om att små företag håller sig i utkanten av stan och stora innanför tullarna. Dessutom ser vi att ett antal större företag /organisationer som flyttar sina huvudkontor från innerstaden, främst beroende på höga hyreskostnader. Dessa företag/organisationer kan och vill vi bereda plats för i Farsta.

Här finns nämligen en stor utvecklingspotential med goda kommunikationer, vackra livsmiljöer, bra skolor och ett växande intressant kulturliv.

Därför vill vi föreslå en, som vi uppfattar det, en mer innovativ modell som påminner mer om det sätt som de olika kommunerna i Stockholms län arbetar för att tillskapa en lokal arbetsmarknad och främja etablering av företag samt offentlig service. Idag har Farsta Stadsdelsområde 60 000 invånare och gränsar i söder mot Tyresö kommun med 48 000 invånare, Haninge kommun med 90 000 invånare samt Huddinge kommun med 112 000 invånare.

Samtliga dessa kommuner är i likhet med Stockholm partners i Stockholm Business Alliance som via Stockholm Business Region arbetar för att skapa arbetstillfällen via etablering av såväl företag som offentliga verksamheter i hela Mälardalsområdet.

Farsta Stadsdelsnämnds tre grannkommuner bedriver även ett aktivt lokalt arbete för att skapa flera arbetstillfällen och ett växande företagande. Detta sker via respektive kommuns lokala näringslivskontor. Detta har inneburit att såväl Tyresö som Haninge och Huddinge under de senaste decennierna framgångsrikt kunnat utveckla befintliga arbetsplatsområden men också etablerat nya sådana.

Idag finns inom Farsta stadsdelsområde tre större företagsområden, ett i Gubbängen/Norra Sköndal i anslutning till Tyresö- och Nynäsvägen. De två andra är Larsboda och Telestaden (f.d. Telia) som ligger intill Nynäsvägen och har närhet till pendeltåg, T-bana samt busstrafik. Samtliga dessa tre företagsområden erbjuder goda möjligheter för etablering av flera företag, offentlig verksamhet och kulturverksamhet.

Men för att säkerställa en sådan utveckling i Farstaområdet krävs ett mera tydligt och offensivt arbete för att lyfta fram hela stadsdelens fördelar som lokaliseringalternativ för företag och offentlig verksamhet. En etablering av ett lokalt näringslivskontor inom Farsta stadsdelsförvaltning skulle ge stadsdelen samma möjligheter att arbeta lika offensivt och framgångsrikt som våra grannar i Tyresö, Haninge och Huddinge kommuner. För att stärka och utveckla Farstas lokala arbetsmarknad och företagande föreslår därför Farsta Stadsdelsnämnd att Stockholms kommunfullmäktige bör utreda och senare fatta beslut om att utse Farsta till en pilotstadsdel med ett lokalt etablerings- och näringslivskontor samt anvisa ekonomiska och personella resurser till detta.

Reservation anfördes av Leif Söderström m.fl. (SD) enligt följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen, med undantag för vad som anförs nedan. Sverigedemokraterna ser negativt på åtgärder som särbehandlar vissa grupper i samhället. Lika villkor sett till möjligheter till småföretagande ska gälla samtliga medborgare i Stockholm, oavsett var de bor. Med utgångspunkt i detta anser Sverigedemokraterna att punkten om särskilt främjande av småföretagande i ytterstadsdelarna bör strykas ur policyn.

Särskilt uttalande gjordes av Lars Jilmstad m fl. (M), Peter Öberg (L), Lisa Carlbom (MP) och Malena Liedholm Ndounou (C) enligt följande.

Vi välkomnar Näringslivspolicyn och vi instämmer till fullo i förvaltningens kloka synpunkter. Det är, som förvaltningen skriver, viktigt att ansvarsfrågor preciseras. Och vi menar, precis som förvaltningen, att ytterstadsdelarna givetvis kan härbärgera även större företag – och inte bara småföretag. Farsta står väl rustat att överföra policyn till en företagsam verklighet. Här kan nämndens råd – Farstas utvecklings- och näringslivsråd (FUN) – ha en viktig roll. FUN har i olika sammanhang såväl värnat om stadsdelens företagsområden och även pekat på de etableringsmöjligheter och eventuella klusterbildningar som Larsboda företagsområde kan erbjuda.

Ersättaryttrande gjordes av Sofia Modigh (KD) enligt följande.

Om jag hade haft förslags- och rösträtt hade jag yrkat att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Maria Ljuslin m.fl. (V) enligt följande.

Den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av en del självklarheter och många delar oroväckande signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag.

Goda förutsättningar för företagande är förstås en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som hursomhelst ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag, samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att 'Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden' visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter.

Det är anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro.

Vidare menar Vänsterpartiet att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna. Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Särskilt uttalande gjordes av Eva Fagerhem m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag. Detta samtidigt som flera inhemska företag har startat och vuxit. I internationella mätningar för innovation och start-ups hamnar Stockholm ofta i toppen.

Vi välkomnar ambitionen att stadens arbete för näringslivsfrågor nu uppmärksammas ytterligare. Fler jobb behöver skapas och fler behöver ges möjligheter till ett arbete. Av särskild vikt är att stärka arbetet med en inkluderande arbetsmarknad och hållbar utveckling utifrån arbetet med Agenda 2030. Samtidigt kan vi konstatera att det föreslagna dokumentet i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete i någon större omfattning, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer. I de fall där policyn gör nedslag behöver uppdraget många gånger förtydligas och prioriteras. Åtgärderna är ofta breda och målsättningen för det övergripande praktiska tillvägagångssättet är odefinierad. Som exempel har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan innan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Gällande detta viktiga arbete skjuter policyn en eventuell utveckling på framtiden genom att kort konstatera att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag.

Samma konstaterande som redan idag är definierade går igen i policyn – gällande såväl allt mellan stadsutveckling till trygghetsfrågor. Det skulle kunna anses adekvat att ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete i princip inte bara konstaterar nuvarande förhållanden.

I de enstaka fall policyn innehåller uppdrag som skärps saknas viktiga överväganden. Dit hör frågan om kompetensförsörjning som måste tydliggöras vidare. Den bristande matchningen på arbetsmarknaden hotar på lång sikt Stockholms tillväxt och även stadens behov av utbildad arbetskraft. Men bristen på matchning skadar inte bara näringslivet på ett direkt sätt. Svårigheten att säkra kompetensförsörjningen för stadens verksamheter är en akut utmaning för vår egen organisation. Här måste staden fortsätta stärka samverkan mellan gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universiteten för att möta utmaningarna. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt

näringsliv är en god ambition, men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligare definierad. Istället för nedskärningar behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta såväl den enskildes efterfrågan och de behov som närings- och arbetslivet har.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden, särskilt de södra stadsdelarna, måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett kraftigt sjunkande såväl bostadsbyggande som planerande för nya bostäder kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden.

Även avsaknaden av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn förvånande passiv helt utan nya insatser. Förslag om tidigarelagda investeringar i tunnelbana och en flyginfrastruktur som möjliggör fler direktlinjer lyser helt med sin frånvaro såväl i policyn som i den praktiska politiken. Det är också viktigt att poängtera angelägenheten av utökade medel för att kunna realisera de uppdrag som förvaltningarna redan idag jobbar mot. Vi har kunnat se i flera av stadens verksamheter hur skattesänkningar har fått gå före möjligheten för förvaltningarna att bedriva ett gott och effektivt arbete.

Socialdemokraterna vill se ett offensivt och proaktivt arbete för stadens näringslivsutveckling som skapar fler jobb, starkare och hållbarare företag, bättre kompetensförsörjning och en mer inkluderande arbetsmarknad. Vi konstaterar dock att den nu föreslagna näringslivspolicyn, i avsaknad av mer konkreta insatser, riskerar att bli hyllvärmare i en kontext där åtgärderna redan är konstaterade och del av ett redan pågående arbete.

Särskilt uttalande gjordes av Henrik Åkerlund (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna ser negativt på åtgärder som särbehandlar vissa grupper i samhället. Lika villkor sett till möjligheter till småföretagande ska gälla samtliga medborgare i Stockholm, oavsett var de bor. Med utgångspunkt i detta anser Sverigedemokraterna att punkten om särskilt främjande av småföretagande i ytterstadsdelarna bör strykas ur policyn.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Lisa Carlsson m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag. Detta samtidigt som flera inhemska företag har startat och vuxit. I internationella mätningar för innovation och start-ups hamnar Stockholm ofta i toppen.

Vi välkomnar med det ambitionen i att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Samtidigt kan vi konstatera att det föreslagna dokumentet i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete i någon större omfattning, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer. I de fall där policyn gör nedslag behöver uppdraget många gånger förtydligas och prioriteras. Åtgärderna är ofta breda och målsättningen för det övergripande praktiska tillvägagångssättet är odefinierad. Som exempel har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan innan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Gällande detta viktiga arbete skjuter policyn en eventuell utveckling på framtiden genom att kort konstatera att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag.

Samma konstaterande som redan idag är definierade går igen i policyn – gällande såväl allt mellan stadsutveckling till trygghetsfrågor. Det skulle kunna anses adekvat att ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete i princip inte bara konstaterar nuvarande förhållanden.

I de enstaka fall policyn innehåller uppdrag som skärps saknas viktiga överväganden. Dit hör frågan om kompetensförsörjning som måste tydliggöras vidare. Missmatchningen hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Men bristen på matchning skadar inte bara näringslivet på ett direkt sätt. Svårigheten att säkra kompetensförsörjningen för stadens verksamheter är en akut utmaning för vår egen organisation. Här måste staden fortsätta arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universiteten för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition, men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligare definierad. Istället för nedskärningar behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta efterfrågan.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett kraftigt sjunkande såväl bostadsbyggande som planerande för nya bostäder kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt.

Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden. Även avsaknaden av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn förvånande passiv helt utan nya insatser. Förslag om tidigarelagda investeringar i tunnelbana och en flyginfrastruktur som möjliggör fler direktlinjer lyser helt med sin frånvaro såväl i policyn som i den praktiska politiken.

Det är också viktigt att poängtera angelägenheten av utökade medel för att kunna realisera de uppdrag som förvaltningarna redan idag jobbar mot. Vi har kunnat se i flera av stadens verksamheter hur skattesänkningar har fått gå före möjligheten för förvaltningarna att bedriva ett gott och effektivt arbete.

Socialdemokraterna ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete – vi vänder oss däremot mot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder som utvecklar stadens näringslivsarbete – utan bara riskerar att bli hyllvärmare i en kontext där åtgärderna redan är konstaterade och del av ett redan pågående arbete

Särskilt uttalande gjordes av Mohibul Ezdani Khan (V) enligt följande.

Den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av en del självklarheter och många delar oroväckande signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag. Goda förutsättningar för företagande är förstås en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som hursomhelst ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg.

I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag, samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att "Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden" visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter.

Det är anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro.

Vidare menar Vänsterpartiet att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna. Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Kungsholmen stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Marie-Louise Siverstrand m.fl. (V) enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att delvis godkänna

förvaltningens svar på remiss

Stadsdelsnämnden beslutar att revidera näringslivspolicyn

enligt denna skrivelse

Den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av en del självklarheter och många delar oroväckande signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag.

Goda förutsättningar för företagande är förstås en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som hursomhelst ligger nära kommunens

kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag, samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att ”Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden” visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter.

Det är anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro.

Vidare menar Vänsterpartiet att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna. Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Särskilt uttalande gjordes av Rasmus Jonlund (L), Christer H Sjöblom m.fl. (M), Elisabet Wallgren (MP) Indra Rehbinder (C) och Maurice Forslund (KD) enligt följande.

Det ska vara enkelt att starta och driva företag i Stockholm och på Kungsholmen; att förverkliga affärsidéer och följa regler. Företagare i olika branscher skapar jobb, erbjuder service och gör staden och stadsmiljön intressantare. Ett bra företagsklimat skapar fler möjligheter för integration, för unga och andra att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Ett vitalt näringsliv gör Stockholm rikare ur många aspekter, och därför är näringslivsklimatet viktigt för alla stockholmare.

Förutsättningarna att driva företag på Kungsholmen ska vara goda och hindren små. Från stadsdelsnämnden värnar vi alla företag men inte minst våra lokala småföretagare, att det är lätt att få hjälp av vår förvaltning och att samarbetet fungerar väl med andra myndigheter och instanser, i och utanför staden. Det är positivt att målsättningen med näringslivspolicyn för hela kommunen ska leda till förbättrad service för företagare. Det är viktigt att konkreta åtgärder som exempelvis förenklade kontaktvägar och minimalt krångel genomförs så snart som möjligt.

Särskilt uttalande gjordes av Arvid Vikman m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag. Detta samtidigt som flera inhemska företag har startat

och vuxit. I internationella mätningar för innovation och start-ups hamnar Stockholm ofta i toppen.

Vi välkomnar med det ambitionen i att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Samtidigt kan vi konstatera att det föreslagna dokumentet i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete i någon större omfattning, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer.

I de fall där policyn gör nedslag behöver uppdraget många gånger förtydligas och prioriteras. Åtgärderna är ofta breda och målsättningen för det övergripande praktiska tillvägagångssättet är odefinierad. Som exempel har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan innan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Gällande detta viktiga arbete skjuter policyn en eventuell utveckling på framtiden genom att kort konstatera att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag.

Samma konstaterande som redan idag är definierade går igen i policyn – gällande såväl allt mellan stadsutveckling till trygghetsfrågor. Det skulle kunna anses adekvat att ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete i princip inte bara konstaterar nuvarande förhållanden.

I de enstaka fall policyn innehåller uppdrag som skärps saknas viktiga överväganden. Dit hör frågan om kompetensförsörjning som måste tydliggöras vidare. Missmatchningen hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Men bristen på matchning skadar inte bara näringslivet på ett direkt sätt. Svårigheten att säkra kompetensförsörjningen för stadens verksamheter är en akut utmaning för vår egen organisation. Här måste staden fortsätta arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universiteten för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition, men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligare definierad. Istället för nedskärningar behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta efterfrågan.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett kraftigt sjunkande såväl bostadsbyggande som planerande för nya bostäder kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Ulla Sjöbergh m.fl. (S) och Amanda Elfström m.fl. (V) enligt följande.

Vi välkomnar ambitionen att näringslivsfrågorna uppmärksammas men den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av många självklarheter och många delar oroväckande signalord.

I stället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratisk, ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag. Stockholm hamnar ofta i toppen i internationella mätningar för innovation och "start-ups" och flera inhemska företag har startat och vuxit. Vi välkomnar därför ambitionen att näringslivsfrågorna uppmärksammas. I de fall policyn gör nedslag behöver uppdraget många gånger förtydligas och prioriteras. Det vore relevant att ett dokument om utveckling av näringslivsarbetet i princip inte bara slår fast nuvarande förhållande utan också visar vägen framåt.

Samma konstaterande som redan idag är definierade går igen i policyn- gällande såväl allt mellan stadsutveckling till trygghetsfrågor och det vore relevant att ett dokument om utveckling av näringslivsarbetet i princip inte bara slår fast nuvarande förhållande utan också visar vägen framåt. I dokumentet saknas viktiga övervägande dit hör kompetensförsörjning som måste tydliggöras. I stället för nedskärningar behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antalet utbildningsplatser och möta efterfrågan. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar för att starta och driva företag.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är minst lika viktig del för ett växande näringsliv. Prognoser visar ett kraftigt sjunkande såväl bostadsbyggande som planerade för nya bostäder. Detta kommer att försämra rekrytering både nationellt som internationellt och försämra rörligheten på arbetsmarknaden.

Även avsaknaden av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policy förvånande passiv helt utan nya satsningar- Förslag om tidigarelagda investeringar i tunnelbana och en flyginfrastruktur lyser med sin frånvaro såväl i policyn som i den praktiska politiken.

Det är anmärkningsvärt att policyn vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Även näringslivet behöver en utgångspunkt i att främja omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad. Policyn behöver också omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna.

Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då vi bland annat ställde högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten - vilket stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänst med högre kvalitet. Det är också viktigt att poängtera vikten av ökade medel för att kunna realisera de uppdrag som förvaltningen redan idag jobbar för. Vi har kunnat se i flera av stadens verksamheter hur skattesänkningar har fått gå före möjligheten för förvaltningarna att bedriva ett gott och effektivt arbete.

Vi socialdemokrater och Vänsterpartister ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete men vi vänder oss däremot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder som utvecklar stadens näringslivsarbete- utan

bara riskerar att bli hyllvärmare i ett sammanhang där åtgärderna redan är konstaterande och en del av ett redan pågående arbete.

Reservation anfördes av Lena-Karin Lifvenhjelms (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna ser negativt på åtgärder som särbehandlar vissa grupper i samhället. Lika villkor sett till möjligheter till småföretagande ska gälla samtliga medborgare i Stockholm, oavsett var de bor. Med utgångspunkt i detta vill vi därför yrka på att punkten om särskilt främjande av småföretagande i ytterstadsdelarna bör strykas ur policyn.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Niklas Thorén m.fl. (V) enligt följande.

Den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av en del självklarheter och många delar oroväckande signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag.

Goda förutsättningar för företagande är förstås en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som hursomhelst ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag, samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att ”Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden” visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter.

Det är anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro.

Vidare menar Vänsterpartiet att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna. Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Särskilt uttalande gjordes av Benjamin Dousa m.fl. (M), Cecilia Ekman (L), Martin Michel (MP) och Ismail Ertürk (C) enligt följande.

Policyn nämner inledningsvis FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling enligt Agenda 2030, de nämns inledningsvis. Men de 16 nationella miljö kvalitetsmålen som är beslutade om och de lokala miljöhandlingsplanerna saknas.

Det är viktigt att man ser klimat- och miljöarbetet med ny och modern miljöteknik som en möjlighet att skapa nya företag och nya jobb. Det lokala näringslivet i stadsdelarna så som företagare-föreningar, fastighetsägarföreningar, stadsdelens lokala verksamhetsplaner, näringslivsråd med mera har en viktig roll att spela. Många arbetstillfällen skapas hos de mindre företagen och det är viktigt att staden har gott samarbete med de lokala företagareföreningarna.

Tydliga och smidiga kontaktvägar liksom samverkan och samarbetet mellan och inom kommunen förvaltningar och tjänstepersoner är helt avgörande för att näringslivspolicyns mål och syften ska kunna uppnås. Målet för Nöjd Kundindex är högt och ambitiöst. Täta uppföljningar är nödvändiga. Politiker och företrädare för företagareföreningar och tjänstepersoner från stadsdelsförvaltningen behöver ett gott samarbete och dialoger för att utöka samverkan och trygghetsskapande åtgärder i stadsdelsområdena och för arbetet med åtgärder som kan leda till ökat företagande och fler arbetsplatser i stadsdelsområdena.

Särskilt uttalande gjordes av Elvir Kazinic m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag. Detta samtidigt som flera inhemska företag har startat och vuxit. I internationella mätningar för innovation och start-ups hamnar Stockholm ofta i toppen.

Vi välkomnar ambitionen att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Samtidigt kan vi konstatera att det föreslagna dokumentet i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete i någon större omfattning, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer. I de fall där policyn gör nedslag behöver uppdraget många gånger förtydligas och prioriteras. Åtgärderna är ofta breda och målsättningen för det övergripande praktiska tillvägagångssättet är odefinierad. Som exempel har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region redan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Gällande detta viktiga arbete skjuter policyn en eventuell utveckling på framtiden genom att kort konstatera att det ska ske en samverkan, ett uppdrag som redan idag finns.

I de enstaka fall policyn innehåller uppdrag som skärps saknas viktiga överväganden. Dit hör frågan om kompetensförsörjning som måste tydliggöras vidare. Missmatchningen hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Men bristen på matchning skadar inte bara näringslivet på ett direkt sätt. Svårigheten att säkra kompetensförsörjningen för stadens verksamheter är en akut utmaning för vår egen organisation. Här måste staden fortsätta arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universiteten för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition, men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligare definierad. Istället för nedskärningar behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta efterfrågan.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar såväl ett kraftigt sjunkande bostadsbyggande som planerande för nya bostäder kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden.

Även avsaknaden av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn förvånande passiv och helt utan nya insatser. Förslag om tidigarelagda investeringar i tunnelbana och en flyginfrastruktur som möjliggör fler direktlinjer lyser helt med sin frånvaro såväl i policyn som i den praktiska politiken. Det är också viktigt att poängtera angelägenheten av utökade medel för att kunna realisera de uppdrag som förvaltningarna redan idag jobbar mot. I flera av stadens verksamheter har vi kunnat se hur skattesänkningar fått gå före möjligheten för förvaltningarna att bedriva ett gott och mer utvecklande effektivt arbete. Socialdemokraterna ser naturligtvis fram emot en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete. Vi vänder oss däremot mot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder som utvecklar stadens näringslivsarbete – utan bara riskerar att bli hyllvärmare i en kontext där åtgärderna redan är konstaterade och del av ett redan pågående arbete.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Tina Kratz m.fl. (V) enligt följande.

Den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av en del självklarheter och många delar oroväckande signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företaget.

Goda förutsättningar för företagande är förstås en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som hursomhelst ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg.

I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag, samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att "Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden" visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter.

Det är anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro.

Vidare menar Vänsterpartiet att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna. Inspirerande exempel kan hämtas från föregående mandatperiod, då bland annat den utvecklade äldreboendeplaneringen bidrog till att stärka de seriösa aktörernas möjligheter att bidra till utbyggnaden av äldreboenden och högre krav på arbetsvillkoren i den privata hemtjänsten stärkte såväl de seriösa företagens konkurrensmöjligheter som de äldres möjligheter att få hemtjänstinsatser med högre kvalitet och utan utnyttjande av personal.

Särskilt uttalande gjordes av Monica Lövström m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag. Detta samtidigt som flera inhemska företag har startat och vuxit. I internationella mätningar för innovation och start-ups hamnar Stockholm ofta i toppen.

Vi välkomnar med det ambitionen i att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Samtidigt kan vi konstatera att det föreslagna dokumentet i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete i någon större omfattning, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer.

I de fall där policyn gör nedslag behöver uppdraget många gånger förtydligas och prioriteras. Åtgärderna är ofta breda och målsättningen för det övergripande praktiska tillvägagångssättet är odefinierad. Som exempel har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan innan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Gällande detta viktiga arbete skjuter policyn en eventuell utveckling på framtiden genom att kort konstatera att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag.

Samma konstaterande som redan idag är definierade går igen i policyn – gällande såväl allt mellan stadsutveckling till trygghetsfrågor. Det skulle kunna anses adekvat att ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete i princip inte bara konstaterar nuvarande förhållanden. I de enstaka fall policyn innehåller uppdrag som skärps saknas viktiga överväganden. Dit hör frågan om kompetensförsörjning som måste tydliggöras vidare. Mismatchningen hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Men bristen på matchning skadar inte bara näringslivet på ett direkt sätt. Svårigheten att säkra kompetensförsörjningen för stadens verksamheter är en akut utmaning för vår egen organisation. Här måste staden fortsätta arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universiteten för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition, men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligare definierad. Istället för nedskärningar behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta efterfrågan.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett kraftigt sjunkande såväl bostadsbyggande som planerande för nya bostäder kommer det både hindra

möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden.

Även avsaknaden av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn förvånande passiv helt utan nya insatser. Förslag om tidigarelagda investeringar i tunnelbana lyser helt med sin frånvaro såväl i policyn som i den praktiska politiken.

Det är också viktigt att poängtera angelägenheten av ökade medel för att kunna realisera de uppdrag som förvaltningarna redan idag jobbar mot. Vi har kunnat se i flera av stadens verksamheter hur skattesänkningar har fått gå före möjligheten för förvaltningarna att bedriva ett gott och effektivt arbete. Socialdemokraterna ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete – vi vänder oss däremot mot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder som utvecklar stadens näringslivsarbete – utan bara riskerar att bli hyllvärmare i en kontext där åtgärderna redan är konstaterade och del av ett redan pågående arbete.

Särskilt uttalande gjordes av Mads Lundgaard (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna ser negativt på åtgärder som särbehandlar vissa grupper i samhället. Lika villkor sett till möjligheter till småföretagande ska gälla samtliga medborgare i Stockholm, oavsett var de bor.

Med utgångspunkt i detta anser Sverigedemokraterna att punkten om särskilt främjande av småföretagande i ytterstadsdelarna bör strykas ur policyn.

Skärholmen stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Salar Rashid (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag samtidigt som inhemska företag har startat och vuxit. I internationella mätningar för innovation hamnar Stockholm ofta i topp. Vi välkomnar därför ambitionen med policyn samt att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Tyvärr kan vi konstatera att det föreslagna policyn i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer. Som exempel på konkreta åtgärder har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region redan innan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Den föreslagna näringslivspolicyn konstaterar kort att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag. Uppställning av redan konstaterat arbete återkommer i policyn, såväl gällande stadsutveckling som trygghetsfrågor.

Ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete bör gå längre än att i stort bara konstatera nuvarande förhållanden. Flera uppdrag i policyn saknar viktiga överväganden och är i behov av förtydliganden. Detta gäller inte minst i frågan om kompetensförsörjning. Missmatchningen på arbetsmarknaden hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Bristen på matchning skadar dock inte bara näringslivet direkt,

även svårigheten att säkra kompetens för stadens verksamheter är en utmaning som i förlängningen drabbar det privata näringslivet. Staden måste fortsätta arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universitetet för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligt definierat.

I stället för de nedskärningar det blågröna styret genomfört och som inneburit minskade resurser för bland annat jobbtorgen, vuxenutbildningen och återigen neddragningar i satsningarna på att hjälpa personer långt från arbetsmarknaden att hitta en väg till jobb, så behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta efterfrågan. Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett sjunkande bostadsbyggande och minskat antal markanvisningar och detaljplaner kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden. Att det saknas konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn förvånande passiv helt utan nya insatser. Som exempel lyser frågan om en tydlig flyginfrastruktur helt med sin frånvaro, såväl i policyn som i den praktiska politiken. Näringslivet kräver stabilitet och tydlighet, inte oklara besked kring basala frågor om långsiktiga infrastruktursatsningar. Ett annat område som saknas inom näringslivspolicy är även en jämställdhetsanalys.

Vi behöver även starkare skrivningar gällande klimatsmarta lösningar och klimatneutralitet. Vi vet att det finns många krafter inom näringslivet som ser fördelarna med både klimatanpassning och jämställdhet. Dessa krafter kan få extra stöd genom att staden också ställer krav på sådana aspekter, både i samverkan och i upphandlingar. Näringslivet är en del av staden och de ska också bidra till stadens målsättningar i frågor om social hänsyn, jämställdhet och miljöhänsyn. Ett avsnitt om hur staden kan främja sådana beslut och aktiviteter hos näringslivet bör ingå i policyn. Särskilt mot bakgrund av att näringslivet har stora möjligheter att också vara en kraft för att förbättra sociala villkor och miljöhänsyn även i andra delar av landet. Socialdemokraterna ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete – vi vänder oss däremot mot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder som utvecklar stadens näringslivsarbete – utan bara riskerar att bli hyllvärmare i en kontext där åtgärderna redan är konstaterade och del av ett redan pågående arbete.

Särskilt uttalande gjordes av Tapani Juntunen (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna ser negativt på åtgärder som särbehandlar vissa grupper i samhället. Lika villkor sett till möjligheter till småföretagande ska gälla samtliga

medborgare i Stockholm, oavsett var de bor. Med utgångspunkt i detta anser Sverigedemokraterna att punkten om särskilt främjande av småföretagande i ytterstadsdelarna bör strykas ur policyn.

Ersättaryttrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (FI) enligt följande.

Den föreslagna policyn innehåller mycket som staden idag redan arbetar med, och tar egentligen inte några nya större ansatser. Däremot saknas en del perspektiv såsom:

1. Diskussioner om näringslivets roll i klimatomställningen. Visserligen benämns frågan, men det saknas tankar om stadens roll i en cirkulär ekonomi, möjligheten att ställa särskilda krav på företag när det gäller exempelvis fossilfria transporter (exempelvis i upphandlingsförfaranden) eller stadens möjligheter att uppmuntra företag inom delningsekonomin.
2. Policyn är helt i avsaknad av en jämställdhetsanalys och även analys av hur företagen ska bidra till ökad integration av nyanlända och andra grupper som idag beskrivs som stående ”långt från arbetsmarknaden”. I en tid då företags samhällsansvar står högt på dagordningen och när etik och moral som grund för företags lönsamhet på allvar diskuteras även i företagsvärlden, känns avsaknaden av sådana diskussioner inte bara besvärande, utan också otidsenliga.
3. Vidare saknar policyn ett barnrättsperspektiv och borde innehålla ett förhållningssätt till de tio barnrättsprinciper som FN:s Global Compact tagit fram för att hjälpa företag att ta större ansvar för barnets rättigheter. Många företag deltar aktivt i detta arbete och med tanke på Sveriges framstående ställning gällande barnkonventionen är det rimligt att Stockholms policy för näringslivet även innefattar detta område.

En viktigt poäng i den föreslagna policyn är att staden ska stå för god infrastruktur, men det beskrivs i policyn främst som sådant som kan benämnas som ”hård” infrastruktur. I detta sammanhang glömmes det genusblinda policyförslaget sådant som att barnomsorg, äldreomsorg och utbildning utgör den kanske viktigaste infrastrukturen, den som möjliggör förvärvsarbete. Med dessa stora investeringar i infrastruktur, både i termer av omsorg och kommunikationsmöjligheter, bör det också finnas grund för att ställa krav på näringslivet att bidra inte bara med arbetstillfällen som genererar skatteintäkter, utan också med omställningar som leder till bättre klimat, minskad segregering och jämställdhet. En näringslivspolicy är en god idé, men om den ska göra skillnad behövs fler avgörande perspektiv lyftas in för att främja ett inkluderande näringsliv i framkant.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Rashid Mohammed m.fl. (V) och Anna Jonazon m.fl. (S) enligt följande.

Den näringslivspolicy som nu ligger ute på remiss består av en del självklarheter och många delar oroväckande signalord. Istället för den föregående mandatperiodens fokus på en stad som håller samman, som är demokratiskt, ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar, får vi nu ett dokument där kommunens huvuduppgift tycks vara som ett servicecenter åt företag.

Goda förutsättningar för företagande är förstås en helt okontroversiell fråga, och de förutsättningarna är ofta sådana som hursomhelst ligger nära kommunens kärnuppgifter; att människor ska ha bostad, utbildning, anställningstrygghet, välfärd och omsorg. I en stad med trygga anställningar, god omsorg, satsningar på utbildning och tillgång till bostäder finns det goda förutsättningar att starta och driva företag, samt att hitta arbetskraft med relevant kompetens. Men att lägga fram en policy som föreslår att ”Stadens medarbetare ska verka med ett näringslivsperspektiv oavsett funktion i staden” visar på en oroande okunskap om stadens anställdas villkor och huvuduppgifter.

Det är anmärkningsvärt att föreslagen näringslivspolicy vare sig i syfte, mål, fokusområden eller i föreslagna åtgärder tar upp näringslivets roll i klimatomställningen. Stadens näringslivspolicy behöver ha sin utgångspunkt i att främja ett näringsliv som bidrar till den stora omställningen till en fossilbränslefri och hållbar stad, men detta perspektiv lyser med sin frånvaro. Vidare menar vi att en näringslivspolicy behöver omfatta delar som både förbättrar de seriösa företagens möjligheter, medarbetarnas arbetsvillkor och servicen till medborgarna

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Anders Göransson m.fl. (S) enligt följande.

En viktig förklaring till att Sverige kunnat förvandlas från ett fattigt land till en välfärdsstat är ett fungerande samspel mellan arbetsgivare och anställda, baserat på kollektivavtal. En avgörande förutsättning för ett framgångsrikt näringsliv i Stockholm är att detta samspel kan fortsätta. Vi anser att staden i sin näringslivspolicy bör notera detta, och därmed vikten av starka och ansvarsfulla fackföreningar för ett framgångsrikt näringsliv.

Stadsdelsnämnderna har till uppgift att samverka och odla kontakterna i lokala näringslivsfrågor. Här har vi tidigare varit aktiva inom ramen för Söderandan, vårt lokala brottsförebyggande råd. Inte minst gäller det i arbetet med de nyanlända. Där stadsdelen visat vägen och där flera företag och organisationer gjort ett mycket gott arbete.

Ett annat område där vi tror på konkretion handlar om belysningen. Flera företagarföreningar, men också enskilda medborgare har velat se satsningar på julbelysning i stadsdelsområdet. Vi tror att detta är ett exempel på hur vi skulle kunna utnyttja den kraft som finns i det lokala näringslivet.

Reservation anfördes av Christina Wallmark m.fl. (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna ser negativt på åtgärder som särbehandlar vissa grupper i samhället. Lika villkor och möjligheter ska gälla alla småföretagare i Stockholm, oavsett var de bor. Med ovanstående utgångspunkt anser Sverigedemokraterna att punkten om särskilt främjande av småföretagande i ytterstadsdelarna ska strykas ur föreslagen näringslivspolicy.

Särskilt uttalande gjordes av Christoffer Järkeborn m.fl. (M), Anne-Lie Elfván (L), Anna-Klara Müntzing (MP) och Lars Rottem Krangnes (C) enligt följande.

Vi i den grönbåla majoriteten tycker det är bra att Stockholm nu får en näringslivspolicy. Stockholm rasade 121 platser på Svenskt Näringslivs ranking av företagsvänliga kommuner under förra mandatperioden. Genom att definiera tydliga ansvarsområden och lyfta stadens alla medarbetares betydelse, lägger policyn grunden för att Stockholm igen kan få ett företagsklimat som är bland Sveriges bästa.

Stadsdelsnämnderna tilldelas i policyn ett konkret ansvar för att

- Erbjuder god service, effektivitet och rättssäkerhet i all kontakt med företag och entreprenörer
- Stärker företagarespektivet i strategiskt trygghetsarbete och säkerställer goda förutsättningar för företagande
- Involverar det lokala näringslivet i arbetet med platsamverkan
- Erbjuder en tydlig kontaktväg för företagen in till staden gällande frågor som rör stadsmiljön hos respektive stadsdelsnämnd.

Tydliga kontaktvägar in till staden och effektiva strukturer för god samverkan och återkoppling är avgörande. Söderandan är ett exempel på en gemensam arena som fungerar bra, men vi vill även titta på hur vi kan stärka och effektivisera samverkan med det lokala näringslivet inom andra delar av stadsdelens verksamhet. Vi ser många möjligheter till konstruktiv samverkan mellan stadsdelen och det lokala näringslivet vad gäller bland annat renhållning, underhåll och ökad trygghet genom gemensamma aktiviteter. Praktikplatser och utbildning är aktuellt inte minst inom de verksamheter inom vård och omsorg där staden och företagen har gemensamma intressen av att komma tillrätta med personalbristen. Ett ökat samarbete kan också öka incitamenten för att ta emot personer som har behov av särskilda anställningsformer.

Klimatåtgärder är ett högt prioriterat område för staden och stadsdelsnämnden, och även här kan vi uppnå mer genom systematiskt samarbete med näringslivet. Vi välkomnar att Region Stockholm nu sett till att inrätta ett klimatkansli, vilket kommer att bli ett viktigt stöd för både kommunerna i regionen och för näringslivet. Många företag och företagare i Södermalm är engagerade i sin närmiljö. Samverkan mellan stadsdelen och det lokala näringslivet kring stadsmiljön kan bli en aktuell fråga. I dagsläget måste det tas ett beslut i kommunfullmäktige om bidrag större än 500 000 kronor till skötsel eller investering på stadens mark. Vi anser att processen bör förenklas och denna typ av medfinansiering underlättas. I förslaget till näringslivspolicy beskrivs att Stockholm Business Region ska inrätta nya former för

samverkan inom staden, med bland annat stadsdelsnämnderna. Vi ser gärna effektivare former för samverkan även stadsdelsnämnderna emellan, som till exempel ett systematiskt erfarenhetsutbyte kring de delar av stadsdelarnas verksamhet som företagen möter i sin vardag.

Vi vill också poängtera vikten av att verka för en hållbar tillväxt, precis som målet i Agenda 2030 anger. Det finns med i näringslivspolicyn men det skulle vinna på att anges ännu tydligare. Att policyn ska följas upp genom ordinarie uppföljning i tertialrapporter och verksamhetsberättelser, säkerställer att den används i den dagliga verksamheten och att verksamhet och resultat med jämna mellanrum mäts mot policyns mål. Vi ser fram emot att implementera policyn i Södermalms stadsdelsnämnds verksamhet, och bidra till att Stockholm igen får Sveriges bästa företagsklimat.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Mattias Håkansson m.fl. (V) enligt följande.

Om arbetskraftsinvandring

Two tydliga grupper kan urskiljas bland arbetskraftsinvandrare: de mycket lågkvalificerade och de högt specialiserade. Bägge grupperna är numerärt sett ungefär lika stora.

Tillvaron för den lågkvalificerade gruppen präglas av mycket starka beroendeförhållanden och usla arbetsvillkor. Under den senaste tioårsperioden har skandalerna avlöst varandra. Det har handlat om thailändska bärplockare, skogsarbetare från Kamerun, städerskor som tjänar 10-20 kronor i timmen, det rena slaveriet som förekommer i restaurangköken. Arbetsgivare som säljer anställningserbjudanden/arbetstillfällen har förekommit, fullt lagligt.

Den som blir av med jobbet blir också av med arbetstillståndet och därmed uppehållstillståndet. Detta innebär ett extremt starkt beroendeförhållande där migranten mycket sällan vågar säga ifrån. Arbetsgivaren straffas extremt sällan för att ha fuskat; all risk bärs av den anställde. Det är en orimlig ordning. Tillvaron för den högkvalificerade gruppen ser annorlunda ut, och man kan anta att denna grupp är vanligare i Stockholm. Här är det långt mer ovanligt med usla villkor och medvetet utnyttjande. Dock har ändå ett alltför stort antal drabbats av så kallade kompetensutvisningar. Alltså där varken arbetsgivare eller arbetstagare egentligen begått något större fel, men där små administrativa misstag och missförstånd innebär fullkomligt oproportionerliga konsekvenser. Även om man har ett välbetalt jobb, har etablerat sig, och är anställd hos ett företag som sköter sig, kan uppehållstillståndet dras in på grund av detaljer i en blankett, några semesterdagar för många sparade eller annat som för en svensk arbetstagare skulle anses vara petitesser och som såväl fack som arbetsgivare skulle försöka lösa praktiskt och i bästa samförstånd. Det är också en orimlig ordning.

Men trots att reglerna slår på olika sätt, har de en gemensam nämnare - att det alltid är migranten som drabbas. Problemen bottnar i samma regelverk och i samma fenomen: att uppehållstillståndet är knutet till arbetstillståndet, och att arbetsgivare

nästan alltid går skadefria om något gått fel. Det är alltid arbetskraftsinvandrarens uppehållstillstånd som i slutändan ligger i vågskålen.

När då Stockholms stad nu påtar sig att verka för att ”förenkla” reglerna är det förstås den senare gruppen som avses. Att hindra onödiga kompetensförluster i Kista eller på sjukhusen är givetvis en rimlig ambition. Men ”förenklade” regler påverkar också den förra gruppen. Och här är det verkligen inte förenklingar som behövs. Tvärtom, det krävs mycket tydligare regler, reella möjligheter att bestraffa misskötsamma arbetsgivare, och en kontrollapparat värd namnet. En förenkling skulle snarare innebära ännu mer fusk, slaveri och illojal konkurrens som slår ut seriösa företag i berörda branscher. Denna problembild bör naturligtvis finnas med i analysen innan man tar ställning för ”förenklingar”. Utöver ovanstående resonemang i sak, finns även formella skäl att fundera över lobbyingambitionen. Det kan ifrågasättas ifall uppgiften ens faller inom kommunal kompetens.

Om kompetensförsörjning

Näringslivspolicyn presenteras samtidigt som den största slakten i modern tid pågår på Arbetsförmedlingen. Det samhällsliga ansvaret för kompetensförsörjning, matchning och fortbildning har traditionellt burits huvudsakligen av denna myndighet. Stockholms kommun bör vara försiktig med att påta sig så höga ambitioner inom detta område, samt höja kravnivån gentemot företagen.

När välfärdens kärnfunktioner går på knäna bör inte kommunen ta på sig sådant arbete och sådana kostnader som inte ligger ens i närheten av kärnuppdraget. Istället bör staden kräva att staten tar sitt ansvar.

Om nämnders ansvar och ambitionsnivå

Det sägs att näringslivsperspektivet ska ”genomsyra” stadens verksamhet på en mängd olika nivåer. Man hade kunnat välja andra ord såsom ”ta hänsyn till” eller liknande. Men ordvalet är genomsyra. Och detta är ett oerhört starkt ordval som signalerar ambitionen att andra intressen ska sättas på undantag. Det är en orimlig hållning som går rakt emot de mest självklara demokratiska principer. Kommunens främsta ansvar är gentemot dess medborgare – inte näringslivet.

Särskilt uttalande gjordes av Stefan Johansson m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag. Detta samtidigt som flera inhemska företag har startat och vuxit. I internationella mätningar för innovation och start-ups hamnar Stockholm ofta i toppen.

Vi välkomnar med det ambitionen i att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Samtidigt kan vi konstatera att det föreslagna dokumentet i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete i någon större omfattning, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer. I de fall där policyn gör nedslag behöver uppdraget många gånger förtydligas och prioriteras. Åtgärderna är ofta breda och målsättningen för det övergripande praktiska tillvägagångssättet är odefinierad. Som exempel har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan innan ett uppdrag att samverka med det lokala

näringslivet. Gällande detta viktiga arbete skjuter policyn en eventuell utveckling på framtiden genom att kort konstatera att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag.

Samma konstaterande som redan idag är definierade går igen i policyn – gällande såväl allt mellan stadsutveckling till trygghetsfrågor. Det skulle kunna anses adekvat att ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete i princip inte bara konstaterar nuvarande förhållanden.

I de enstaka fall policyn innehåller uppdrag som skärps saknas viktiga överväganden. Dit hör frågan om kompetensförsörjning som måste tydliggöras vidare. Missmatchningen hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Men bristen på matchning skadar inte bara näringslivet på ett direkt sätt. Svårigheten att säkra kompetensförsörjningen för stadens verksamheter är en akut utmaning för vår egen organisation. Här måste staden fortsätta arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universiteten för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition, men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligare definierad. Istället för nedskärningar behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta efterfrågan.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett kraftigt sjunkande såväl bostadsbyggande som planerande för nya bostäder kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden.

Även avsaknaden av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn förvånande passiv helt utan nya insatser. Förslag om tidigarelagda investeringar i tunnelbana och en flyginfrastruktur som möjliggör fler direktlinjer lyser helt med sin frånvaro såväl i policyn som i den praktiska politiken.

Det är också viktigt att poängtera angelägenheten av utökade medel för att kunna realisera de uppdrag som förvaltningarna redan idag jobbar mot. Vi har kunnat se i flera av stadens verksamheter hur skattesänkningar har fått gå före möjligheten för förvaltningarna att bedriva ett gott och effektivt arbete. Socialdemokraterna ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete – vi vänder oss däremot mot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder som utvecklar stadens näringslivsarbete – utan bara riskerar att bli hyllvärmare i en kontext där åtgärderna redan är konstaterade och del av ett redan pågående arbete.

Särskilt uttalande gjordes av Johanna Ejdefur m.fl. (V) enligt följande.

Inledningsvis fastslås att Stockholm är ett viktigt nav i den svenska ekonomin. I detta har vi ingen avvikande uppfattning. Men med den borgerliga majoritetens förslag till Näringslivspolicy framgår med all önskvärd tydlighet vilken flathet dessa har inför arbetsgivarorganisationernas sårintressen samt deras oförstående inför den komplexitet och de faktorer som påverkar och kan driva ekonomin framåt.

Den borgerliga majoriteten pratar i ena stunden om att kommunen ska fokusera på sin kärnverksamhet, men i nästa vill de utöka verksamheten till att innefatta områden som statliga myndigheter redan har ett ansvar över.

Detta genom att kommunen ska förse företagen med skräddarsydda utbildningar för att rätt kompetens ska finnas för företagen. Detta skulle, förutom vara ett slag emot alla de konsulter och näringsidkare inom utbildningsbranschen som hittills kunnat erbjuda just denna form av kompetensutveckling, även frånta arbetsgivarna deras egna ansvar för kompetensutveckling. I princip så verkar de borgerliga leva i tron om att företagare varken vill eller kan ta ansvar för den egna verksamheten. Samt att synen att den offentliga verksamheten endast finns till för att tillfredsställa företagen och slussa pengar från vår gemensamma egendom och resurser till riskkapitalister och storföretag.

Det kan inte vara kommuners roll att göra sig till curlande serviceorgan för näringslivet. Den föreslagna näringslivspolicyn ignorerar nästan helt den största faktorn som bromsar stadens och regionens tillväxt och kompetensförsörjning. Att inte ta med bostadsfrågan i en policy som ska föra staden framåt är direkt oseriöst.

Lika ofta som företag efterfrågar rätt kompetens så frågar man efter hur folk ska lösa sin bostadssituation och det ligger till viss grund för hur företagen anställer. Att det finns bostäder till rimliga kostnader bidrar också till att nyföretagandet ges möjlighet att öka, då människor med idéer och en önskan om att starta eget ges möjlighet att finna det ekonomiska utrymmet och den trygghet som krävs för att starta och få igång en verksamhet. Bland annat Handelskammaren har i årtal lyft bostadsbristen som det enskilt viktigaste problemet för näringslivet i Stockholm.

I stället vill den borgerliga majoriteten använda skattemedel till att agera opinionsbildare för arbetsgivarorganisationernas särintressen, genom att påta sig att arbeta för "förenklingar" i reglerna kring arbetskraftsinvandring. Arbetskraftsinvandring har historiskt sett varit ett vinnande koncept för vårt land, där vi haft stor brist på arbetskraft. Arbetskraftsinvandring har då varit ordentligt reglerad och tagit hänsyn till de förutsättningar och behov som de facto funnits på arbetsmarknaden.

Dagens regler försvårar för högspecialiserade arbetskraftsinvandrare och har lett till så kallade kompetensutvisningar. Här kan möjligen lättnader i reglerna behövas, så att inte små administrativa detaljer får stora konsekvenser. Samma regler har underlättat för ren lönedumpning och slaveri bland den lågkvalificerade gruppen arbetskraftsmigranter. Här behövs tvärtom mycket tydliga skärpningar av reglerna för att komma till rätta med oseriösa arbetsgivare, illojal konkurrens och villkorsdumpning. den föreslagna näringslivspolicyn nämns inte ens den senare gruppen. Och när man då talar om att "förenkla" så ignoreras helt att dylika "förenklingar" i praktiken kommer att underlätta för nämnda slaveri. Utöver dessa invändningar i sak ifrågasätter vi om det överhuvudtaget tillhör kommunens uppgifter att idka politisk lobbying i sakfrågor som inte direkt, och knappt ens indirekt, berör medborgarna.

Särskilt uttalande gjordes av Roland Johansson (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna ser negativt på åtgärder som särbehandlar vissa grupper i samhället. Lika villkor sett till möjligheter för småföretagande ska gälla samtliga medborgare i Stockholm, oavsett var de bor. Med utgångspunkt i detta avser Sverigedemokraterna att punkten om särskilt främjande av småföretagande i ytterstadsdelarna bör strykas ur policyn

Östermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Andrea Ström m.fl. (M), Mats Hasselgren m.fl. (L), Vivianne Gunnarsson m.fl. (MP), Caroline Blomberg m.fl. (C) och Stefan Swärd (KD) enligt följande.

Vi är mycket glada att en näringslivspolicy för Stockholm presenteras av den grönbåmajoriteten. Förslaget till näringslivspolicy för Stockholms Stad som utarbetats av stadsledningskontoret tillsammans med Stockholm Business Region AB är inriktad på det interna samarbetet i Stockholms Stad för näringslivsutveckling och företagsamhet. Det vore en fördel om policyn också kunde sättas in i sitt sammanhang med den regionala utvecklingsplanen RUF 2050 perspektiv som berör bl.a. arbetsmarknadsfrågor, näringslivsutveckling, utbildning, trafikutveckling inom hela Stockholmsregionen omfattande Stockholms län med omland. I ett längre perspektiv kan inte stadens näringslivsutveckling ske isolerat från regionen, vilket uttrycks i den samlade viljan från kommunerna i regionen. I och med att både regionens utvecklingsplan och Stockholms stads näringslivspolicy även tar sin utgångspunkt i målen om hållbar utveckling, Agenda 2030 och detta tydligt framgår i policyns text bör Fokusområde 1 även inkludera ordet hållbarhet, ”stimulera hållbar tillväxt och företagsamhet”.

Särskilt uttalande gjordes av Birgit Marklund Beijer m.fl. (S) enligt följande.

Stockholm har under lång tid stått stark på en global arena och attraherat etablering av flera multinationella företag. Detta samtidigt som flera inhemska företag har startat och vuxit. I internationella mätningar för innovation och start-ups hamnar Stockholm ofta i toppen.

Vi välkomnar med det ambitionen i att stadens arbete för näringslivsfrågor uppmärksammas. Samtidigt kan vi konstatera att det föreslagna dokumentet i stort inte utvecklar stadens näringslivsarbete i någon större omfattning, utan i flera fall bara formaliserar eller omformulerar redan pågående processer. I de fall där policyn gör nedslag behöver uppdraget många gånger förtydligas och prioriteras. Åtgärderna är ofta breda och målsättningen för det övergripande praktiska tillvägagångssättet är odefinierad. Som exempel har stadsdelarna tillsammans med kommunstyrelsen och Stockholm Business Region sedan innan ett uppdrag att samverka med det lokala näringslivet. Gällande detta viktiga arbete skjuter policyn en eventuell utveckling på

framtiden genom att kort konstatera att det ska ske en samverkan, något som redan idag ligger inom definierat uppdrag.

Samma konstaterande som redan idag är definierade går igen i policyn – gällande såväl allt mellan stadsutveckling till trygghetsfrågor. Det skulle kunna anses adekvat att ett dokument för utvecklingen av stadens näringslivsarbete i princip inte bara konstaterar nuvarande förhållanden.

I de enstaka fall policyn innehåller uppdrag som skärps saknas viktiga överväganden. Dit hör frågan om kompetensförsörjning som måste tydliggöras vidare. Missmatchningen hotar på lång sikt Stockholms tillväxt. Men bristen på matchning skadar inte bara näringslivet på ett direkt sätt. Svårigheten att säkra kompetensförsörjningen för stadens verksamheter är en akut utmaning för vår egen organisation. Här måste staden fortsätta arbeta nära gymnasieskolor, vuxenutbildningen och universiteten för att möta utmaningen. Att yrkesutbildningarna ska hörsamma lokalt näringsliv är en god ambition, men samverkan för att få en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning för näringslivet måste vara tydligare definierad. Istället för nedskärningar behöver vuxenutbildningen ges resurser för att öka antal utbildningsplatser och möta efterfrågan.

Policyn diskuterar frågan om arbetsplatser, dess lokalisering och behovet av utveckling. Arbetet för att skapa fler arbetsplatser i ytterstaden måste fortsatt prioriteras. Det är samtidigt viktigt att förstå att bostadsförsörjningen är en minst lika viktig del för ett växande näringsliv. När nu nya prognoser visar ett kraftigt sjunkande såväl bostadsbyggande som planerande för nya bostäder kommer det både hindra möjligheten att rekrytera nationellt och internationellt. Detta riskerar i sin tur att försämra rörligheten på arbetsmarknaden.

Även avsaknaden av konkreta åtgärder för en förstärkt infrastruktur och framkomlighet i staden och regionen drabbar näringslivets möjligheter. Här är policyn förvånande passiv helt utan nya insatser. Förslag om tidigarelagda investeringar i tunnelbana och en flyginfrastruktur som möjliggör fler direktlinjer lyser helt med sin frånvaro såväl i policyn som i den praktiska politiken.

Det är också viktigt att poängtera angelägenheten av utökade medel för att kunna realisera de uppdrag som förvaltningarna redan idag jobbar mot. Vi har kunnat se i flera av stadens verksamheter hur skattesänkningar har fått gå före möjligheten för förvaltningarna att bedriva ett gott och effektivt arbete. Socialdemokraterna ser gärna en fortgående utveckling av stadens näringslivsarbete – vi vänder oss däremot mot att lägga ner resurser på dokument som inte innehåller åtgärder som utvecklar stadens näringslivsarbete – utan bara riskerar att bli hyllvärmare i en kontext där åtgärderna redan är konstaterade och del av ett redan pågående arbete.

Särskilt uttalande gjordes av Göran Ek m.fl. (SD) enligt följande.

Sverigedemokraterna ser negativt på åtgärder som särbehandlar vissa grupper i samhället. Lika villkor sett till möjligheter för småföretagande ska gälla samtliga medborgare i Stockholm, oavsett var de bor. Med utgångspunkt i detta avser Sverigedemokraterna att punkten om särskilt främjande av småföretagande i ytterstadsdelarna bör strykas ur policyn

